

Η. Π. ΜΗΝΙΑΤΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ Δ. Θ.

Γ. Λ. ΓΙΑΝΝΙΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΚΔΟΤΑΙ: ΓΙΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΠΟΛΕΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣ
ΑΘΗΝΑΙ

Φω Φώ' Αναστασίου γου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ

ΔΙΑ

ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΚΑΙ

ΤΑΣ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΤΟΣ Ε΄ ΚΑΙ ΣΤ΄ ΤΑΞΕΙΣ

Ἄντιτυπα 4000

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

Ἀριθ. ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 5'231151232-2018/1934

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,
ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Ε.

ΟΔΟΣ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ 3Α & ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 23

1936

Πάν γνήσιον αντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἑτέρου
τῶν συγγραφέων καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς
«Ἑστίας».

I. D. Kollariou & S.A.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΤΙ ΜΑΣ ΔΙΔΑΣΚΕΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

“Οσοι πιστεύουν εις τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν λέγονται Χριστιανοί.

“Ολοι μαζί οἱ Χριστιανοὶ ἀποτελοῦν τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐκκλησιαστικὴ δὲ ἱστορία εἶναι ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ μέχρι σήμερον.

Καὶ ἡ ἱστορία αὐτὴ μᾶς διηγεῖται, πῶς ιδρύθη ἡ πρώτη Ἐκκλησία, πῶς ἐξηπλώθη, ποῖα ἐμπόδια συνήνησεν εἰς τὴν ἐξάπλωσίν της καὶ εἰς ποῖον σημεῖον εὐρίσκεται σήμερον.

“Ὅπως κάθε ἄνθρωπος πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος του, ἔτσι καὶ κάθε Χριστιανὸς πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας του.

ΠΩΣ ΙΔΡΥΘΗ Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

α) Ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς προτοῦ νὰ ἀναληφθῆ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ὑπεσχέθη εἰς τοὺς μαθητάς του, ὅτι θὰ στείλῃ εἰς αὐτοὺς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ ὅτι μὲ αὐτὸ θὰ τοὺς φωτίσῃ καὶ θὰ τοὺς δώσῃ θείαν δύναμιν διὰ τὸ ἔργον των.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου οἱ Ἀπόστολοι ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶν (ἐπάνω πάτωμα) μιᾶς φιλικῆς των οἰκίας. Ἐκεῖ ἀνέβαινον πάντοτε καὶ προσήχοντο. Εἰς τὸ μέρος δὲ αὐτὸ ἐκλείσθησαν ἀπὸ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπερίμεναν μὲ νηστείας καὶ προσευχὰς ὅ,τι τοὺς ὑπεσχέθη ὁ Διδάσκαλός των.

Μαζὶ μὲ τοὺς Ἀποστόλους ἦτο καὶ ὁ νέος ἀπόστολος Ματθίας, τὸν ὁποῖον ἐξέλεξαν διὰ κλήρου ἀντὶ τοῦ προδότου Ἰούδα.

Κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἶχον ἔλθει χιλιάδες εὐσεβεῖς Ἰουδαῖοι καὶ ξένοι ἀπὸ πολλὰ καὶ διάφορα μέρη. Διότι τότε ἑωρτάζετο ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, ἡ Πεντηκοστή, μία ἀπὸ τὰς σπουδαιότερας καὶ μεγαλυτέρας ἑορτάς των.

β) Ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ Ἁγ. Πνεύματος.

Τὴν ἡμέραν αὐτὴν εἶχον συμπληρωθῆ δέκα ἡμέραι ἀπὸ τῆς Ἀναλήψεως, πενήκοντα δὲ ἐν ὄλῳ ἀπὸ τῆς

Ἀναστάσεως. Καὶ τότε ἀκριβῶς ἐξεπληρώθη ἡ ὑπόσχεσις τοῦ Κυρίου ὡς ἐξῆς:

Ἦκούσθη ἕνας δυνατὸς ἤχος, ὁμοιος μὲ πνοὴν ὀρητικοῦ ἀνέμου. Ὅλη δὲ ἡ οἰκία, ὅπου ἦσαν οἱ Ἀπόστολοι, ἐσεισθη, ὡσάν νὰ ἔγινε σεισμὸς.

Δὲν ἐπρόλαβαν οἱ Ἀπόστολοι νὰ συνέλθουν ἀπὸ τὴν ταραχὴν των καὶ ἔξαφνα ἐφάνησαν γλῶσσαι πύρινοι. Κάθε μία δὲ ἀπὸ αὐτὰς ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν Ἀποστόλων.

Αἱ γλῶσσαι αὐταὶ ἦσαν τὸ φῶς τοῦ Ἁγ. Πνεύματος καὶ ἡ ἐπιφοίτησις αὐτοῦ εἰς τοὺς Ἀποστόλους.

Ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ νοῦς τῶν Ἀποστόλων ἐφωτίσθη καὶ ἡ καρδιά των ἐγέμισε μὲ θάρρος καὶ μὲ δύναμιν.

Ἦρχισαν δὲ ἀμέσως νὰ ὀμιλοῦν διαφόρους ξένας γλῶσσας καὶ μὲ αὐτὰς νὰ ὑμνοῦν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ.

Ὅλοι οἱ ἐντόπιοι Ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἄλλοι ἔτρεξαν ἔντρομοι εἰς τὴν οἰκίαν αὐτὴν.

Καὶ ὅταν ἤκουσαν τοὺς Ἀποστόλους νὰ ὀμιλοῦν τὴν μητρικὴν γλῶσσαν ἐνὸς ἐκάστου χωριστά, τότε ἔμειναν κατάπληκτοι.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν οἱ Ἀπόστολοι γίνονται ἄλλοι ἄνθρωποι. Διότι, ἐνῶ πρὶν ἦσαν ἀδύνατοι, δειλοὶ καὶ ἀμόρφωτοι, γίνονται τώρα δυνατοί, γενναῖοι καὶ σοφοί.

Ἐνῶ πρὶν ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους, τώρα κηρύττουν μεγαλοφώνως καὶ δημοσίως παντοῦ.

Ἀπὸ ὅλον αὐτὸν τὸν κόσμον, ἄλλοι μὲν ἠπόρουν καὶ ἔλεγον: «Πῶς συμβαίνει αὐτοὶ οἱ ἀγράμματοι Γαλιλαῖοι, τοὺς ὁποίους γνωρίζομεν, νὰ ὀμιλοῦν τὴν γλῶσσαν μας; Καὶ μὲ αὐτὴν νὰ διδάσκουν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ;» Ἄλλοι δὲ ἀνόητοι καὶ ἀσεβεῖς περιέπαιζον τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἔλεγον, ὅτι εἶναι μεθύσμενοι.

γ) Τὸ πρῶτον Χριστιανικὸν κήρυγμα.

Ὁ Πέτρος τότε ἐστάθη μαζὶ μὲ τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους ἔξω τῆς οἰκίας εἰς ὑψηλὸν μέρος, διὰ νὰ τὸν ἀκούῃ ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος. Καὶ μὲ θάρρος, μὲ θεῖαν δύναμιν καὶ μὲ δυνατὴν φωνὴν ἐκήρυξεν εἰς αὐτοὺς τὸ πρῶτον Χριστιανικὸν κήρυγμα.

Ἐνώπιον λοιπὸν ὅλου ἐκείνου τοῦ κόσμου εἶπε τὰ ἑξῆς:

« Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ ὅλοι ὅσοι κατοικεῖτε εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, μὴν ἀπορεῖτε δι' ὅσα βλέπετε καὶ ἀκούετε. Μήτε φαντάζεσθε, ὅτι οὗτοι εἶναι μεθυσμένοι, ἀφοῦ εἶναι τώρα ἡ ἐνάτη πρωϊνὴ.

» Σεῖς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ὁποῖον ἔστειλεν ὁ Θεὸς καὶ σᾶς ἔκαμε τόσα θαύματα, τὸν ἐσυλλάβετε μὲ ἄνομα χέρια καὶ παράνομα τὸν ἐσταυρώσατε.

» Αὐτὸν ὁ Θεὸς ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν καὶ ὅλοι ἡμεῖς εἴμεθα μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεώς του.

» Ἐπειτα ὁ ἀναστάς Κύριος ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἀπ' ἐκεῖ μᾶς ἔστειλε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον βλέπετε, πόσον μᾶς φωτίζει. Ἀδελφοὶ Ἰσραηλῖται, ὅλοι πρέπει νὰ γνωρίζετε, ὅτι τώρα εὐρίσκεται εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖον σεῖς ἐσταυρώσατε.»

Η ΠΡΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Η ΠΥΡΙΝΗ αὐτὴ ὁμιλία τοῦ Πέτρου συνεκλόνησε τόσον πολὺ τὸν λαόν, ὥστε πολλοὶ ἠρώτησαν ἀμέσως τοὺς Ἀποστόλους, τί πρέπει νὰ κάμουν διὰ νὰ σωθοῦν.

Διότι τότε ἐκατάλαβαν οἱ φονεῖς τοῦ Χριστοῦ, τί μεγάλο κακούργημα ἔκαμαν, πὺν ἀδίκως ἐσταύρωσαν αὐτόν. Καὶ τρέμουν τώρα τὴν θεῖαν τιμωρίαν.

Ὁ Πέτρος τότε τοὺς εἶπεν: « Ἄρκει νὰ μετανοήσετε. Καὶ ἔπειτα νὰ βαπτισθῆτε εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγ. Τριάδος. Καὶ τότε θὰ λάβετε τὴν συγχώρησιν καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ».

Πράγματι τρεῖς χιλιάδες ἀπ' αὐτοὺς ἐβαπτίσθησαν καὶ ἐσημάτισαν τὴν πρώτην Χριστιανικὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὸ 33 μ.Χ.

Εἰς ὅλα τὰ Ἱεροσόλυμα ἢ ὁμιλία τοῦ Πέτρου ἔκαμε μεγάλον κρότον. Δὲν ὑπῆρχεν ἄνθρωπος ποὺ νὰ μὴν ἦτο γεμάτος ἀπὸ φόβον καὶ θαυμασμόν. Ὅταν δὲ ἔβλεπον τοὺς Ἀποστόλους νὰ κάμνουν πολλὰ θαύματα, τότε ὁ θαυμασμός των ἐγένετο μεγαλύτερος.

Ὁ Χριστὸς μὲ τὴν διδασκαλίαν του ὑπῆρξεν ὁ θεμέλιος λίθος τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς Πεντηκοστῆς οἱ Ἀπόστολοι συμπληροῦν τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας ποὺ ἰδρύθη.

Ἡ Ἐκκλησία δι' αὐτὸ τὸ μεγάλο ἱστορικὸν γεγονός ὥρισε τὴν ἐορτὴν τῆς Χριστιανικῆς Πεντηκοστῆς καὶ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς Ἀποστόλους.

Τὴν μεγάλην αὐτὴν ἐορτὴν πανηγυρίζομεν καὶ ψάλλομεν τὸ ἑξῆς ἀπολυτίκιον:

Εὐλογητὸς εἶ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν,
ὁ πανσόφους τοὺς ἀλειεῖς ἀναδείξας,
καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον
καὶ δι' αὐτῶν τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας
Φιλάνθρωπε, δόξα Σοι.

α) Πῶς ἔζων οἱ πρῶτοι Χριστιανοί.

Ἀφοῦ ἰδρύθη ἡ πρώτη Ἐκκλησία, οἱ ἀπόστολοι ἐξηκολούθησαν νὰ κηρύττουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ κάμνουν καὶ θαύματα.

Διὰ τοῦτο καθημερινῶς ἐπίστευον περισσότεροι εἰς

τὸν Χριστόν. Καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἔφθασε τὰς πέντε χιλιάδας.

Οἱ χριστιανοὶ αὐτοὶ συνηθοῖζοντο τακτικὰ εἰς ὠρισμένας οἰκίας (εὐκτηρίους οἴκους). Ἐκεῖ προσηύχοντο, ἔδοξολόγουν τὸν Θεόν, ἤκουον τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων καὶ ἔκαμον τὸ μυστήριον τῆς θείας εὐχαριστίας.

Τόσον δὲ πολὺ ἠγαπῶντο μεταξύ των, ὥστε ἕζων ὡς πραγματικοὶ ἀδελφοί.

Πρώτην φορὰν παρουσιάσθη εἰς τὸν κόσμον τόση μεγάλη ἀγάπη μεταξύ ἀνθρώπων.

Τὸ φαινόμενον αὐτὸ ἀποδεικνύει τὴν μεγάλην καὶ θεϊαν δύναμιν τῆς νέας θρησκείας.

Ὅλοι εἶχον τὴν ἰδίαν σκέψιν καὶ τὴν ἰδίαν ψυχὴν. Καὶ κανεὶς δὲν ἔλεγεν, ὅτι ἔχει τίποτε ἰδικόν του. Ὅλοι τὰ εἶχον ὅλα μαζί. Καὶ χρήματα καὶ κτήματα.

Διὰ τοῦτο, ὅσοι εἶχον περιουσίαν, τὴν ἐπώλουν καὶ τὸ ἀντίτιμον παρέδιδον εἰς τοὺς Ἀποστόλους. Ἐκαμον δὲ αὐτὴν τὴν θυσίαν διὰ νὰ δείξουν πόσον πολὺ ἀγαποῦν τὸν πλησίον των.

Καὶ οἱ Ἀπόστολοι μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ ἐφρόντιζον διὰ τὴν συντήρησιν ὄλων τῶν Χριστιανῶν. Πρὸ παντὸς δὲ διὰ τὴν συντήρησιν τῶν πτωχῶν, τῶν χηρῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν, ὥστε νὰ μὴ στερεῖται κανεὶς ἀπὸ τίποτε.

Ἐπειτα ὅλοι μαζί οἱ Χριστιανοὶ ἐκάθηντο εἰς κοινὰ συσσίτια (κοινὰ τράπεζαι τῆς ἀγάπης) καὶ ἔτρωγον ὡς μία οἰκογένεια, μὲ δαπάνας τοῦ Ἀποστολικοῦ ταμείου.

β) Οἱ πρῶτοι διάκονοι.

Τὴν φροντίδα διὰ τὴν περίθαλψιν τῶν Χριστιανῶν εἶχον κατ' ἀρχὰς οἱ Ἀπόστολοι.

Οὗτοι ὅμως κύριον καὶ ἀποκλειστικὸν ἔργον εἶχον τὸ κήρυγμα. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισαν νὰ ἀναθέσουν εἰς

ἄλλους Χριστιανούς τὴν φροντίδα τῆς περιθάλψεως. Διότι καθημερινῶς ἐπληθύνοντο οἱ Χριστιανοὶ καὶ αἱ ἀνάγκαι τῶν ἐγίνοντο περισσότεραι. Καὶ διότι ἤρχισαν νὰ παραπονοῦνται καὶ μερικοί, ὅτι ἡ περιθάλψις δὲν ἐγίνετο ὅπως ἔπρεπε.

Ἐκάλεσαν λοιπὸν τότε οἱ Ἀπόστολοι ὄλους τοὺς Χριστιανούς νὰ ἐκλέξουν τὰ κατάλληλα πρόσωπα διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν.

Πράγματι οἱ Χριστιανοὶ ἐξέλεξαν ἑπτὰ τοιαῦτα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ὠνόμασαν διακόνους.

Καὶ ἀπὸ τότε ἀνέλαβον αὐτοὶ τὴν φροντίδα διὰ τὴν περιθάλψιν καὶ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῶν συσσιτίων.

Προτοῦ δὲ ἀναλάβουν, παρουσίασαν αὐτοὺς εἰς τοὺς Ἀποστόλους. Οἱ δὲ Ἀπόστολοι ἔθεσαν τὰς χεῖράς των ἐπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς των (ἐχειροτόνησαν). Καὶ μετέδωκαν εἰς αὐτοὺς τὴν θεῖαν χάριν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν (διακονίαν).

Καὶ ἔτσι ἐξελέγησαν οἱ πρῶτοι διάκονοι, πού ἐφημίζοντο διὰ τὴν πίστιν των καὶ τὸν θερμὸν ζῆλον των.

Ἦσαν δὲ οἱ ἑξῆς:

Ὁ Στέφανος, ὁ Φίλιππος, ὁ Πρόχωρος, ὁ Νικάνωρ, ὁ Τίμων, ὁ Παρμενᾶς καὶ ὁ Νικόλαος.

γ) Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος.

Ἀπὸ τοὺς διακόνους αὐτοὺς ὁ Στέφανος δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβεν, ἀλλὰ ἐκήρυττε καὶ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Καὶ τὸν ἐκήρυττε μὲ τόσῃν δύναμιν καὶ μὲ τόσον ζῆλον, ὥστε ἐκίνησε τὸ μῖσος τῶν Ἰουδαίων ἐναντίον του καὶ πρὸ παντὸς τῶν Φαρισαίων.

Διότι οὗτοι ἔβλεπον, ὅτι ἀπὸ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς νέας θρησκείας ἐκινδύνευον ἡ ἰδικὴ των θρησκεία καὶ τὰ συμφέροντά των.

Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισαν νὰ τὸν καταδιώξουν μέχρι θανάτου. Καὶ τὸν κατηγορήσαν, ὅτι πολεμεῖ τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν καὶ δὲν σέβεται τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως.

Τὸν συνέλαβον λοιπὸν καὶ τὸν ἔφερον εἰς τὸ Ἰουδαϊκὸν δικαστήριον (συνέδριον) μὲ τὴν κατηγορίαν αὐτὴν.

Παρουσίασαν δὲ καὶ ψευδομάρτυρας διὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὴν κατηγορίαν.

Τὸ θάρρος τοῦ Στεφάνου κατὰ τὴν ἀπολογία του ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἦτο μεγάλο.

« Ἐπρεπε, λέγει εἰς τοὺς δικαστάς του, κατηγοροῦμενοι νὰ εἶναι οἱ Φαρισαῖοι καὶ ὄχι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί. Διότι αὐτοὶ παραβαίνουν τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως.

» Εἰσθε, λέγει, σκληροὶ καὶ ἀναίσθητοι. Πάντοτε διδάσκετε ἐναντίον τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Ἐφονεύσατε τοὺς προφήτας, οἱ ὅποιοι σᾶς ἐπληροφόρησαν διὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου. Καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον Χριστόν, τώρα πού ἦλθε, τὸν ἐφονεύσατε.

» Ἴδού, λέγει, βλέπω τώρα τοὺς οὐρανοὺς ἀνοικτούς καὶ τὸν Ἰησοῦν νὰ κάθεται εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ».

Οἱ δικασταί, ὅταν ἤκουσαν τοὺς τελευταίους τούτους

Εἰκ. 1. Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος.

φοβερούς λόγους, ἐξηγριώθησαν. Ἐτριζαν τὰ δόντια των ἀπὸ λύσσαν. Ἐγιναν θηρία. Τὸν κατεδίκασαν εἰς θάνατον. Καὶ τὸν ἔδωκαν εἰς τὸν ὄχλον νὰ τὸν λιθοβολήσῃ.

Ὁ ἐξηγριωμένος ὄχλος ἔσυρε τότε τὸν Στέφανον ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ τὸν ἐλιθοβόλει.

Χωρὶς νὰ παραπονεθῆ καθόλου ἐναντίον τῶν δημίων του ὁ Στέφανος ἐγονάτισε καταπληγωμένος καὶ εἶπε: «Κύριε, μὴ λογαριάσῃς τὴν ἁμαρτίαν τῶν δημίων μου (δηλαδὴ συγχώρησέ τους)». Καὶ ἀμέσως ἀπέθανε.

Συνεχώρησε τοὺς λιθοβολιστὰς του, ὅπως ὁ Χριστὸς συνεχώρησε ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τοὺς ἐχθρούς του.

Ὁ θάνατος τοῦ Στεφάνου ἔγινε κατὰ τὸ 33 μ.Χ.

Μαζὶ μὲ τοὺς λιθοβολιστὰς ἔλαβε μέρος καὶ ἓνας νεανίας, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Σαῦλος. Ὁ νεανίας αὐτός, ὡς θὰ ἴδωμεν παρακάτω, εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἔγινεν ἔπειτα Ἀπόστολος, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Ὁ Στέφανος εἶναι ὁ πρῶτος Χριστιανός, ποὺ ἀπέθανε μὲ μαρτυρικὸν θάνατον. Καὶ διὰ τοῦτο λέγεται Πρωτομάρτυς.

δ) Ὁ Φίλιππος.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου ἔγινε μέγας καὶ τρομερὸς διωγμὸς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν τῶν Ἱεροσολύμων. Ὁ Σαῦλος μάλιστα, διὰ νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, συνελάμβανεν ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς ὠδήγει εἰς τὴν φυλακὴν.

Πολλοὶ τότε Χριστιανοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ νὰ σκορπισθοῦν εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας.

Μαζὶ δὲ μὲ τοὺς ἄλλους κατέφυγεν εἰς τὴν Σαμάρειαν καὶ ὁ διάκονος Φίλιππος, ὁ ὁποῖος ἤρχισεν ἀμέσως νὰ κηρύττῃ εἰς τοὺς Σαμαρείτας τὸν Χριστόν. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς

ἐπίστευσαν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Φιλίππου. Καὶ πολλοὺς ὁ Φίλιππος ἐθεράπευσεν ἀπὸ διαφόρους ἀσθενείας.

Ἐκ τῆν Σαμάρειαν παρήγγειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Φίλιππον μὲ ἄγγελον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν παράλιον πόλιν τῆς Ἰουδαίας Γάζαν.

Εἰς τὸν δρόμον ποὺ ἐπήγαινε, κατέφθασεν ἓνα εὐσεβῆ Αἰθίοπα, θησαυροφύλακα τῆς βασιλείσης τῶν Αἰθιόπων.

Οὗτος ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς τὴν πατρίδα του. Καὶ ἐταξίδευσεν μὲ ὁδοιπορικὴν ἄμαξαν.

Μέσα εἰς τὴν ἄμαξαν ἐδιάβαζε μεγαλοφώνως τὸ βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαΐου.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἶπε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν Φίλιππον: «Πήγαινε καὶ προσκολλήσου εἰς τὴν ἄμαξαν αὐτὴν».

Ἀμέσως τότε ὁ Φίλιππος ἔτρεξεν, ἐπλησίασε τὴν ἄμαξαν τοῦ Αἰθίοπος καὶ τὸν ἠρώτησε: «Γινώσκεις, ὅ ἀναγινώσκεις;» δηλαδὴ «Καταλαβαίνεις αὐτὰ ποὺ διαβάξεις;»

Ὁ Αἰθίοψ ἀπήντησεν, ὅτι θὰ ἠμποροῦσε νὰ τὰ ἐννοήσῃ, ἂν εἶχεν ἓνα καλὸν ἐξηγητὴν. Καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ καθήσῃ πλησίον του.

Ὁ Φίλιππος τότε, ἀφοῦ ἀνέβη εἰς τὴν ἄμαξαν, ἐκάθησε παραπλεύρως του. Καὶ ἀμέσως ἐξήγησεν εἰς αὐτόν, ὅτι τὸ μέρος ποὺ διαβάξει ὁμιλεῖ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Αἰθίοψ, ἀφοῦ ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ Φιλίππου, ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν.

Καὶ πλησίον μιᾶς πηγῆς ἐσταμάτησε τὴν ἄμαξαν καὶ παρεκάλεσε τὸν Φίλιππον νὰ τὸν βαπτίσῃ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Φίλιππος εὐχαρίστως τὸν ἐβάπτισε καὶ ἀμέσως ἔγινεν ἄφαντος.

Ὁ Αἰθίοψ εἶναι ὁ πρῶτος ἐπίσημος ἔθνικὸς ποὺ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν. Καὶ ἔκαμε γνωστὴν τὴν νέαν θρησκείαν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Φίλιππος ἐξηκολούθησε νὰ κηρύττῃ εἰς διαφόρους πόλεις, ἐνῶ ἐπέστρεφεν εἰς Σαμάρειαν.

Καὶ ἔπειτα ἐκήρυξεν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἔγινεν ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Τράλλεων.

Τὴν μνήμην τοῦ διακόνου τούτου ἐορτάζει ἡ ἐκκλησία μας τὴν 14 Ὀκτωβρίου. *Νοεμβρίου*

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

Ο ΠΑΥΛΟΣ εἶναι ὁ νεανίας ἐκεῖνος, ποὺ ἔλαβε μέρος, ὅπως εἶδομεν, εἰς τὸν λιθοβολισμὸν τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου. Καὶ ἐκεῖνος, ποὺ κατεδίωξεν ἀγρίως, μετὰ τὸν λιθοβολισμὸν, τοὺς Χριστιανοὺς τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἐξελέγη ὁμως καὶ ὠνομάσθη Ἀπόστολος, διότι ἔπειτα, ἀφοῦ ἔγινε Χριστιανός, ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὰ ἔθνη. Καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζεται καὶ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν.

α) Ἡ καταγωγή του.

Πατὴρς τοῦ Παύλου ἦτο ἡ Ταρσός, πόλις τῆς Κιλικίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ὁ Παῦλος ἐγεννήθη κατὰ τὸ ἔτος 8 π.Χ. καὶ ὠνομάζετο Σαοῦλ ἢ Σαῦλος.

Οἱ γονεῖς του ἦσαν εὐποροὶ καὶ εὐλαβεῖς Ἰουδαῖοι. Εἶχον δὲ ἐξαιρετικὴν θέσιν εἰς τὴν Ταρσόν, διότι ἦσαν καὶ Ῥωμαῖοι πολῖται.

Σημ.—Τὸ δικαίωμα τοῦ Ῥωμαίου πολίτου ἐλάμβανον ὅσοι εἶχον ἐξαιρετικὴν θέσιν. Καὶ αὐτοὶ ἐπροστατεύοντο ἀπὸ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς νόμους.

β) Αἱ σπουδαί του.

Ἐσπούδασε κατ' ἀρχάς εἰς τὴν Ταρσὸν τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν. Διότι ἡ πόλις αὕτη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐφημίζετο διὰ τὴν ἑλληνικὴν σοφίαν. Καὶ κατόπιν εἰς τὴν σχολὴν τοῦ περιφήμου νομοδιδασκάλου Γαμαλιήλ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἐἰς τὴν σχολὴν αὐτὴν ἐσπούδασε μὲ ἀυστηρότητα τὸν Μωσαϊκὸν νόμον. Καὶ διὰ τοῦτο ἔγινεν ἕνας ἀπὸ τοὺς φανατικοὺς Φαρισαίους. Ἐπειδὴ ἔμαθε νὰ φυλάττῃ μὲ ἀκρίβειαν τὰς ἐντολὰς τῆς ἰουδαϊκῆς θρησκείας, ἔγινε καὶ Ραββῖνος (διδάσκαλος τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου). Διὰ τοῦτο κατεδίωκε τοὺς Χριστιανοὺς μὲ τόσην μανίαν.

Σύμφωνα δὲ μὲ τὴν συνήθειαν τῆς ἐποχῆς του, ὡς ραββῖνος, ἔμαθε καὶ τὴν τέχνην τοῦ σκηνοποιοῦ διὰ νὰ ζῆ.

γ) Ὁ Παῦλος θερμότατος κήρυξ τῆς νέας θρησκείας.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν καταδίωξιν τῶν Χριστιανῶν τῶν Ἱεροσολύμων ὁ Παῦλος ἀπεφάσισε νὰ καταδιώξῃ καὶ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Δαμασκοῦ.

Ἐζήτησε λοιπὸν καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἱεροσολύμων τὴν ἄδειαν καὶ τὴν ὑποστήριξιν διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν. Καὶ ἀνεχώρησε μὲ τὴν βοήθειαν συνοδῶν εἰς Δαμασκόν.

Εἰς τὴν Δαμασκὸν ὁ Παῦλος θὰ συνελάμβανε τοὺς Χριστιανοὺς (ἄνδρας καὶ γυναῖκας) καὶ θὰ τοὺς ἔφερε δεμένους εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἐπλησίαζε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Δαμασκόν. Καὶ ἕξαφνα ἤστραψεν ὀλόγυρά του ἕνα πολὺ ζωηρὸν φῶς. Ἡ λάμψις αὐτὴ τὸν ἐθάμβωσεν. Ἔχασε τὸ φῶς του. Καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς ὡς κεραυνοβολημένος.

Ἄμέσως τότε ἤκουσε μίαν φωνὴν δυνατὴν, ποῦ τοῦ ἔλεγε: «Σαοὺλ, Σαοὺλ. διατί με καταδιώκεις; Μάθε ὅτι τὸν ἑαυτὸν σου βλάπτεις, ὅταν λακτίξης εἰς τὰ κέντρα (ματαιοπονεῖς)».

Μὲ φόβον καὶ μὲ τρόμον ὁ Παῦλος ἠρώτησε: «Ποῖος εἶσαι Κύριε;» Καὶ ἀμέσως ἔλαβε τὴν φοβερὰν ἀπάντησιν: «Ἐγώ, ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖον σὺ καταδιώκεις».

Ὁ Παῦλος τρέμει ὀλόκληρος. Καὶ μόλις τολμᾷ νὰ ψιθυρίσῃ: «Κύριε, τί θέλεις νὰ κάμω;»

«Σήκω ἐπάνω, τοῦ λέγει. Πήγαινε εἰς τὴν Δαμασκόν. Καὶ ἐκεῖ θὰ μάθῃς τί πρέπει νὰ κάμῃς».

Ἀπὸ τὴν στιγμήν αὐτὴν ὁ Παῦλος γίνεται ἄλλος ἄνθρωπος. Οἱ συνοδοὶ του τὰ ἔχασαν καὶ αὐτοί, διότι ἤκουον τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου, κανένα ὅμως δὲν ἔβλεπον. Καὶ ἔσπευσαν νὰ βοηθήσουν τὸν Παῦλον νὰ σηκωθῇ.

Εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς του ἀνοιχτούς, ἀλλὰ δὲν ἔβλεπε καθόλου. Καὶ οἱ συνοδοὶ του, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐκράτουν ἀπὸ τὰς χεῖρας, τὸν ὠδήγησαν εἰς μίαν οἰκίαν τῆς Δαμασκοῦ.

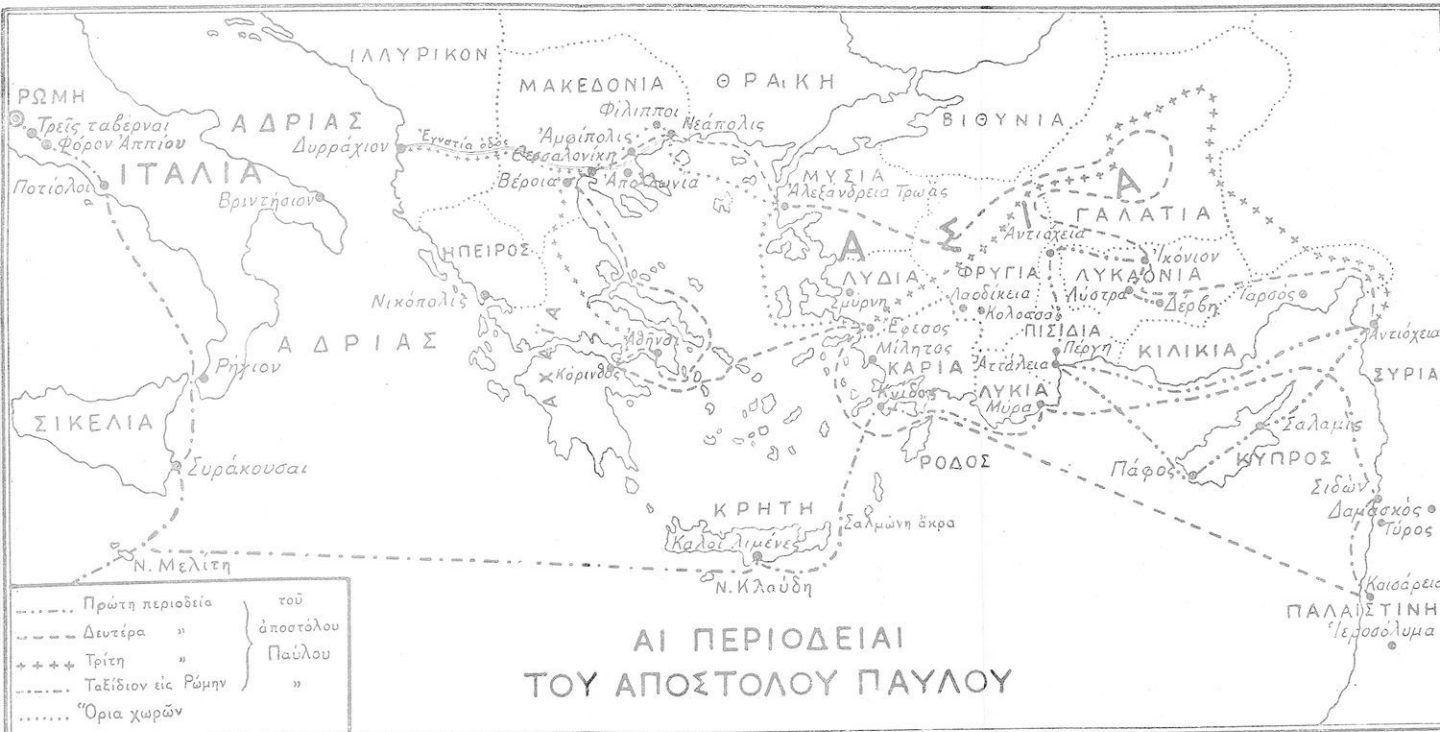
Ἐκεῖ ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους ἡμέρας οὔτε ἔφαγεν οὔτε ἔπιεν.

Καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν τὸν ἐπισκέπτεται εἰς τὴν οἰκίαν, ποῦ ἔμενεν, ἓνας Χριστιανός, ὀνόματι Ἀνανίας.

Καὶ ἀφοῦ ἔβαλε τὰς χεῖράς του ἐπάνω εἰς τὸν Σαοὺλ εἶπε: «Σαοὺλ, ἀδελφέ μου, ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὁποῖος ἐφανερώθη εἰς ἐσὲ καθ' ὁδόν, με ἀπέστειλε διὰ νὰ λάβῃς πάλιν τὸ φῶς σου καὶ Πνεῦμα ἅγιον».

Ἄμέσως τότε ἔπесαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς του κάτι πράγματα, ὡσὰν λέπια, καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ βλέπῃ. Σηκώνεται, βαπτίζεται καὶ ὀνομάζεται Παῦλος.

Μὲ τὸν θαυμαστὸν αὐτὸν τρόπον ὁ Παῦλος, ὁ σκληρὸς διώκτης τῶν Χριστιανῶν, γίνεται ἀπὸ τότε (33 μ.Χ.) ὁ μεγαλύτερος κήρυξ τοῦ Εὐαγγελίου.

ΡΩΜΗ

Τρεῖς ταβερναί
Φόρον Ἀππίου

Ποτιολοῦ
ΙΤΑΛΙΑ

Βριγησίων

ΙΛΛΥΡΙΚΟΝ

ΑΔΡΙΑΣ

Δυρράχιον

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΘΡΑΚΗ

Φίλιπποι
Ἄρσινη
Ἐσσαλονίκη

ΒΙΘΥΝΙΑ

ΜΥΣΙΑ

Ἀλεξάνδρεια Τρωάς

ΓΑΛΑΤΙΑ

Βέροια

Ἀπολωνία

ἩΠΕΙΡΟΣ

Νικόπολις

ΑΔΡΙΑΣ

Ῥήγιον

ΛΥΔΙΑ

ΦΡΥΓΙΑ

ΛΥΚΑΘΝΙΑ

Λαοδικεία

Ἰσούστρα

Ἰκόνιον

Δέρβη

Ἰσάρωσ

Ἐφεσός

Μίλητος

ΚΑΡΙΑ

Κυβώσ

ΛΥΚΙΑ

Μύρα

ΠΙΣΙΔΙΑ

Παύλη

ΚΙΛΙΚΙΑ

Ἰσούστρα

Σαλαμίς

ΚΥΠΡΟΣ

Πάφος

Σιδών

Δαμασκός

Τύρος

Καίσαρεια

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Ἱερουσόλυμα

ΣΥΡΙΑ

Ἀντιόχεια

Σαλαμίς

Κύπρος

Σιδών

Δαμασκός

Τύρος

Καίσαρεια

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Ἱερουσόλυμα

ΚΡΗΤΗ

Καλολιμένες

Ν. Κλαυδῆ

ΡΟΔΟΣ

Σαλαμίνη ἄκρα

δ) Τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου.

1) *Εἰς τὴν Δαμασκόν.*

Ὁ Παῦλος εἶναι τώρα ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ.

Ἀπὸ τώρα ἀρχίζει τὸ μέγα καὶ ὑπέροχον ἔργον του.
Τὸ Χριστιανικὸν κήρυγμά του.

Καὶ τὸ κήρυγμά του αὐτὸ ἀρχίζει ἀμέσως ἀπὸ τὴν
Δαμασκόν.

Πηγαίνει εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων. Καὶ με
θάρος καὶ με δύναμιν κηρύττει, ὅτι ὁ Χριστός, ὁ ἐσταυ-
ρωμένος, εἶναι ὁ ἀληθὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Οἱ Ἰουδαῖοι, πὺν τὸν ἀνέμενον ἐκεῖ νὰ δέσῃ τοὺς
Χριστιανούς, τὰ χάνουν καὶ κατόπιν ἀγανακτοῦν.

Ἄλλὰ ὅσον περισσότερο ἀγανακτοῦν, τόσο ἡ δύ-
ναμις τοῦ Παύλου μεγαλώνει.

Ἀποφασίζουν νὰ τὸν φονεύσουν. Καὶ παραφυλάτ-
τουν ἡμέραν καὶ νύκτα τὰς πύλας τοῦ φρουρίου τῆς πό-
λεως διὰ νὰ μὴ τοὺς διαφύγῃ.

Ὁ Παῦλος λοιπὸν κινδυνεύει, ἀλλὰ κατορθώνει με
τὴν βοήθειαν τῶν ἐκεῖ Χριστιανῶν νὰ σωθῇ. Καὶ φεύγει
ἀμέσως εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Δὲν ἐφοβήθη τὸν θάνατον, ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ τελειώσῃ
τὸ ἔργον του.

2) *Εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.*

Φθάνει λοιπὸν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἄλλὰ πῶς νὰ τὸν
πιστεύσουν οἱ Ἀπόστολοι, ὅτι ἔγινε Χριστιανός;

Ἐφαίνοντο ἀκόμη οἱ αἵματωμένοι λίθοι με τοὺς ὀ-
ποίους ἐφονεύθη ὁ Στέφανος.

Ἐνας ὄμως παλαιὸς φίλος τοῦ Παύλου, ὁ Χριστιανὸς
Βαρνάβας, διηγῆθη εἰς τοὺς Ἀποστόλους λεπτομερῶς

ὅλα ὅσα ἔγιναν εἰς τὴν Δαμασκόν. Καὶ τότε τὸν ἐπίστευσαν μετὰ χαρᾶς.

Ἄπὸ τότε ὁ Παῦλος ἐθεωρεῖτο καὶ αὐτὸς Ἀπόστολος μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους. Καὶ ἀρχίζει νὰ κηρύττῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἄλλὰ ἡ ζωὴ τοῦ Παύλου κινδυνεύει καὶ πάλιν, διότι οἱ Ἰουδαῖοι τῶν Ἱεροσολύμων τὸν ἐθεώρησαν προδότην τῆς θρησκείας των.

Τώρα ὁμοῦ τὸν σφύζουν οἱ ἴδιοι οἱ Ἀπόστολοι, διότι βλέπουν πόσον ἡ ζωὴ του εἶναι πολύτιμος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Τὸν ἀπέστειλαν μὲ ἀσφάλειαν εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης. Καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα του Ταρσόν.

Η ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΡΙΑΝ, ΤΗΝ Μ. ΑΣΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟΝ

ΕΙΣ τὴν Ταρσὸν κατέστρωσε τὸ πρόγραμμα τῆς Ἀποστολικῆς του περιοδείας. Καὶ σύμφωνα μὲ αὐτὸ ἀπεφάσισε νὰ περιοδεύσῃ τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην.

Ἄπὸ τὴν πόλιν λοιπὸν αὐτὴν, ἀπὸ τὴν Ταρσόν, ὁ Παῦλος ἀρχίζει τὴν πρώτην του περιοδείαν μὲ τὸν Βαρνάβαν. Καὶ ἔρχονται εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Συρίας Ἀντιόχειαν. Ἐκεῖ ἔμειναν ἕνα ἔτος. Καὶ ἐκήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν διὰ πρώτην φοράν, ὅσοι ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν, ὠνομάσθησαν Χριστιανοί.

Ἄπὸ τὴν Ἀντιόχειαν, τὴν ὁποίαν ἐπεσκέφθη καὶ ἄλλας φορές ἔπειτα, μετέβη καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Συρίας καὶ ἴδρυσεν Χριστιανικὰς ἐκκλησίας.

Ἄπὸ ἐκεῖ ἐπέρασεν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ εἰς τὴν

πρωτεύουσαν αὐτῆς Πάφον ἐπίστευσεν ὁ Ῥωμαῖος διοικητῆς Σέργιος Παῦλος καὶ ἔγινε Χριστιανός.

Ἀπὸ τὴν Κύπρον ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν. Καὶ ἴδρυσεν ἐκκλησίας εἰς τὴν Παμφυλίαν, τὴν Πισιδίαν καὶ τὴν Λυκαονίαν.

Εἰς τὴν πόλιν Λύστρα τῆς Λυκαονίας ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας ἐθεράπευσαν ἓνα χολὸν ἐκ γενετῆς.

Οἱ εἰδωλολάτραι μάλιστα τῆς πόλεως αὐτῆς ἐθαύμασαν διὰ τὸ θαῦμα τοῦτο πολὺ καὶ ἔλεγον: «Οἱ θεοὶ μετεμορφώθησαν εἰς ἀνθρώπους καὶ κατέβησαν εἰς ἡμᾶς».

Ὅταν δὲ ἔτρεξαν νὰ προσφέρουν θυσίας εἰς αὐτούς, ὁ Παῦλος τοὺς εἶπε: «Τί εἶναι αὐτά, ποὺ κάμνετε; Ἄνθρωποι εἴμεθα καὶ ἡμεῖς, ὅπως καὶ σεῖς. Καὶ σᾶς κηρύττομεν τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, τὸν δημιουργὸν τοῦ κόσμου».

Τὴν στιγμὴν ὅμως ἐκείνην ἤλθον μερικοὶ Ἰουδαῖοι ἀπὸ τὸ Ἰκόνιον τῆς Λυκαονίας, ὅπου εἶχε μεταβῆ προηγουμένως ὁ Παῦλος. Ἐξηρέθισαν δὲ οὗτοι τόσον πολὺ τὸν λαὸν ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων, ὥστε τοὺς ἐλιθοβόλησαν καὶ ἐσώθησαν ὡς ἐκ θαύματος.

Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ Εἰς τὴν Εὐρώπην (52 μ.Χ.)

ΑΠΟ τὴν Μ. Ἀσίαν ὁ Παῦλος ἐπέρασεν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα μαζὶ μὲ τοὺς Ἑλληνας συνεργάτας του Σίλαν, Τιμόθεον καὶ Λουκᾶν.

Προτοῦ νὰ περάσῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἐσκέπτετο ποῦ νὰ μεταβῆ διὰ νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον.

Εὐρίσκετο δὲ τότε εἰς τὴν Τρωάδα, ὅπου εἶδε τὸ ἐξῆς ὄραμα:

Παρουσιάσθη ἐνώπιόν του ἓνας ἄνθρωπος Μακεδὼν
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καὶ τοῦ εἶπε· «Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν», δηλαδὴ «Πέρασε εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ βοήθησέ μας».

Μὲ τὸ ὄραμα αὐτὸ ἐλάμβανε μίαν θεϊαν ἐντολὴν καὶ ἀμέσως ἔσπευσε νὰ τὴν ἐκτελέσῃ.

α) Ὁ Παῦλος εἰς Φιλίππους.

Ἀποπλέει λοιπὸν ἐκ τῆς Τρωάδος καὶ φθάνει μὲ τοὺς συνοδοὺς του εἰς τὸ ἐπίνειον τῆς πόλεως Φιλίππων, Νεάπολιν (τὴν σημερινὴν Καβάλλαν). Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τοὺς Φιλίππους (πλησίον τῆς Δράμας).

Ἡ πόλις τῶν Φιλίππων ἦτο μία ἀπὸ τὰς περιφημότερας πόλεις τῆς Μακεδονίας.

Ἐδῶ εἰς τοὺς Φιλίππους ὁ Παῦλος κάθε Σάββατον ἐκήρυττεν εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἐδῶ ἔγινε τὸ πρῶτον ἐλληνικὸν καὶ χριστιανικὸν θαῦμα.

Εἶχεν ἐξέλθει ὁ Παῦλος μὲ τοὺς συνοδοὺς του ὀλίγον ἔξω τῆς πόλεως πλησίον ἑνὸς ποταμοῦ διὰ νὰ προσευχηθῇ.

Ἐκεῖ συνήντησε μίαν ὀμάδα γυναικῶν. Καὶ ἤρχισε νὰ κηρύττῃ εἰς αὐτὰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Μαζὶ μὲ τὰς γυναῖκας αὐτὰς ἦτο καὶ μία, ποὺ ἐσέβeto τὸν Θεόν. Ἐλέγετο δὲ Λυδία.

Ἡ Λυδία, ἀφοῦ ἤκουσε προσεκτικὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Παύλου, ἐπίστευσε. Καὶ ἀμέσως ἐβαπτίσθη μὲ ὄλην τὴν οἰκογένειάν της.

Ἡ Λυδία εἶναι ἡ πρώτη Ἑλληνοπούλα ποὺ ἔγινε Χριστιανή. Αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτον ἐλληνικὸν καὶ χριστιανικὸν θαῦμα.

Μετὰ τὸ βάπτισμα τῆς Λυδίας καὶ τῆς οἰκογενείας της ἤρχισε νὰ ἐξαπλώνεται εἰς τοὺς Φιλίππους ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία. Καὶ μὲ νέους ἀκόμη Χριστιανοὺς ιδρύεται ἡ ἐκκλησία τῶν Φιλίππων.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ ἐπιτυχίαι τοῦ Παύλου ἤγαψαν καὶ τῶν

ἔδω Ἰουδαίων τὸ μῖσος ἐναντίον αὐτοῦ καὶ τῶν ἀκολουθῶν του.

Διὰ τοῦτο, ὅταν ὁ Παῦλος ἔκαμεν ἓνα ἄλλο θαῦμα, ἐξέσπασε τότε ὄλον τὸ μῖσος των καὶ ἐκινδύνευσε καὶ πάλιν ἡ ζωὴ του.

Τὸ θαῦμα τοῦτο ἦτο τὸ ἐξῆς.

Μίαν ἡμέραν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας συνήντησαν μίαν κόρην τρελλήν, ἡ ὁποία εἶχε τάχα τὴν δύναμιν νὰ μαντεύῃ. Καὶ μὲ τὰς μαντείας της ἐκέρδιζεν ἀρκετὰ χρήματα.

Ἔολα ὁμως τὰ κέρδη της ὠφελοῦντο κάποιοι Ρωμαῖοι, πού τὴν ἐπροστάτευαν δι' αὐτὸν τὸν σκοπόν. Τὴν κόρην αὐτὴν ἐλυπήθη ὁ Παῦλος καὶ τὴν ἐθεράπευσε.

Οἱ κύριοί της εἶδον τότε, ὅτι ἔχασαν πλέον τὰ κέρδη των ἀπὸ αὐτὴν. Συνέλαβον λοιπὸν τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν καὶ τοὺς ἔφερον εἰς τοὺς Ρωμαίους ἄρχοντας. Καὶ τοὺς κατηγόρησαν, ὅτι σκανδαλίζουσιν μὲ τὴν διδασκαλίαν των τὸν λαόν.

Οἱ ἄρχοντες διέταξαν ἀμέσως νὰ τοὺς ραβδίσουσιν καὶ ἔπειτα τοὺς ἐφυλάκισαν.

Ἔολην τὴν νύκτα μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας προσηύχοντο.

Δὲν εἶχον ἀκόμη τελειώσει τὴν προσευχὴν των, καὶ γίνεται ἔξαφνα ἓνας τρομερὸς σεισμός.

Τὸ κτίριον τῆς φυλακῆς ἐσεισθη ἐκ θεμελίων. Τὰ δεσμὰ τῶν φυλακισμένων ἐλύθησαν. Ἔολαι αἱ θύραι τῆς φυλακῆς εἶναι πλέον ἀνοικταὶ εἰς τοὺς καταδίκους.

Ἔο δεσμοφύλαξ, ἐπειδὴ ἐνόμισεν ὅτι οἱ φυλακισμένοι ἔφυγον, ἐσυλλογίζετο τὴν τρομερὰν του εὐθύνην.

Εἶχεν ἀπελπισθῆ. Ἦτο ὡσάν τρελλὸς ἀπὸ τὴν ταραχὴν του καὶ τὸν φόβον του. Ἐφοβεῖτο τὴν αὐστηρὰν τιμωρίαν. Ἀποφασίζει νὰ αὐτοκτονήσῃ. Καὶ τὴν στιγμὴν πού ἔσυρε τὴν μάχαιραν διὰ νὰ φονευθῆ παρουσιάζεται ὁ Παῦλος.

«Μὴν κάμῃς, τοῦ λέγει, κανένα κακὸν εἰς τὸν ἑαυ-
τόν σου, διότι εἴμεθα ὅλοι ἐδῶ. Κανεῖς δὲν ἔφυγε».

Πράγματι ὅλοι οἱ φυλακισμένοι ἦσαν εἰς τὰς θέσεις των.

Ὁ δεσμοφύλαξ ἐκατάλαβε τότε τὴν θείαν δύναμιν
τῶν δύο ἐκείνων ἀνθρώπων.

Πίπτει ἀμέσως εἰς τοὺς πόδας των καὶ τοὺς ἐρωτᾷ :

«Κύριοι, τί πρέπει νὰ κάμω διὰ νὰ σωθῶ;».

Ἀκούει τότε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Παύλου τοὺς μεγά-
λους λόγους τῆς σωτηρίας του. «Νὰ πιστεύσῃς εἰς τὸν
Κύριον Ἰησοῦν καὶ θὰ σωθῆς καὶ ἐσὺ καὶ ἡ οἰκογένειά
σου». Καὶ πράγματι ἐπίστευσε καὶ ἐβαπτίσθη μαζί με
τὴν οἰκογένειάν του.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν τὸ πρῶτὸ διέταξαν οἱ ἄρχοντες
τοὺς φρουροὺς τῶν φυλακῶν νὰ τοὺς ἀποφυλακίσουν,
διότι ἐδήλωσαν ὅτι ἦσαν Ρωμαῖοι πολῖται.

Δὲν εἶχον οἱ ἄρχοντες Ρωμαῖοι δικαίωμα νὰ τοὺς
κρατήσουν εἰς τὴν φυλακὴν, ἀφοῦ δὲν παρέβησαν τοὺς
νόμους τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.

/ β) Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Θεσσαλονίκην.

Ἀπὸ τοὺς Φιλίππους ὁ Παῦλος μαζί με τοὺς ἄλλους
ἦλθεν εἰς τὰς πόλεις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, τὴν
Ἀμφίπολιν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὴν Ἀπολλωνίαν (τὸν ση-
μερινὸν Πολύγυρον) καὶ ἵδρυσαν ἐκκλησίας. Ἀπὸ τὴν
Ἀπολλωνίαν φθάνουν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Μακε-
δονίας Θεσσαλονίκην.

Ἐδῶ ὁ Παῦλος κηρύττει εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν συνα-
γωγὴν ἐπὶ τρία Σάββατα.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου ἐδέχθησαν πολλοὶ Ἕλλη-
νες καὶ μερικοὶ Ἰουδαῖοι. Καὶ οὗτοι ἵδρυσαν τὴν πρῶ-
την ἐκκλησίαν τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ, ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη, δὲν τὸν

ἀφῆκαν οἱ ἐχθροὶ τῆς νέας πίστεως νὰ μείνῃ ἐπὶ πολὺ.

Ἐπροκάλεσαν πολλὰς ταραχὰς ἐναντίον του καὶ τὸν ἠνάγκασαν ἔπειτα ἀπὸ τρεῖς ἐβδομάδας νὰ φύγῃ.

γ) Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Βέροϊαν.

Ἀπὸ τὴν Θεσσαλονικὴν ἦλθεν εἰς τὴν ἑλληνικωτάτην Βέροϊαν.

Ἐδῶ προσέρχονται εἰς τὴν νέαν θρησκείαν περισσότεροι Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες. Καὶ σχηματίζεται μία ἀρκετὰ πολυπληθὴς ἐκκλησία.

Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν πόλιν αὐτὴν πολὺ γρήγορα ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ, διότι ἦλθον οἱ ἐχθροὶ του Ἰουδαῖοι ἀπὸ τὴν Θεσσαλονικὴν καὶ ἐξηρέθισαν τὸν ὄχλον ἐναντίον του.

Ἐφυγε λοιπὸν καὶ ἀφῆκεν ἐκεῖ διὰ τὴν στερέωσιν τῆς ἐκκλησίας τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον.

Ἀφήνει τὴν Μακεδονίαν, ἀφοῦ ἔσπειρεν ἐκεῖ ἄφθονον τὸν σπόρον τῆς νέας θρησκείας.

δ) Ὁ Παῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας (50 μ.Χ.)

Ἀπὸ τὴν Βέροϊαν ὁ Παῦλος καταβαίνει εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπισκέπτεται τὰς Ἀθήνας.

Αἱ Ἀθηναῖοι καὶ τότε διετήρουν ἀκόμη τὴν παλαιὰν δόξαν των.

Ἐδίδασκον δὲ εἰς αὐτὰς διάφοροι σοφοὶ διδάσκαλοι καὶ ρήτορες.

Ἡ λύπη ὁμως τοῦ Παύλου ἦτο μεγάλη, διότι ἔβλεπεν ὅτι μία τοιαύτη πόλις ἦτο γεμάτη ἀπὸ εἰδωλα.

Τί κριμα, ἐσκέπτετο, αὐτὴ ἡ τόση εὐλάβεια νὰ δεικνύεται εἰς πολλοὺς ψευδεῖς θεοὺς καὶ ὄχι εἰς τὸν ἕνα καὶ ἀληθινὸν Θεόν.

Ἰδιαιτέραν δὲ ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς αὐτὸν ἀπὸ ὅλους

τοὺς βωμοὺς ἕνας, πὺ ἦτο ἀφιερωμένος εἰς ἄγνωστον Θεὸν (ἀγνώστῳ Θεῷ).

Ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη, ἔτσι καὶ ἐδῶ ὁ Παῦλος ἐπήγαινε τακτικὰ εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν συναγωγὴν καὶ ἐκήρυττεν.

Ἐπήγαινε δὲ καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηναίων καὶ συνεζήτει μὲ τοὺς Ἑλληνας φιλοσόφους.

Οἱ Ἀθηναῖοι πρῶτην φορὰν ἤκουον τοιοῦτον κήρυγμα.

Καὶ ἄλλοι μὲν ἀπὸ αὐτοῦ ἐλεγον, ὅτι ἦτο φλύαρος, διότι δὲν τὸν ἠνόουν. Ἄλλοι δὲ ἠθέλον νὰ τὸν ἀκούσουν καλύτερα. Καὶ διὰ τοῦτο τὸν παρεκάλεσαν νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ Χριστοῦ, πὺ ἐκήρυττεν, ἀπὸ τὸν ἱστορικὸν βράχον τοῦ Ἀρείου Πάγου.

1) Ἡ διδασκαλία τοῦ Παύλου καὶ ὁ ἄγνωστος Θεός.

Ἀνέβη λοιπὸν ὁ Παῦλος εἰς τὸν βράχον αὐτὸν καὶ εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρατηρῶ ὅτι εἴσθε εὐσεβέστεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους λαοὺς, διότι ἔχετε πάρα πολλοὺς ναοὺς καὶ βωμοὺς. Ἀνάμεσα ὁμως εἰς τοὺς τόσους βωμοὺς σας εἶδον καὶ ἕνα εἰς «τὸν ἄγνωστον Θεόν».

Αὐτὸν λοιπὸν τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον λατρεύετε χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζετε, ἐγὼ κηρύττω.

Ὁ Θεὸς οὗτος εἶναι ἐκεῖνος πὺ ἐδημιούργησε τὸν κόσμον καὶ ὅλα τὰ δημιουργήματα αὐτοῦ.

Αὐτὸς εἶναι ὁ κυρίαρχος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ δὲν κατοικεῖ εἰς τὰ χειροποίητα ἀγάλματά σας καὶ τοὺς ναοὺς.

Αὐτὸς δίδει ὅλα τὰ ἀγαθὰ εἰς τὸν κόσμον καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τὰς διαφόρους προσφορὰς καὶ θυσίας σας.

Αὐτὸς εἶναι Θεὸς πνευματικὸς καὶ δὲν ἔχει ὠρισμένον

τόπον διὰ νὰ λατρεύεται. Αὐτὸς εἶναι πάντοτε πλησίον μας.

Ἡ ζωὴ μας καὶ ὅλη μας ἡ ὕπαρξις ἀνήκουν. εἰς αὐτόν. Ὅλοι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι καταγόμεθα ἀπὸ τὸ πρῶτον ζεῦγος τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὔας. Εἴμεθα ὅλοι ἀδελφοί.

Ἄφοῦ λοιπὸν εἶναι τοιοῦτος ὁ Θεὸς αὐτός, δηλαδὴ ἀληθινός, πνευματικὸς καὶ ἀγαθός, πρέπει αὐτὸν μόνον νὰ

Εἰκ. 2. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας.

λατρεύετε. Διότι μόνον εἰς αὐτὸν ὑπάρχει ἡ σωτηρία σας.

Μάλιστα τόσον ἀγαπᾷ τὸν ἄνθρωπον καὶ θέλει τὴν σωτηρίαν του, ὥστε ἔστειλεν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν τὸν μονογενῆ υἱὸν του, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἡ θυσία του (τοῦ Χριστοῦ) καὶ ἡ ἀγάπη του διὰ τὸν ἄνθρωπον ἀποδεικνύεται, διότι χάριν αὐτοῦ ἔπαθεν, ἐσταυρώθη καὶ ἔπειτα ἀνέστη ἐκ νεκρῶν.

Δὲν περιορίσθη ὁμως ἕως ἐδῶ, ἀλλὰ προσδιώρισε
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μίαν ἡμέραν, πὺ θὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὸν κόσμον. Τότε δὲ θὰ κρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς ζῶντας καὶ τοὺς νεκρούς, οἱ ὅποιοι θὰ ἀναστηθοῦν».

Αὐτὴ ἦτο ἡ διδασκαλία τοῦ Παύλου.

Ὅταν ἐτελειώσεν, ἄλλοι ἀπὸ τοὺς ἀκροατὰς του δὲν τὸν ἠννόησαν καὶ τὸν ἐχλεύαζον, ἄλλοι δὲ ἤθελον νὰ τὸν ἀκούσουν πάλιν. Ὅταν μάλιστα εἶπεν ὅτι θὰ ἀναστηθοῦν οἱ νεκροί, τοῦτο ἔκαμεν εἰς αὐτοὺς μεγάλην ἐντύπωσιν. Πρώτην φορὰν ἤκουον αὐτὴν τὴν διδασκαλίαν.

2) Ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης.

Μερικοὶ Ἀθηναῖοι ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν, μετὰ δὲ αὐτῶν καὶ ἓνας δικαστὴς τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὁ Διονύσιος. Καὶ μία λογία γυνή, ἡ Δάμαρις.

Ὁ Διονύσιος ἦτο πολὺ ἐγγράμματος, πλούσιος καὶ ὀνομαστός.

Τοῦτον ὁ Παῦλος, ἀφοῦ ἐβάπτισεν, ἐχειροτόνησεν εἰς πρῶτον ἐπίσκοπον τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ Ἐκκλησία μας δὲ τὸν θεωρεῖ καὶ πολιοῦχον (προστάτην) τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ ἐμαρτύρησε (95 μ.Χ.).

Τὴν μνήμην του ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν 3 Ὀκτωβρίου.

Ἐγραψε δὲ καὶ σπουδαῖα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα.

ε) Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Κόρινθον.

Ὁ Παῦλος, ἀφοῦ ἔμεινεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὀλίγας ἀκόμη ἑβδομάδας, ἀνεχώρησε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κόρινθον.

Ἡ Κόρινθος ἦτο τότε ἀκόμη μία ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας

πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἦτο περιβόητος διὰ τὸν πλοῦτον, τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν διαφθορὰν τῶν κατοίκων τῆς. Ἐκεῖ ἤλθον ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν καὶ οἱ ἀκόλουθοί του Σίλας καὶ Τιμόθεος. Καὶ ἀμέσως ἤρχισαν νὰ κηρύττουν εἰς τὰς Ἰουδαϊκὰς συναγωγὰς τὸν Χριστόν.

Οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Κορίνθου μόλις τὸν ἤκουσαν ἤρχισαν νὰ τὸν ὑβρίζουν καὶ νὰ τὸν ἀπειλοῦν. Καὶ διὰ τοῦτο ἐσκέφθη νὰ φύγη. Ἀλλὰ ἀπὸ ἓνα ὄραμα ἀπεφάσισε νὰ μείνῃ.

Ἐμεινε λοιπὸν ἓνα καὶ ἡμισυ ἔτος, ἐξηκολούθησε τὸ κήρυγμά του καὶ ἴδρυσε τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κορίνθου.

Οἱ ἐχθροὶ του ὅμως Ἰουδαῖοι τὸν κατηγοροῦσαν εἰς τὸν Ρωμαῖον διοικητὴν τῆς Κορίνθου Γαλλίωνα.

Ὁ Γαλλίων ὅμως ὡς Ρωμαῖος δὲν ἐνδιέφερετο διὰ τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν καὶ δὲν τὸν ἐπέιραξεν.

Ἀπὸ τὴν Κόρινθον ὁ Παῦλος ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἐφεσον τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπου ἔμεινε δύο ἔτη. Καὶ ἴδρυσεν ἐκεῖ μεγάλην Ἑλληνικὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἀπὸ τὴν Ἐφεσον ἐπιστρέφει εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἑλλάδα, καὶ ἐπισκέπτεται τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν.

Κατόπιν ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν. Καὶ ἔρχεται εἰς τὴν Μίλητον. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν προσκαλεῖ τοὺς πρεσβυτέρους (ιερεῖς) τῆς Ἐφέσου. Καὶ δίδει εἰς αὐτοὺς συμβουλὰς διὰ τὴν διοίκησιν τῶν ἐκκλησιῶν τῶν.

Ἀπὸ ἐδῶ ἐσκέφθη νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν Ρώμην, τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.

Ἀλλὰ ἀπεφάσισε νὰ περάσῃ προηγουμένως ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἃν καὶ ἐγνώριζεν ὅτι τὸν ἐπερίμενον ἐκεῖ πολλαὶ θλίψεις.

ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ (54-65 μ.Χ)

α) Ἡ σύλληψίς του εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἡ ἀποστολή του εἰς τὴν Ρώμην.

ΠΡΟΤΟΥ νὰ φθάσῃ ὁ Παῦλος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπεσκέφθη τὴν Κῶ, τὴν Ρόδον, τὴν Κύπρον, τὴν Τύρον, τὴν Πτολεμαῖδα καὶ τέλος τὴν Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης.

Εἰς τὴν Καισάρειαν εἶχε φθάσει ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν ἓνας προφήτης, ὀνόματι Ἄγαβος, διὰ νὰ συναντήσῃ τὸν Παῦλον. Καὶ μόλις τὸν συνήνητησεν, ἐπῆρε τὴν ζώνην τοῦ Παύλου καὶ ἔδεσε μὲ αὐτὴν τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας τούτου. Καὶ εἶπεν εἰς τοὺς συνοδοὺς τοῦ Παύλου, ὅτι ἔτσι θὰ δέσουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῶν Ἱεροσολύμων. Καὶ ἔπειτα θὰ τὸν παραδώσουν εἰς τοὺς Ἐθνικούς. Τότε ὁ Ἄγαβος καὶ οἱ συνοδοὶ ἠθέλησαν νὰ τὸν ἐμποδίσουν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἀλλὰ ὁ Παῦλος τοὺς εἶπεν: «Ἐγὼ εἶμαι ἕτοιμος ὄχι μόνον νὰ δεθῶ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποθάνω διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ».

Ἐπῆγε λοιπὸν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς τῶν Ἰουδαίων εὐρέθη ὁ Παῦλος εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ναοῦ καὶ ἐκήρυττε.

Οἱ Ἰουδαῖοι, μόλις τὸν εἶδον καὶ τὸν ἤκουσαν νὰ κηρύττῃ τὸν Χριστόν, ἤρχισαν νὰ τὸν κτυποῦν. Τὸν ἤρπασαν δὲ καὶ τὸν ἔβγαλαν ἔξω ἀπὸ τὸν ναόν. Καὶ ἦσαν ἀποφασισμένοι νὰ τὸν φονεύσουν.

Τὴν στιγμὴν ὁμοῦς ἐκείνην κατέφθασεν ὁ χιλιάρχος μὲ στρατιώτας καὶ τὸν ἤρπασεν ἀπὸ τὰς χεῖράς των.

Ἀφοῦ τὸν ἔδεσε μὲ ἀλύσεις, τὸν ἔφερον εἰς τὸν στρατῶνα μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὸν βασανίσῃ.

Ὅταν ὁμοῦς ἔμαθεν ὅτι ὁ Παῦλος ἦτο Ρωμαῖος πο-

λίτης, τὸν ἔστειλε μὲ συνοδείαν εἰς τὸν ἀνώτερόν του Φήλικα, ἡγεμόνα τῆς Καισαρείας (Παλαιστίνης).

Ὁ ἡγεμὼν αὐτὸς τὸν ἐφυλάκισεν ἐπὶ δύο ἔτη, χωρὶς νὰ τὸν δικάσῃ. Ὁ δὲ διάδοχός του Φῆστος ἔστειλε τὸν Παῦλον εἰς τὴν Ρώμην διὰ νὰ δικασθῇ ἀπὸ τὸν Καίσαρα, διότι ἐζήτησε τοῦτο ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος. Καὶ τὸν ἀπέστειλε διὰ θαλάσσης εἰς τὴν Ρώμην.

Ὁ Παῦλος ἐπιβιβάζεται εἰς τὸ πλοῖον. Ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος ἦτο ἐναντίος, συνήντησαν τρικυμίαν μεγάλην εἰς τὸ Κρητικὸν πέλαγος. Καὶ ἐκινδύνευσαν νὰ πνιγοῦν ὅλοι ὅσοι ἦσαν εἰς τὸ πλοῖον.

Ἐπὶ 14 ἡμέρας τὸ πλοῖον ἐπάλαιε μὲ τὰ κύματα.

Ὅλοι ἐπερίμεναν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ πνιγοῦν.

Ὁ Παῦλος ὅμως τοὺς ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ θὰ τοὺς σώσῃ.

Τέλος τὸ πλοῖον ἐναυάγησεν εἰς τὴν νῆσον Μελίτην (Μάλταν) χωρὶς νὰ πνιγῇ κανεὶς.

Ἐκεῖ ἔμειναν τρεῖς μῆνας. Ἐπειτα μὲ ἓνα ἄλλο πλοῖον ἐξηκολούθησαν τὸ ταξίδιον των. Καὶ ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν παρὰλιον πόλιν Ποτιόλους. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἔφθασαν εἰς τὴν Ρώμην. Αὐτὸ ἤθελε καὶ ὁ Παῦλος, νὰ κηρύξῃ καὶ εἰς τὴν Ρώμην τὸν Χριστόν.

Ἐμεινε δὲ ἀπὸ τότε εἰς τὴν Ρώμην δύο ἔτη. Καὶ παρέμενε εἰς μίαν ὠρισμένην οἰκίαν ὑπὸ ἐπιτήρησιν. Εἰς τὴν οἰκίαν αὐτὴν τὸν ἐπεσκέπτοντο πολλοί. Καὶ εἰς αὐτοὺς ἐκήρυττε τὸν Χριστόν. Ἐπειτα ἔγινεν ἡ δίκη του, ἠθώωθη καὶ ἀφέθη ἐλεύθερος.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ (65 μ.Χ.)

α) Ὁ θάνατος τοῦ Παύλου.

ΜΕΤΑ τὴν ἀπελευθέρωσίν του ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Ρώμην καὶ ἐπεσκέφθη πάλιν τὰς ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του αὐτὴν ἐπεσκέφθη τὴν Κρήτην. Καὶ ἴδρυσεν ἐκεῖ ἐκκλησίαν, ἐχειροτόνησε δὲ ἐπίσκοπον αὐτῆς τὸν Τίτον.

Τέλος ἐπιστρέφει εἰς τὴν Ρώμην δευτέραν φορὰν, ὅπου καὶ ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Νέρωνος (67 μ.Χ.).

Μαζὶ μὲ τὸν Παῦλον ἐμαρτύρησε καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

Καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν μνήμην καὶ τῶν δύο τὴν 29 Ἰουνίου.

β) Τὸ ἔργον τοῦ Παύλου.

Τριάκοντα ὁλόκληρα ἔτη εἰργάσθη ἀδιακόπως μὲ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ κινδύνους. Καὶ ἐξήπλωσε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος.

Τὰ παθήματά του διηγεῖται ὁ ἴδιος εἰς μίαν ἐπιστολὴν του καὶ λέγει τὰ ἑξῆς: «Πέντε φορὰς ἐξυλοκοπήθην ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους. Τρεῖς φορὰς ἐρραβδίσθην. Μίαν φορὰν ἐλιθοβολήθην. Τρεῖς φορὰς ἐναυάγησα. Πολλοὺς κινδύνους ἔδοκίμασα κατὰ τὰς περιοδείας μου ἀπὸ τοὺς ληστιάς, ἀπὸ τοὺς συμπολίτας μου καὶ ἀπὸ τοὺς Ἐθνικούς. Πολλάκις ἐκινδύνευσα νὰ ἀποθάνω ἀπὸ τὴν ἐξάντλησιν ἐκ τῶν κόπων καὶ μόχθων, ἀπὸ τὰς ἀγρυπνίας, τὴν πείναν καὶ τὴν δίψαν, ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ ἀπὸ τὴν γυμνότητα».

Ἐγραψε καὶ 14 ἐπιστολάς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Καὶ τὰς ἀπέστειλε πρὸς τὰς Ἐκκλησίας πού ἵδρυσεν. ✕

Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ εἶναι αἱ ἐξῆς:

Μία πρὸς Ῥωμαίους, δύο πρὸς Κορινθίους, μία πρὸς Γαλάτας, μία πρὸς Ἐφεσίους, μία πρὸς Φιλιππησίους, μία πρὸς Κολασσαεῖς, δύο πρὸς Θεσσαλονικεῖς, δύο πρὸς Τιμόθεον, μία πρὸς Τίτον, μία πρὸς τὸν Φιλήμονα καὶ μία πρὸς Ἐβραίους.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΕΤΡΟΣ

✕ **Ο** ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ οὗτος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἵδρυσεν τὴν πρώτην Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Τὸν Ἀπόστολον τοῦτον ὁ Χριστὸς διὰ τὴν μεγάλην του πίστιν ὠνόμασε Πέτρον (Κηφᾶν), δηλαδὴ βράχον, ἐνῶ πρὶν ἐλέγετο Σίμων ἢ Συμεών.

Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔλαβεν, ὅταν παρουσίασεν αὐτὸν εἰς τὸν Χριστὸν ὁ ἀδελφός του Ἀνδρέας. Ὁ δὲ Χριστός, ὁ ὁποῖος προεῖδε τὴν μεγάλην πίστιν πού θὰ ἐδείκνυε, τοῦ εἶπε: «Σὺ εἶσαι ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωῶνᾶ, ὁ ὁποῖος θὰ ὀνομασθῆς Κηφᾶς» (δηλ. Πέτρος).

Ὁ Πέτρος ἐγεννήθη εἰς μίαν μικρὰν πόλιν τῆς Γαλιλαίας, τὴν Βηθσαϊδᾶ.

Ἦτο υἱὸς τοῦ Ἰωῶνᾶ καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, εἰργάζετο δὲ ὡς ἄλιεὺς μὲ ἰδικόν του πλοιάριον.

Ἦτο ἀχώριστος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἠκολούθησεν αὐτὸν μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς συλλήψεώς του.

Ὁ Χριστὸς εἰς τὰς σπουδαιότερας περιστάσεις τοῦ βίου του τὸν Πέτρον εἶχε πάντοτε μαζί του, ὅπως καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην.

Εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος, εἰς τὴν Γεθσημανῆ κλπ., ὁ Πέτρος ἦτο ἐκ τῶν πρώτων.

Καὶ πρῶτος ἔτρεξεν εἰς τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ τὴν πρωΐαν τῆς Ἀναστάσεως. Κατὰ δὲ τὴν ἑσπέραν τῆς ἡμέρας αὐτῆς πρῶτος ἀπὸ ὄλους εἶδε τὸν Χριστόν. Καὶ πρῶτος πάντοτε ἐλάμβανε τὸν λόγον, ἀντὶ τῶν Ἀποστόλων, ὡσάκις ἠρώτα τὸν Χριστόν ἢ τοῦ ἀπῆντα.

Διὰ τοῦτο ὁ Χρυσόστομος ὀνομάζει τὸν Πέτρον «στόμα τῶν Ἀποστόλων».

Ἄν ἠρνήθη τρεῖς φορὰς τὸν Χριστόν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, ὕστερα ὁμως μετενόησε πολὺ καὶ ἔχυσε πικρὰ δάκρυα.

Μετὰ τὴν Πεντηκοστήν, χωρὶς νὰ λογαριάζη τοὺς κινδύνους ἔτρεχεν ἀδιακόπως νὰ κηρύττῃ καὶ νὰ κάμνῃ πολλὰ θαύματα. Καὶ μὲ αὐτὰ ἐδυνάμωνε τὴν Χριστιανικὴν πίστιν καὶ ἠῤῥξανε τὸν ἀριθμὸν τῶν Χριστιανῶν.

Ὅπως π.χ. ἐθεράπευσεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἓνα χωλὸν ἐκ γενετῆς μαζὶ μὲ τὸν Ἰωάννην.

Εἰς δὲ τὴν πόλιν Ἰόππην τῆς Ἰουδαίας ἀνέστησε τὴν νεκρὰν Ταβιθά ἢ Δορκάδα.

Ἡ κόρη αὐτῆ ἦτο πολὺ ἀγαθὴ καὶ πολὺ φιλόνητος. Καὶ κατεσκεύαζεν ἐνδύματα μὲ τὰ χέρια της καὶ ἐνέδουε τὰς χήρας καὶ τὰ ὄρφανά, διότι τὰς ἠγάπα ὡσὰν ἀδελφάς της.

Ἡ εὐεργέτις αὐτῆ τῶν πτωχῶν ἀπέθανε. Καὶ γύρω ἀπὸ τὸ λείψανόν της ἔκλαιον καὶ ἐθρήνουν αἱ χῆραι καὶ τὰ ὄρφανά, πὺ τὰ εἶχεν ἐνδύσει.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἔρχεται ὁ Πέτρος εἰς τὴν οἰκίαν της. Πλησιάζει τὸ ὦχρον καὶ παγερὸν λείψανόν της. Αἱ χῆραι καὶ τὰ ὄρφανά τὸν περικυκλώνουν. Καὶ δεικνύουν εἰς αὐτὸν μὲ θρήνους τὰ ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα εἶχε χαρίσει εἰς αὐτοὺς ἢ Ταβιθά, ὅταν ἔζη.

Ὁ Πέτρος συνεκινήθη τότε πολὺ ἀπὸ ὅσα ἔβλεπε καὶ ἤκουε. Καὶ ἀμέσως τὴν ἀνέστησε.

Τὰ δάκρυα τῆς λύπης των τότε ἔγιναν δάκρυα χαρᾶς.

Ὁ Πέτρος μὲ τὸ θαῦμα τοῦτο ἦλθεν εἰς τὴν Καισάρειαν, ὅπου ἐβάπτισε τὸν Κορνήλιον, Ρωμαῖον ἀξιωματικόν. Οὗτος δὲ εἶναι ὁ πρῶτος εἰδωλολάτρης (ἔθνικός) ποὺ ἔγινε Χριστιανός.

Ἀπὸ τὴν Καισάρειαν ἐπέστρεψεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου τὸν ἐφυλάκισεν ὁ ἄρχων τῆς Ἰουδαίας Ἡρώδης Ἀγρίππας ὁ Α΄ (43 μ.Χ.), μὲ σκοπὸν νὰ τὸν φονεύσῃ μετὰ τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων.

Ἄλλο τώρα θαῦμα γίνεται εἰς τὴν φυλακὴν.

Ὁ Πέτρος ἔκοιμᾶτο τὴν νύκτα εἰς τὸ μέσον δύο φρουρῶν στρατιωτῶν μὲ τὰς χεῖρας δεμένας μὲ δύο ἀλύσεις.

Ἐξαφνα τὰ μεσάνυκτα παρουσιάσθη ἓνας ἄγγελος Κυρίου εἰς τὸ κατασκότεινον κελλὶ τῆς φυλακῆς του. Καὶ μία λάμπρις ὡσὰν ἀστραπὴ ἐφώτισεν αὐτό.

Ὁ ἄγγελος ἐξύπνησε τὸν Πέτρον, τὸν παρέλαβε μαζί του καὶ τὸν ἔβγαλεν ἔξω τῆς φυλακῆς. Καὶ ἐκεῖ ἔγινεν ἄφαντος.

Μετὰ τὴν σωτηρίαν του ὁ Πέτρος ἐπῆγεν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἴδρυσεν εἰς πολλὰς πόλεις αὐτῆς ἐκκλησίας. Εἰς δὲ τὴν Ἀντιόχειαν ἔδειξεν ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς.

Ἐπίσης ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸν Πόντον, Γαλατίαν, Καππαδοκίαν, Βιθυνίαν κτλ.

Καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του ἐπεσκέφθη τὴν Ρώμην. Ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Νέρωνος ἐμαρτύρησε (67 μ.Χ.).

Οἱ πάπαι ἔπειτα ἔδωκαν μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν ἐπίσκεψιν αὐτὴν, ὡς θὰ ἴδωμεν παρακάτω. Καὶ ἐκτίσθη κατόπιν καὶ μεγαλοπρεπὴς ναὸς τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου ἐκεῖ.

Ὁ Πέτρος ἔγραψε καὶ δύο ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ἔστειλε πρὸς ὅλας τὰς ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας. Καὶ διὰ τοῦτο λέγονται καὶ καθολικαὶ ἐπιστολαί.

Ἡ Ἐκκλησία μας θεωρεῖ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Παῦλον ὡς τοὺς κορυφαίους τῶν Ἀποστόλων. Ψάλλεται δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης των (29 Ἰουνίου) τὸ ἑξῆς τροπάριον:

Εἰκ. 3. Οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος.

«Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι,
καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι,
τῷ Δεσπότη τῶν ὅλων πρεσβεύσατε
εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι
καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ἐγνώρισε τὸν Χριστόν, ὅταν ἦτο ἀκόμη μαθητὴς τοῦ Προδρομοῦ. Καί, ὅταν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἐκάλεσε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, ἔγινεν ὁ πρῶτος μαθητὴς του (πρωτόκλητος).

Ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου, ἀλιεὺς καὶ αὐτός. Μὲ τοὺς λόγους «εὗρήκαμεν τὸν Μεσσίαν» ἔπεισε τὸν ἀδελφόν του Πέτρον καὶ ἠκολούθησαν μαζὶ τὸν Χριστόν.

Ὁ Ἄνδρέας μαζὶ μὲ τὸν Ἀπόστολον Φίλιππον ὠδήγησε μερικοὺς Ἑλληνας εἰς τὸν Χριστόν, οἱ ὅποιοι ἐζήτησαν νὰ τὸν γνωρίσουν καὶ νὰ τὸν ἀκούσουν. Καὶ εἶπε τότε ὁ Χριστὸς «Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου».

Τὸ ἀποστολικόν του ἔργον ἤρχισε μετὰ τὴν Πεντηκοστήν.

Ὁ Ἄνδρέας ἐκήρυξεν εἰς τὴν Βιθυνίαν, τὸ Βυζάντιον, τὴν Σινώπην, Θράκην, Μακεδονίαν καὶ ἔφθασε μέχρι Πατρῶν.

Μεγάλην σημασίαν ἔχει ἡ ἴδρυσις τῆς ἐκκλησίας τοῦ Βυζαντίου ἀπὸ τὸν Ἄνδρέαν, διότι ἡ ἐκκλησία αὐτὴ ἔγινεν ἔπειτα τὸ κέντρον τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Λέγουν ὅτι ἐκήρυξε καὶ εἰς τὴν Σκυθίαν. Καὶ διὰ τοῦτο θεωρεῖται προστάτης τῆς Ρωσίας.

Εἰς τὴν Σινώπην ἔδειξε πίστιν μεγάλην καὶ υπεράνθρωπον θάρρος. Διότι τὸν ἔδειραν ἀπάνθρωπα, τοῦ ἀπέκοψαν δὲ καὶ τὸν ἓνα ἀπὸ τοὺς δακτύλους του. Ἐπειτα τὸν ἐλιθοβόλησαν καὶ τὸν ἐξεδίωξαν.

Ὅταν ἦλθεν εἰς τὰς Πάτρας ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἴδρυσεν τὴν πρώτην ἐκκλησίαν τῆς Πελοποννήσου. Ἐκεῖ δὲ καὶ ἀπέθανε μὲ μαρτυρικὸν θάνατον. Καὶ διὰ τοῦτο εἶναι πολιούχος (προστάτης) τῶν Πατρῶν.

Ἐθανατώθη ἀπὸ τὸν διοικητὴν τῆς πόλεως Αἰγεία-

την, ὅστις ἤθελε νὰ τὸν ἐκδικηθῆ, διότι ἔκαμε τὴν γυναῖκα του Χριστιανήν.

Τὸ δὲ λείψανόν του εὐρίσκεται θαμμένον εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἡ ἑορτὴ του γίνεται ἐκεῖ μεγαλοπρεπῆς.

Εἰς τὴν ἑορτὴν του (30 Νοεμβρίου) ψάλλεται τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον :

«Ὡς τῶν Ἀποστόλων πρωτόκλητος
καὶ τοῦ κορυφαίου αὐτάδελφος,
τῷ Δεσπότη τῶν ὄλων, Ἀνδρέα, ἰκέτευε
εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι
καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΛΟΥΚΑΣ

Ο ΛΟΥΚΑΣ λέγεται καὶ εὐαγγελιστής, διότι ἔγραψεν ἓνα ἀπὸ τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια.

Ἦτο κατ' ἀρχὰς εἰδωλολάτρης καὶ ἔπειτα ἔγινε Χριστιανός.

Ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς πλέον ἀφωσιωμένους μαθητὰς καὶ συνεργάτας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Ἔκαμε μαζί με τὸν Παῦλον πολλὰς περιοδείας, εἰς τὴν Μακεδονίαν, Καισάρειαν, Ἱεροσόλυμα καὶ τελευταῖα εἰς τὴν Ρώμην.

Ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον, ὅπως ὁ Παῦλος εἰς διάφορα μέρη, διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία τὸν ὀνομάζει Ἀπόστολον.

Ὁ Λουκάς (φωτεινός) ἦτο ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας, ἦτο δὲ ἰατρός καὶ ζωγράφος. Καὶ ἐζωγράφησε τὰς πρῶτας εἰκόνας τῆς Θεοτόκου.

Μία ἀπὸ τὰς εἰκόνας αὐτὰς τοῦ Λουκά λέγουν ὅτι

εἶναι καὶ ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, ἡ ὁποία εὐρέθη εἰς τὸ Μ. Σπήλαιον.

Ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς δὲ τὰς Θήβας ἔμεινε πολλὰ ἔτη, ὅπου καὶ ἐμαρτύρησε.

Τὸ λείψανόν του μετεφέρθη ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖον, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καὶ ἐτοποθετήθη ὑποκάτω τῆς Ἀγίας Τραπέζης τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων.

Τὴν μνήμην του ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν 18 Ὀκτωβρίου.

Ἐκτὸς τοῦ Εὐαγγελίου του ἔγραψε καὶ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων.

ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ἐξέλεξε διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Εὐαγγελίου του δώδεκα μαθητάς, οἱ ὁποῖοι ἦσαν πάντοτε μαζί του. Καὶ ἤκουσαν τὴν διδασκαλίαν του ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ εἶδον τὰ θαύματά του μὲ τοὺς ὀφθαλμούς των.

Τοὺς μαθητάς του τούτους ἀπέστειλεν ἔπειτα εἰς ὅλα τὰ ἔθνη νὰ τὰ διδάξουν καὶ νὰ τὰ βαπτίσουν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἀγ. Πνεύματος. Καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθησαν Ἀπόστολοι.

Τούτους ὁ Χριστὸς ἐφώτισε κατὰ τὴν Πεντηκοστὴν μὲ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἀγ. Πνεύματος.

Τὰ ὀνόματα τῶν Ἀποστόλων.

Ἀπὸ τοὺς Εὐαγγελιστὰς μανθάνομεν τὰ ὀνόματά των, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἑξῆς:

Οἱ ἀδελφοὶ Ἀνδρέας καὶ Σίμων ἢ Πέτρος, οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰωανᾶ· Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου·

Ἰάκωβος καὶ Ἰούδας ἡ Λεβαῖος, πού ἐλέγετο καὶ Θαδ-
δαῖος, υἱοὶ τοῦ Ἀλφαίου· οἱ δύο φίλοι Φίλιππος καὶ Να-
θαναήλ ἡ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος·
Ματθαῖος ὁ τελώνης· Σίμων ὁ Κανανίτης (Κανά), ὁ λε-
γόμενος ζηλωτής· καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης.

Εἰς τὴν θέσιν τοῦ προδότου Ἰούδα ἐξέλεξαν ἔπειτα
οἱ Ἀπόστολοι τὸν Ματθίαν.

Ἐκτὸς τῶν δώδεκα τούτων Ἀποστόλων ἔχομεν καὶ
ἄλλους, ὅπως π.χ. τὸν Παῦλον, ὡς εἶδομεν.

Ἐπίσης ἔχομεν καὶ 70 ἄλλους μαθητὰς τοῦ Χρι-
στοῦ, οἱ ὅποιοι ἐβοήθησαν καὶ τὸν ἴδιον εἰς τὸ ἔργον
του καὶ τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους· Ὅπως π.χ. τὸν
Λουκᾶν κλπ.

Τὴν μνήμην τῶν 70 τούτων μαθητῶν ἡ Ἐκκλησία
μας ἐορτάζει τὴν 4 Ἰανουαρίου.

α) Οἱ Ἀπόστολοι Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης.

Οἱ δύο αὐτοὶ Ἀπόστολοι εἶναι οἱ ἀφωσιωμένοι μα-
θηταὶ τοῦ Χριστοῦ, ὅπως καὶ ὁ Πέτρος.

Ἠκολούθησαν τὸν διδάσκαλόν των μέχρι τοῦ τέλους
τοῦ ἐπιγείου βίου του καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ σταυροῦ του.

Πάντοτε ὁ Σωτὴρ αὐτοὺς εἶχε μαζί του εἰς τὰς
σπουδαιότερας του στιγμὰς.

Ἦσαν ἀδελφοί, υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σαλώ-
μης. Κατήγοντο ἀπὸ τὴν Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ
ἦσαν καὶ αὐτοὶ ἁλιεῖς.

Ἡ μητέρα των Σαλώμη ἦτο μία ἀπὸ τὰς εὐσεβεῖς
μαθητρίας τοῦ Χριστοῦ. Πάντοτε τὸν ἠκολούθει, τὸν
ὑπηρετεῖ καὶ εὐρέθη εἰς τὴν σταύρωσίν του.

Ὅταν ἐκάλεσεν αὐτοὺς ὁ Χριστός, ἀμέσως τὸν ἠκο-
λούθησαν καὶ ἐγκατέλειψαν τὰ πάντα, οἰκογένειαν, πε-
ριουσίαν καὶ ἐργασίαν.

Ἔδειξαν καὶ οἱ δύο ἀφοβίαν εἰς τὸν θάνατον ἀπὸ τὴν μεγάλην των πίστιν.

Ὁ Ἰάκωβος ἐθανατώθη κατὰ τὸ 44 μ.Χ. εἰς ἓνα διωγμὸν, ποῦ ἔκαμεν ὁ Ἡρώδης Ἀγρίππας.

Τὴν μνήμην του ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν 30 Ἀπριλίου.

Ὁ δὲ Ἰωάννης ἦτο κατ' ἀρχὰς μαθητὴς τοῦ μεγάλου διδασκάλου τῆς μετανοίας Προδρόμου.

Ὁ Χριστὸς τὸν ἐκάλεσε νὰ γίνῃ μαθητὴς του τὴν στιγμὴν ποῦ μὲ τὸν ἀδελφόν του Ἰάκωβον εἰργάζετο εἰς τὸ πλοῖον του μέσα εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Τιβεριάδος.

Εἰς τὸν Γολγοθᾶν αὐτὸς εὐρέθη ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος. Καὶ εἰς αὐτὸν ὁ Χριστὸς παρέδωκε τὴν μητέρα του κατὰ τὰς τελευταίας του στιγμὰς νὰ τὴν περιποιηθῆται ὡσὰν πραγματικὴν μητέρα του.

Μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἐπῆγεν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐξωρίσθη εἰς τὴν νῆσον Πάτμον εἰς τοὺς χρόνους τοῦ αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ.

Ἐδῶ ἔγραψεν ἓνα προφητικὸν βιβλίον, ποῦ λέγεται Ἀποκάλυψις. Εἰς αὐτὸ προλέγει τὸν θρίαμβον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ χρόνος τῆς ἐξορίας του ἦλθεν εἰς τὴν Ἐφεσον, ὅπου ἐδίδαξεν ἐπὶ 30 ἔτη.

Ἡ Ἐφεσος ἦτο τὸ κέντρον τοῦ ἀποστολικοῦ του ἔργου. Ἀπὸ τὴν πόλιν αὐτὴν ἐκυβερνοῦσε τὰς ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας. Ἐδῶ ἔγραψε καὶ τὰς τρεῖς καθολικάς του ἐπιστολάς.

Ἐπίσης ἔγραψε καὶ τὸ Εὐαγγέλιόν του καὶ διὰ τοῦτο λέγεται καὶ Εὐαγγελιστής.

Εἶχε πλέον ἀποκάμει ἀπὸ τὴν μεγάλην του ἀποστολικὴν ἐργασίαν. Ἦτο πλέον πολὺ γέρον.

Δὲν ἤμποροῦσε νὰ διδάξῃ καὶ μόνον ἔλεγε· «Παιδιά μου, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους».

Ἀπέθανε κατὰ τὸ ἔτος 98 μ.Χ. εἰς ἡλικίαν 90 ἐτῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ.

β) Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰούδας.

Καὶ οἱ δύο οὗτοι Ἀπόστολοι ἦσαν ἀδελφοὶ καὶ ἐλέγοντο ἀδελφότητες.

Ὁ Ἰάκωβος ἦτο πολὺ πιστὸς καὶ διὰ τοῦτο ἐνομίζετο ἕνας ἀπὸ τοὺς στύλους τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶναι ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ἐμαρτύρησε διὰ λιθοβολισμοῦ κατὰ τὸ 62 μ.Χ.

Ἐγραψε καὶ μίαν καθολικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Χριστιανούς, πὺν ἦσαν προηγουμένως Ἰουδαῖοι.

Ὁ δὲ Ἰούδας, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἔγραψε μίαν ἄλλην καθολικὴν ἐπιστολὴν.

Λέγονται ἀδελφότητες, διότι ἐθεωροῦντο υἱοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐξ ἄλλης γυναικὸς αὐτοῦ πρὸ τῆς Παρθένου Μαρίας. Ὡς υἱοὶ δὲ τοῦ Ἰωσήφ ἐλέγοντο ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου.

γ) Φίλιππος καὶ Ναθαναήλ.

Οἱ Ἀπόστολοι οὗτοι συνεδέοντο διὰ φιλίας καὶ ἦσαν ἀπὸ τὴν Βηθσαϊδά.

Ὁ Φίλιππος ἠκολούθησε πρῶτος τὸν Χριστόν. Καὶ κατόπιν ἐκάλεσε καὶ τὸν φίλον του Ναθαναήλ νὰ γίνῃ μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἔγινε καὶ αὐτός.

Ὁ Φίλιππος ἐδίδαξε τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὴν Φρυγίαν, ὅπου ἀπέθανε μὲ μαρτυρικὸν θάνατον.

Ὁ δὲ Ναθαναήλ ἐκήρυξεν εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Ἀραβίαν.

δ) Ὁ Θωμᾶς καὶ ὁ Ματθαῖος.

Ὁ Θωμᾶς εἶναι ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος τοῦ Χριστοῦ, πὺν δὲν ἐπίστευσε κατ' ἀρχάς, ὅτι ἀνέστη ὁ Κύριος. Καὶ διὰ

τοῦτο παρουσιάσθη καὶ εἰς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔδειξε τὰς πληγὰς του. Τότε ὁ Θωμᾶς ἐπίστευσε καὶ εἶπε: «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου».

Ἐκήρυσεν εἰς τὴν Παρθίαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας τῆς Ἀσίας.

Ὁ Ματθαῖος λέγεται καὶ Εὐαγγελιστής, διότι ἔγραψεν ἓνα ἀπὸ τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια.

Ἦτο τελώνης, προτοῦ νὰ γίνῃ μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ.

Ἐκήρυσεν πρῶτον εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἔπειτα εἰς τοὺς Ἐθνικούς. Ἐπίσης εἰς τὴν Αἰθιοπίαν καὶ τὰς Ἰνδίας καὶ εἰς τὴν Παρθίαν, ὅπου καὶ ἔμαρτύρησεν.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἐφορτᾶζει τὴν μνήμην τῶν δώδεκα Ἀποστόλων τὴν 30 Ἰουνίου.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

α) Οἱ κληρικοί.

ΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ τὰς ἐκκλησίας πού ἱδρυσαν ἐκυβέρνησαν κατ' ἀρχὰς οἱ ἴδιοι.

Τὸ κύριον ὄμως ἔργον των ἦτο τὸ κήρυγμα καὶ ἡ ἐξάπλωσις τῆς νέας θρησκείας. Καὶ διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ καὶ αἱ ἐκκλησίαι καθημερινῶς ἠῤῥξανον, ἦτο ἀνάγκη νὰ εὑρεθοῦν κατάλληλοι Χριστιανοὶ νὰ τὰς διοικήσουν με νόμους (ὀργανώσουν).

Οἱ Ἀπόστολοι λοιπὸν ἐξέλεξαν τοὺς καταλλήλους τούτους Χριστιανούς. Καὶ ἀνέθεσαν εἰς αὐτοὺς τὴν διοίκησιν τῶν ἐκκλησιῶν.

Οἱ πρῶτοι πού ἐξελέγησαν ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους διὰ χειροτονίας ἔλαβον τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτοὶ δὲ ἔπειτα ἐχειροτόνησαν τοὺς βοηθοὺς των

Οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοὶ καὶ χειροτονημένοι Χριστιανοὶ λέγονται κληρικοί. Διότι ἐξέλεξαν ὡς κληρὸν των (ἔργων των) νὰ ὑπηρετοῦν τὴν ἐκκλησίαν.

Οἱ κληρικοί διακρίνονται εἰς τρεῖς τάξεις (βαθμούς), ποὺ εἶναι: 1) Οἱ Ἐπίσκοποι. 2) Οἱ Πρεσβύτεροι καὶ 3) Οἱ Διάκονοι.

1) **Οἱ Ἐπίσκοποι.** Ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους πρῶτους ἐχειροτόνησαν οἱ Ἀπόστολοι λέγονται Ἐπίσκοποι. Αὐτοὶ ἐξελέγησαν ὡς προϊστάμενοι τῶν ἐκκλησιῶν καὶ ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀποστόλων. Καὶ εἶχον τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐκκλησίας.

Αἱ ἐκκλησίαι ἐκάστης περιφερείας εἶχον καὶ ἓνα Ἐπίσκοπον.

Οἱ Ἐπίσκοποι μετὰ τὸν θάνατον τῶν Ἀποστόλων ἀνεγνωρίσθησαν καὶ ὡς διάδοχοι αὐτῶν.

2) **Οἱ Πρεσβύτεροι** (ιερεῖς). Οὗτοι ἦσαν κατώτεροι τῶν Ἐπισκόπων καὶ ἐκυβέρνων τὰς διαφόρους ἐκκλησίας τῆς περιφερείας, εἰς τὰς ὁποίας ἦσαν τοποθετημένοι. Καὶ ἦσαν ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐπισκόπων.

3) **Οἱ Διάκονοι.** Ὅπως οἱ Πρεσβύτεροι ἐβοήθουν τοὺς Ἐπισκόπους, ἔτσι καὶ οἱ Διάκονοι ἐβοήθουν τοὺς Πρεσβυτέρους, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἐπισκόπους, εἰς τὰς ἱερὰς τελετάς.

Εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ μέχρι τοῦ 8^{ου} αἰῶνος ὑπῆρχον καὶ Διακόνισσαι.

Αὐταὶ ἦσαν χῆραι ἢ παρθέναι εὐσεβεῖς, αἱ ὁποῖαι ἔφερον τὰς ἐλεημοσύνας εἰς τὰς πτωχὰς γυναῖκας. Πρὸς τούτοις τὰς ἐδίδασκον (κατήχουν) καὶ παρευρίσκοντο εἰς τὴν βάπτισιν αὐτῶν.

β) Αἱ ἐπαρχιακαὶ σύνοδοι.

Ἐπαρχίαι κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοὺς ἦσαν μεγάλαι περιφέρειαι, εἰς τὰς ὁποίας εἶχον διαιρέσει οἱ Ῥωμαῖοι ὅλον τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος. Π.χ. ὀλόκληρος ἡ

Παλαιστίνη ἦτο μία ἐπαρχία τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.

Εἰς ἐκάστην ἐπαρχίαν ἦσαν πολλοὶ ἐπίσκοποι. Καὶ κάθε ἐπίσκοπος ἐκυβέρνηεν μίαν ὠρισμένην περιφέρειαν μὲ πολλὰς ἐκκλησίας.

Οἱ Ἐπίσκοποι πολλάκις ἐκάλουν τοὺς κληρικοὺς τῆς περιφερείας (ἐπισκοπῆς των) εἰς ἓνα συνέδριον (σύνοδον) διὰ νὰ σκεφθοῦν διὰ διάφορα ζητήματα τῶν ἐκκλησιῶν των.

Εἰς αὐτὰς τὰς συνόδους ὁ ἐπίσκοπος ἦτο πρόεδρος καὶ ἔδιδε διαφόρους συμβουλὰς εἰς τοὺς κληρικοὺς του.

Ἀπὸ τὸν 3ον ὄμως αἰῶνα ἤρχισαν νὰ μαζεύονται εἰς τὴν πρωτεύουσαν ὀλοκλήρου τῆς ἐπαρχίας (μητροπόλιν) καὶ οἱ ἐπίσκοποι ὅλων τῶν περιφερειῶν τῆς ἐπαρχίας εἰς σύνοδον.

Αὐταὶ αἱ σύνοδοι ἐλέγοντο ἐπαρχιακαί. Καὶ ἔλυνον σπουδαιότερα ζητήματα τῶν ἐκκλησιῶν τῆς ἐπαρχίας.

Πρόεδρος δὲ εἰς τὰς συνόδους αὐτὰς ἦτο ὁ ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως (πρωτευούσης τῆς ἐπαρχίας) καὶ διὰ τοῦτο ἐλέγετο μητροπολίτης.

Οἱ μητροπολίται καὶ οἱ ἐπίσκοποι ἦσαν ἴσοι μεταξύ των. Οἱ μητροπολίται ὄμως εἶχον μίαν περισσότερον τιμητικὴν θέσιν ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους, χωρὶς ὄμως νὰ εἶναι καὶ ἀνώτεροι εἰς τὸν βαθμόν.

Κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοὺς τρεῖς μητροπολίται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλοις μητροπολίτας διεκρίνοντο. Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ μητροπολίται τῆς Ρώμης, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας. Διότι αἱ πόλεις αὐταὶ ἦσαν περισσότερον ἔνδοξοι καὶ εἰς αὐτὰς ἐκήρυξαν οἱ Ἀπόστολοι.

Εἰς τοὺς τρεῖς αὐτοὺς προσετέθησαν ἔπειτα καὶ οἱ μητροπολίται τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν Ἱεροσολύμων. Διότι ἡ μὲν Κωνσταντινούπολις ἔγινεν ἡ δευτέρα πρωτεύουσα τοῦ νέου Βυζαντιακοῦ κράτους, τὰ δὲ Ἱεροσόλυμα ἦσαν ἡ πόλις, ὅπου ἔπαθεν ὁ Χριστός.

Αὐτοὶ οἱ πέντε μητροπολίται ἔγιναν σιγὰ σιγὰ οἱ ἀνώτατοι κυβερνήται ὄλων τῶν ἐκκλησιῶν.

Ἦσαν πάλιν μεταξύ των ἴσοι. Καὶ καθένας ἐκυβερνοῦσε χωριστὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους τὴν ἐπαρχίαν του.

Ἀπὸ τοῦ ε' αἰῶνος οἱ πέντε οὗτοι μητροπολίται ὠνομάσθησαν Πατριάρχαι. Ὁ δὲ Πατριάρχης Ρώμης ὠνομάσθη κατόπιν Πάπας.

Ἐκτὸς τῶν ἐπαρχιακῶν συνόδων ἐκαλοῦντο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι.

Εἰς τὰς συνόδους αὐτὰς συνήρχοντο ἀντιπρόσωποι ἀπὸ ὅλας τὰς ἐκκλησίας τῆς οἰκουμένης. Καὶ διὰ τοῦτο ἐλέγοντο οἰκουμενικαί. Ἔλυον δὲ σπουδαιότατα θρησκευτικὰ ζητήματα, πὸν δὲν ἠδύναντο νὰ λύσουν αἱ ἐπαρχιακαὶ σύνοδοι.

Οἱ ἀντιπρόσωποι πὸν συνήρχοντο εἰς τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους ἐλέγοντο Πατέρες.

Οἱ πατέρες οὗτοι ἐφωτίζοντο ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ διὰ τοῦτο αἱ ἀποφάσεις τῶν συνόδων αὐτῶν ἦσαν θεόπνευστοι.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΚΑΙ ΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΥΤΩΝ

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ θρησκεία δὲν ἦτο ἔργον ἀνθρώπινον, ἀλλὰ ἔργον τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἰδρῦθη διὰ νὰ ἐξαπλωθῇ εἰς ὄλον τὸν κόσμον. Τὴν ἐξάπλωσιν δὲ αὐτῆς ἀνέλαβον, ὅπως εἶδομεν, οἱ Ἀπόστολοι. Αἱ δὲ ἐκκλησίαι πὸν ἰδρῦθησαν ἀπὸ αὐτοὺς ὠνομάσθησαν ἀποστολικάι.

Ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα ἐξηπλώθη ἡ ἐκκλησία εἰς ὄλην τὴν Παλαιστίνην. Ἐπειτα εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Κρήτην, εἰς τὴν Κύπρον.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἰδρύνονται αἱ ἐκκλησίαι τῶν Φιλίπ-

πων, Θεσσαλονίκης, Βερροίας, Ἀθηνῶν, Κορίνθου κλπ. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου (330 μ.Χ.) αἱ ἀποστολικαὶ ἐκκλησίαι διέδωκαν τὸ εὐαγγέλιόν καὶ εἰς τὰ πλεον μακρυνὰ μέρη τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου.

Διὰ τοῦτο οἱ περισσότεροὶ κάτοικοι τοῦ ἀπεράντου τότε Ρωμαϊκοῦ κράτους ἦσαν Χριστιανοί. Αἱ σχέσεις, πού ἦνωνον τὴν μίαν ἐκκλησίαν μὲ τὴν ἄλλην, ἦσαν ἀδελφικαί. Ἔλυον ὅλα τὰ ζητήματά των μὲ ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν. Ἡ πίστις δὲ τῶν Χριστιανῶν ἦτο μία καὶ ἅγια.

ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ

ΚΑΘΩΣ οἱ Ἰουδαῖοι κατεδίωξαν ἀγριῶς τοὺς πρώτους Χριστιανούς, ἔτσι κατεδίωξαν ἀγριώτερα τοὺς Χριστιανούς ἀπὸ τὸ 64 μ.Χ. μέχρι τοῦ 313 οἱ εἰδωλολάτραι Ρωμαῖοι.

Καὶ ὅπως ἐχύθη τὸ αἷμα τότε τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου καὶ ἄλλων Χριστιανῶν, ἔτσι καὶ τώρα ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας ἐχύθη τὸ αἷμα χιλιάδων Χριστιανῶν.

Κατεδίωξαν δὲ οἱ Ρωμαῖοι τοὺς Χριστιανούς διὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους.

Διότι οἱ αὐτοκράτορες π.χ. ἤθελον αὐτοὶ νὰ ἐξουσιάζουν τὴν ζωὴν τῶν ὑπηκόων των. Ἄλλ' ὁ Χριστιανισμὸς ἐκήρυττεν, ὅτι τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων ἐξουσιάζει μόνος ὁ Θεός.

Διότι οἱ αὐτοκράτορες ἤθελον νὰ λατρεύονται καὶ μετὰ θάνατον, νὰ θεοποιῶνται ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους των. Ἄλλὰ οἱ Χριστιανοὶ ἐλάτρευον μόνον τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὄχι ἀνθρώπους.

Διότι οἱ Ρωμαῖοι ὑπήκουον μόνον εἰς τοὺς νόμους τοῦ κράτους των, οἱ δὲ Χριστιανοὶ εἰς τὸν θεῖον νόμον. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ Χριστιανοὶ ἐθεωροῦντο ἐχθροὶ τοῦ κράτους.

Διότι ἀπὸ τὸν Χριστιανισμὸν ἐζημιούνητο τὰ συμφέροντα καὶ ὄλων τῶν ἐπαγγελματιῶν, οἱ ὁποῖοι ἔζων ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρείαν (ιερέων, ἀγαλματοποιῶν, ἐμπόρων σφαγίων κλπ.).

Διότι ὁ Χριστιανισμὸς ἐπολέμει τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὴν διαφθοράν, εἰς τὰς ὁποίας ἔζων οἱ εἰδωλολάτραι.

Διότι ὁ Χριστιανισμὸς ἐθεώρει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἴσους καὶ ἀδελφούς, οἱ δὲ Ρωμαῖοι ἐχώριζον τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἐλευθέρους καὶ δούλους.

Διότι ὁ λαὸς πολλὰς φυσικὰς καταστροφὰς (σεισμούς, ἐπιδημίας, ἠφαιστεια κλπ.), ἀπέδιδεν εἰς τὴν ὀργὴν τῶν θεῶν του ἕνεκα τῶν Χριστιανῶν.

Ἐπειτα ὁ λαὸς τότε ἦτο συνηθισμένος εἰς τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὴν διαφθοράν, ἐνῶ ἡ νέα θρησκεία ἤθελεν ὀπαδοὺς ἠθικούς. Δὲν ἦτο λοιπὸν εἰς αὐτοὺς εὐκόλον νὰ ἀλλάξουν τὰς κακὰς συνηθείας των.

Διὰ τοῦτο αἱ νέαι ιδέαι τοῦ Χριστοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπικρατήσουν καὶ νὰ νικήσουν τὰς παλαιὰς ιδέας χωρὶς ἀγῶνας καὶ χωρὶς αἷμα.

Καὶ οἱ φιλόσοφοι ἀκόμη τῆς ἐποχῆς αὐτῆς περιεφρόνουν τὴν νέαν θρησκείαν.

Δὲν ἠμποροῦσαν νὰ πιστεύσουν, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ προέλθῃ τίποτε τὸ ἀνώτερον ἀπὸ τὴν ἀσήμαντον Παλαιστίνην.

1. Ὁ διωγμὸς ἐπὶ Νέρωνος (64-68 μ.Χ.).

Ὁ Νέρων ἦτο ἓνας αὐτοκράτωρ σκληρός, ἀπάνθρωπος καὶ θηριώδης.

Εἰς τὴν ἐποχὴν του ἔγινε μία μεγάλη πυρκαϊὰ εἰς τὴν Ρώμην καὶ κατέστρεψε τὸ περισσότερον μέρος τῆς πόλεως.

Ἡ πυρκαϊὰ αὐτὴ λέγεται, ὅτι ἦτο ἓνα ἀπὸ τὰ πολλὰ ἐγκλήματά του.

Πολλὰ λέγονται διὰ τὸ ἔγκλημα αὐτό.

Ἄλλοι λέγουν ὅτι μὲ τὴν ἐγκληματικὴν αὐτὴν πράξιν τοῦ ἠθέλε νὰ κάμῃ λαμπροτέραν τὴν πρωτεύουσαν μὲ νέας οἰκοδομάς.

Ἄλλοι, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὸ τρομερὸν θέαμα τῆς πυρκαϊᾶς τῆς Τροίας, ποὺ τὴν περιγράφει ὁ ποιητὴς Ὁμηρὸς.

Ἄλλοι, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ μὲ τὸ ἄγριον αὐτὸ θέαμα τὴν κακοῦργον ψυχὴν του.

Ὁ λαὸς ὅμως ἀμέσως ὑπωπτεύθη ὅτι αἴτιος τῆς καταστροφῆς ἦτο αὐτὸς ὁ παράφρων αὐτοκράτωρ.

Ὁ Νέρων τότε διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ὀργὴν τοῦ λαοῦ διέδωκε μὲ πονηρίαν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ εἶναι οἱ ἔνοχοι.

Ὁ λαός, ποὺ ἐνόμιζεν ὅτι ὅλα τὰ κακὰ προέρχονται ἐξ αἰτίας τῶν Χριστιανῶν, τὸ ἐπίστευσε.

Καὶ ἀμέσως ἤρχισε ἕνας ἄγριος καὶ σκληρότατος διωγμὸς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν.

Ἡ μανία καὶ ἡ λύσσα τοῦ λαοῦ τῆς Ρώμης ἦσαν ἀσυγκράτητοι. Τοὺς συνελάμβανον, τοὺς ἀλειφαν μὲ πίσσαν καὶ τοὺς ἔκαιον ὡσὰν πυροτεχνήματα.

Τοὺς ἐτοποθέτουσαν ὀρθίους καὶ ἀναμμένους εἰς τοὺς δρόμους καὶ εἰς τὰς πλατείας καὶ εἰς τοὺς κήπους, ὡσὰν φωτεινοὺς φανοὺς καὶ σαρκίνας λαμπάδας.

Τοὺς ἐρράβδιζον, τοὺς ἐμαστίγωνον μέχρι θανάτου.

Ἄλλους ἔρραπτον εἰς δέρματα ζώων καὶ τοὺς ἔρριπτον εἰς τὰ θηρία καὶ τοὺς κατεξέσχίζον.

Δὲν ἐβασανίζοντο δὲ μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες καὶ παιδιά.

Κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦτον ἐμαρτύρησαν καὶ οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος.

Τόσον μέγας ἦτο ὁ τρόμος τῶν Χριστιανῶν, ἀπὸ τὸν διωγμὸν τοῦτον, ὥστε καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νέρωνος ἐφοβοῦντο ὅτι δὲν ἀπέθανεν. Ἐπίστευον ὅτι

εἶναι κρυμμένοι εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀσίας διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ κάποτε ὡς ἀντίχριστος.

Τὰ βασανιστήρια αἱ ἐξορίαὶ καὶ οἱ σκληροὶ θάνατοι ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν ἐξηκολούθησαν καὶ ἐπὶ ἄλλων αὐτοκρατόρων.

Ὅπως π.χ. ἐπὶ τοῦ Δομιτιανοῦ (81-97 μ.Χ.) οἱ Χριστιανοὶ καταδιώκονται ὡς ἄθεοι.

Ἐπὶ τοῦ Τραϊανοῦ (99-117) κατηγοροῦντο οἱ Χριστιανοί, ὅτι ἀνήκουν εἰς ἑταιρείαν (ἐκκλησίαν), ἡ ὁποία κατὰ τοὺς νόμους τοῦ κράτους ἀπηγορεύετο.

Εἰς τὸν διωγμὸν αὐτὸν μάλιστα ἐμαρτύρησε καὶ ἓνας σπουδαῖος ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείας, ὁ Ἰγνάτιος. Οὗτος ἐρρίφθη εἰς τοὺς λέοντας διὰ νὰ τὸν καταξέσχισον καὶ ἔδειξε θαυμαστὴν πίστιν.

Ἐπίσης ἐμαρτύρησε καὶ ὁ ἐπίσκοπος τότε Ἱεροσολύμων, Συμεών, εἰς ἡλικίαν 125 ἐτῶν. Καθὼς καὶ ὁ γέρον ἐπίσκοπος Σμύρνης Πολύκαρπος, ὁ ὁποῖος ἐκυβέρνησε τὴν ἐκκλησίαν του πιστὰ 36 ἔτη.

Ἐπὶ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (167 μ.Χ.) οἱ Χριστιανοὶ κατεδιώχθησαν ἐξ αἰτίας τῶν φιλοσόφων, πὺν ἐμίσουν τὴν νέαν θρησκείαν.

Εἰς τὸν διωγμὸν αὐτὸν ἐμαρτύρησε καὶ ἓνας σοφὸς Χριστιανός, ὁ Ἰουστίνος. Οὗτος μὲ τὰ συγγράμματά του (ἀπολογίας του) ὑπεστήριξε τὴν ἀθωότητα τῶν Χριστιανῶν.

Ἐπὶ τῶν Δεκίου καὶ Διοκλητιανοῦ (251-305) οἱ διωγμοὶ ἦσαν οἱ τελευταῖοι καὶ οἱ φοβερώτεροι. Εἰς τοὺς διωγμοὺς αὐτοὺς τὰ ἱερὰ βιβλία τῶν Χριστιανῶν ἐκαίοντο. Ἦναγκάζοντο οἱ Χριστιανοὶ νὰ προσφέρουν θυσίας εἰς τὰ εἰδῶλα καὶ ὅσοι ἤρνοῦντο ἐθανατώνοντο.

Εἰς ὅλους αὐτοὺς τοὺς διωγμοὺς ἔδειξαν οἱ Χριστιανοὶ ἓνα θάρρος ἀληθινὰ ὑπεράνθρωπον. Τὸ θάρρος των τοῦτο ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς μεγάλης των πίστεως. Καὶ διὰ τοῦτο

ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία ἀντὶ νὰ ἐξαφανισθῆ, ἐστερεώθη περισσότερο καὶ ἐθριάμβευσε.

Παρόμοιον θάρρος ἔδειξαν καὶ παρθένοι ἀκόμη.

Πολλάκις καὶ οἱ βασανισταὶ τῶν αὐτῶν ἐθαύμαζον τόσον πολὺ τὸ θάρρος τῶν, ὥστε πολλοὶ ἀπὸ αὐτοῦς ἐγίνοντο Χριστιανοὶ καὶ ἐμαρτύρουν μαζὶ μὲ αὐτούς.

Σημείωσις. Τὰ καταφύγια τῶν Χριστιανῶν κατὰ τοὺς διωγμοὺς ἦσαν ἐρημικὰ μέρη καὶ συνήθως ὑπόγεια σπήλαια, ποὺ ἐλέγοντο κατακόμβαι. Ἐκεῖ κρυφίως ἐτέλουν τὰ θρησκευτικὰ τῶν καθήκοντα καὶ ἔθαιπτον τοὺς νεκροὺς καὶ τοὺς μάρτυράς τῶν.

Αἱ κατακόμβαι ἐσηματίσθησαν ἄλλοτε ἀπὸ ἐργάτας, οἱ ὅποιοι ἐξῆγον ἀπὸ ἐκεῖ οἰκοδομήσιμα ὑλικά.

Σῶζονται σήμερον εἰς τὴν Ρώμην πολλαὶ τοιαῦται, καθὼς καὶ εἰς τὴν νῆσον Μῆλον.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

ΟΣΟΙ Χριστιανοὶ κατὰ τοὺς διωγμοὺς ἐφονεύοντο ἐλέγοντο μάρτυρες τῆς νέας θρησκείας.

Οὗτοι δὲ μὲ τὸ αἷμά τῶν ἐστερέωσαν τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ μᾶς ἐδίδαξαν μὲ τὸ παράδειγμά τῶν, ὅτι καὶ τὴν ζωὴν μας ἀκόμη πρέπει νὰ θυσιάσωμεν διὰ τὸν Χριστόν.

Ἡ Ἐκκλησία μας μὲ τιμὴν καὶ σεβασμὸν ἀναφέρει τὰ ὀνόματα τῶν πιστῶν αὐτῶν Χριστιανῶν, ποὺ ἔχυσαν τὸ αἷμα τῶν διὰ τὸν Χριστόν.

Μεταξὺ τῶν μαρτύρων τούτων τῆς πίστεως εἶναι καὶ οἱ ἅγιοι Δημήτριος καὶ Γεώργιος.

1) Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ μυροβλήτης Δημήτριος.

Ὁ ἅγιος Δημήτριος ἐγεννήθη εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Ἦτο ἀπὸ ἀριστοκρατικὴν οἰκογένειαν. Κατετάχθη εἰς τὸν ρωμαϊκὸν στρατόν, ὅπου διέπρεψεν ὡς ἀξιωματικὸς αὐτοῦ.

Εἰκ. 4. Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ μυροβλήτης Δημήτριος.

Ὄταν ἐγίνε Χριστιανός, ἄφησε καὶ πλοῦτη καὶ ἀξιώματα. Καὶ ἤρχισε νὰ διδάσκη φανερὰ τὸν Χριστὸν καὶ πρὸ παντὸς εἰς τοὺς νέους τῆς πατρίδος του.

Αὐτοκράτωρ τότε τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ἦτο ὁ Μαξιμιανός. Οὗτος ἐφυλάκισε τὸν Δημήτριον, διότι ὡς ἀξιωματικὸς δὲν ὑπήκουσε νὰ καταδιώξῃ τοὺς Χριστιανούς.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὴν φυλακὴν δὲν ἔπαυεν ὁ Δημήτριος νὰ διδάσκη ὅλους ὅσοι ἤρχοντο νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν

Μίαν ἡμέραν ἐγίνοντο ἀγῶνες εἰς τὸ στάδιον τῆς πόλεως καὶ ὁ αὐτοκράτωρ παρηκολούθει αὐτούς.

Εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἔζη τότε ἓνας εἰδωλολάτρης, φίλος τοῦ αὐτοκράτορος, ποὺ ἐλέγετο Λυαῖος. Οὗτος ἦτο πολεμιστῆς καὶ γιγαντόσωμος, ὡσὰν τὸν παλαιὸν Γολιάθ. Καὶ ἐκάλει τοὺς θεατὰς εἰς μονομαχίαν. Ὅσοι ὁμως ἐμονομάχουν μὲ αὐτόν, ὅλοι ἐνικῶντο, διότι ἦτο ἀνίκητος.

Ἐνας τότε νεανίας, φίλος τοῦ Δημητρίου, ποὺ ἐλέγετο Νέστωρ, ἐπῆγεν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἐζήτησε τὰς εὐχὰς του διὰ νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Λυαῖον.

Πράγματι ὁ Νέστωρ μὲ τὰς εὐχὰς τοῦ Δημητρίου καὶ μὲ τὴν δύναμιν τῆς πίστεως παρουσιάζεται εἰς τοὺς ἀγῶνας. Μονομαχεῖ μὲ τὸν Λυαῖον, τὸν νικᾷ καὶ τὸν φονεύει.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐλυπήθη πολὺ διὰ τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Καὶ ὅταν ἔμαθε τί συνέβη πρὸ τῆς μονομαχίας, διέταξε καὶ ἀπεκεφάλισαν καὶ τὸν Δημήτριον καὶ τὸν Νέστορα.

Τὸ λείψανον τοῦ ἀγίου οἱ Χριστιανοὶ τῆς Θεσσαλονίκης τὸ ἔθαψαν μὲ μεγάλην εὐλάβειαν. Εἰς τὸ μνημῆμα του δὲ ἐγίνοντο πολλὰ θαύματα. Καὶ ὁ τόπος ἐκεῖνος πάντοτε ἀνέβλυζε θεῖον μύρον (εὐωδίαν). Διὰ τοῦτο δὲ ὁ Ἅγ. Δημήτριος λέγεται μυροβλήτης.

Ἀπὸ τότε θεωρεῖται προστάτης τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἐπάνω εἰς τὸν τάφον του ἐκτίσθη ἀργότερα ἓνας μεγαλοπρεπῆς ναός.

Τὸν ναὸν αὐτὸν ἐπὶ Τουρκοκρατίας οἱ Τοῦρκοι τὸν ἔκαμαν τζαμίον των. Κατὰ τοὺς ἐνδόξους ὁμως πολέμους τοῦ 1912-1913, ποὺ ἀπληθευθερώθη ἡ Θεσσαλονίκη, ἀνήμερα τοῦ Ἅγ. Δημητρίου, ἐπανῆλθε καὶ ὁ ναὸς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν.

Ὁ ναὸς αὐτὸς ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς ὠραιότερους τῆς Χριστιανωσύνης.

Δυστυχῶς ὁμως κατὰ τὴν πυρκαϊὰν τῆς Θεσσαλονί-

κης κατὰ τὸ ἔτος 1916, ὁ ναὸς οὗτος ἐκάη καὶ κατεστράφη. Μερικὰ μόνον τεμάχια τοῦ ναοῦ καὶ μερικὰ ἀντίγραφα τῶν σπανίων εἰκόνων του εὑρίσκονται σήμερον εἰς τὸ Βυζαντινὸν μουσεῖον Ἀθηνῶν.

Τὴν μνήμην του ἡ Ἐκκλησία μας ἑορτάζει τὴν 26 Ὀκτωβρίου καὶ ψάλλει τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον:

«Μέγαν εὖρατο ἐν τοῖς κινδύνοις
σὲ ὑπέρμαχον ἢ οἰκουμένη,
ἀθλοφόρε, τὰ ἔθνη τροποῦμενον.
Ὡς οὖν Λυαίου καθεῖλες τὴν ἔπαρσιν,
ἐν τῷ σταδίῳ θαρρύνας τὸν Νέστορα,
Οὕτως, ἅγιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε
δωρῆσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

2) Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ τροπαιοφόρος Γεώργιος

Ὁ Ἅγ. Γεώργιος ἐγεννήθη εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ. Εἶχε γονεῖς εὐγενεῖς καὶ πλουσίους. Ἦτο στρατιωτικὸς καὶ ὑπηρετοῦσεν εἰς τὸν ρωμαϊκὸν στρατὸν ὡς ἀνώτερος ἀξιωματικὸς. Διέπρεψεν εἰς διαφόρους μάχας.

Ὅταν ἀπέθανεν ὁ εἰδωλολάτρης πατέρας του, ἠλευθέρωσε ἄλλους τοὺς δούλους καὶ αἰχμαλώτους τοῦ πατρός του, τὴν δὲ περιουσίαν του διεμοίρασεν εἰς τοὺς πτωχοὺς.

Διετάχθη κάποτε ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα νὰ καταδιώξη τοὺς χριστιανούς. Ὁ Γεώργιος ὅμως ὄχι μόνον δὲν τοὺς κατεδίωξεν, ἀλλὰ ἐξηκολούθει μὲ τὴν διδασκαλίαν του νὰ κάμνη πολλοὺς εἰδωλολάτρας Χριστιανούς.

Ὁ αὐτοκράτωρ τότε διέταξε νὰ τὸν βασανίσουν. Κατ' ἀρχὰς τὸν ἔδεσαν εἰς ξύλον καὶ τὸν ἐκτύπων εἰς τὴν κοιλίαν. Καὶ ἔπειτα τὸν ἔσυρον εἰς τροχὸν διὰ νὰ καταξοσχίσουν τὸ σῶμά του. Εἰς ὅλα ὅμως αὐτὰ τὰ βασανι-

στήρια δὲν ἔπαθε κανένα κακὸν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

Ἄφοῦ ἐδείχθη τροπαιοφόρος εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ εἶδη τῶν βασάνων, ἀπεκεφαλίσθη κατὰ τὸ ἔτος 304 μ.Χ.

Κατὰ τὴν παράδοσιν οἱ Χριστιανοὶ ἔφεραν τὸ λείψανόν του εἰς τὴν πόλιν τῆς Παλαιστίνης Λύδδαν. Καὶ ἔπειτα ἔκτισαν ἐκεῖ ναὸν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου.

Εἰκ. 5. Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ τροπαιοφόρος Γεώργιος

Ὅπως εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνεδείχθη γενναῖος στρατιώτης, ἔτσι ἐφάνη καὶ ἔνδοξος στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ.

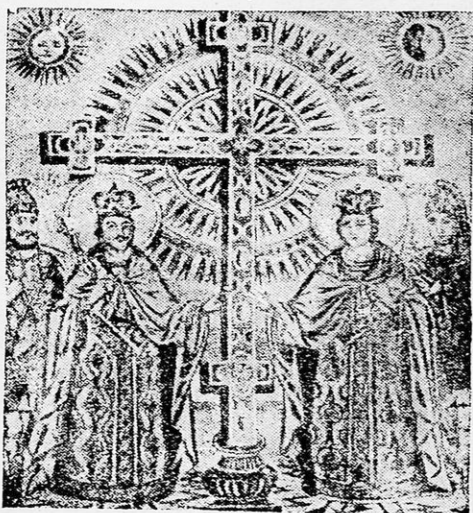
Οἱ ποιμένες τὸν ἔχουν προστάτην των ἅγιον, διότι τὴν ἐπομένην τῆς ἑορτῆς του φεύγουν ἀπὸ τὰ χειμαδιὰ των καὶ πηγαίνουν εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη.

Αἱ εἰκόνες παριστάνουν τὸν Ἅγιον ἔφιππον νὰ φονεύῃ ἕνα δράκοντα. Ὁ δράκων αὐτὸς ἐκρύπτετο εἰς μίαν λίμνην πλησίον μιᾶς πόλεως καὶ κατέτρωγε τοὺς κατοίκους. Καὶ ὁ ἅγιος, ἄφοῦ ἐζήτησε τὴν βήθειαν τοῦ Θεοῦ μὲ προσευ-

χήν, τὸν ἐφόνευσε. Τὸ θαῦμα αὐτὸ ἔκαμε τοὺς κατοίκους νὰ πιστεύσουν καὶ νὰ βαπτισθοῦν.

Τὴν μνήμην του ἡ ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν 23 Ἀπριλίου καὶ ψάλλει τὸ ἕξις ἀπολυτίκιόν·

«Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς
καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστῆς,
ἀσθενούντων ἰατρός,
βασιλέων ὑπέρμαχος,
Τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε,
πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Εἰκ. 6. Ὁ προστάτης τοῦ χριστιανισμοῦ Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ο ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ

ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ τῶν Χριστιανῶν ἔπαυσαν, ὅταν ἐγένεν αὐτοκράτωρ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Καὶ ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἦτο ὁ πρῶτος αὐτοκράτωρ Χριστιανὸς καὶ προστάτης τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἦτο υἱὸς τοῦ Κωνσταντίου τοῦ Χλωροῦ καὶ τῆς Ἀγίας Ἐλένης. Ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν Ναῖσον (σημερινὴν Νίσσαν) τῆς παλαιᾶς Σερβίας καὶ Βουλγαρίας (Μοισίας) κατὰ τὸ ἔτος 288 μ.Χ.

α) Τὸ Λάβαρον.

Ὅταν ἀπέθανεν ὁ πατὴρ του, ὁ στρατὸς ἀνηγόρευσεν αὐτὸν αὐτοκράτορα κατὰ τὸ ἔτος 306 μ.Χ.

Αὐτοκράτωρ ὅμως ἐζήτει νὰ γίνῃ καὶ ὁ συνάρχων αὐτοῦ Μαξεντίος. Διὰ τοῦτο ἐκηρύχθη μεταξὺ τούτων πόλεμος.

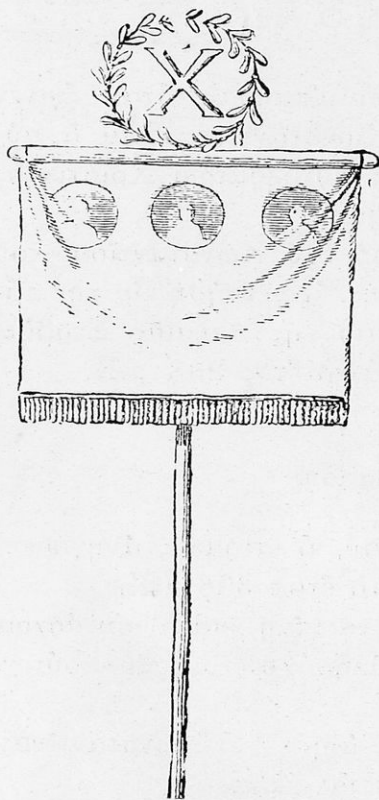
Εἰς τὸν πόλεμον αὐτὸν ἐνίκησεν ὁ Κωνσταντῖνος, μετὴν τὴν δύναμιν τοῦ Σταυροῦ, ὡς ἐξῆς.

Οἱ ἀντίπαλοι στρατοὶ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ εἰδωλολάτρου Μαξεντίου ἦσαν ἔτοιμοι νὰ δώσουν μάχην, πλησίον τοῦ Τιβέρεως ποταμοῦ. Ἐπειδὴ ὁ στρατὸς τοῦ Μαξεντίου ἦτο περισσότερος, ὁ Κωνσταντῖνος ἐζήτησε μετὰ τὰς προσευχὰς του τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ¹⁾.

Πράγματι τὴν στιγμὴν πού εἶχε στρέψει τὰ βλέμ-

¹⁾ Ὅλον τὸ κράτος εἶχε διαιρεθῆ εἰς τέσσαρας διοικήσεις καὶ εἰς κάθε μίαν ἦτο καὶ ἓνας ἄρχων. Ὁ Κωνσταντῖνος ὅμως ἦτο ἄρχων τῆς διοικήσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ματά του πρὸς τὸν οὐρανόν, βλέπει ἕνα φωτεινὸν σημεῖον εἰς σχῆμα σταυροῦ.

Εἰκ. 7. Τὸ Λάβαρον.

Εἰς τὸ μέσον δὲ τοῦ σταυροῦ ἀνέγνωσε καθαρὰ τὰς λέξεις: «ἐν τούτῳ νίκα». Τὴν ἰδίαν νύκτα εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον του τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος τοῦ παρήγγειλε νὰ κατασκευάσῃ μίαν σημαίαν μὲ τὸ σημεῖον αὐτὸ τοῦ σταυροῦ.

Τὸ πρῶτὸ παρήγγειλε ἀμέσως καὶ κατασκευάσθη ἡ σημαία, ἡ ὁποία ἔφερε τὸν σταυρὸν καὶ τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ. Ἡ πρώτη αὐτὴ χριστιανικὴ σημαία ὠνομάσθη λάβαρον¹⁾. Μὲ αὐτὸ δὲ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ του ὄρμησε καὶ ἐνίκησε τὸν Μαξέντιον.

Τὴν νίκην του αὐτὴν δικαίως ἀπέδωκεν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐξέδωκεν ἀπὸ τὴν πό-

¹⁾ Τὸ Λάβαρον αὐτὸ ἀποτελεῖτο ἀπὸ ἕνα τετράγωνον ὕφασμα πορφυροῦν. Ἐκρέματο δὲ τοῦτο ἀπὸ ἕνα ὀλόχρυσον δόρυ. Τὸ δόρυ αὐτὸ ἔστηρίζετο εἰς ἕνα ὑψηλὸν κοντὸν (κοντάρι). Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κοντοῦ ἔστηρίζετο ἕνας χρυσοῦς στέφανος καὶ ἐντὸς αὐτοῦ τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπάνω δὲ εἰς τὸ πολυτελὲς αὐτὸ ὕφασμα ἦσαν κεντημένα¹ αἱ εἰκόνες τοῦ αὐτοκράτορος, τῆς μητρὸς του Ἑλένης καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ Χριστοῦ.

λιν τῶν Μεδιολάνων (Μιλάνον) ἕνα περίφημον διάταγμα ὑπὲρ τῆς νέας θρησκείας.

Μὲ τὸ διάταγμα αὐτὸ ἀνεγνώρισε τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν ὡς ἐπίσημον θρησκείαν τοῦ κράτους, χωρὶς ὅμως νὰ καταδιώκωνται οἱ εἰδωλολάτραι.

Μόνον ὁ γαμβρὸς καὶ συνάρχων του Λικίνιος δὲν ἐσεβάσθη τὸ διάταγμα τοῦτο. Διὰ τοῦτο ἤλθεν εἰς πόλεμον καὶ μὲ αὐτόν. Ἡ μάχη ἔγινε πλησίον τῆς Ἀδριανουπόλεως κατὰ τὸ 324 καὶ ἐνίκηθη ὁ Λικίνιος.

Ἀπὸ τότε ἔμεινε μόνος αὐτοκράτωρ τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ Δυτικοῦ κράτους ὁ Κωνσταντῖνος.

β) Ἡ προστασία τῆς νέας θρησκείας.

Τὴν νέαν θρησκείαν τοῦ κράτους ἐπροστάτευσεν ὡς ἑξῆς:

1) Ἐκαμε πρωτεύουσαν ὄλου τοῦ κράτους τοῦ ἀντὶ τῆς Ρώμης τὸ Βυζάντιον. Τὴν νέαν δὲ πρωτεύουσαν ὠνόμασε νέαν Ρώμην, ὁ δὲ λαὸς τὴν ὠνόμασε Κωνσταντινούπολιν.

Ἀπὸ τότε ἡ πόλις αὐτὴ ἔγινε τὸ κέντρον τῆς θρησκείας μας καὶ τοῦ γένους μας (Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ).

Ἦθελε μὲ τὴν ἀλλαγὴν αὐτὴν τῆς πρωτευούσης νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰ πολλὰ μνημεῖα τῆς εἰδωλολατρείας καὶ ἀπὸ τὰ αἵματα τῶν διωγμῶν.

2) Ἐπροτιμοῦσε τοὺς Χριστιανοὺς εἰς τὰς ἀνωτέρας δημοσίας θέσεις.

3) Ἐδωκε τὴν ἄδειαν εἰς τὰς ἐκκλησίας νὰ ἐλευθερώουν τοὺς δούλους.

4) Ἀπῆλλαξε τοὺς κληρικοὺς ἀπὸ τὰς φορολογίας.

5) Ἐκαμε μὲ νόμον τὴν Κυριακὴν ἄργιαν.

6) Ἐκτίσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Εἰς δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως εἰς τὸν Πανάγιον Τάφον.

7) Ἐκάλεσε τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴν σύνοδον, ὡς θὰ ἴδωμεν παρακάτω, διὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν ἀληθινὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του ἐβαπτίσθη εἰς τὴν Νικομήδειαν. Καὶ ἐκεῖ ἀπέθανε τὴν 21 Μαΐου τοῦ 337.

Τὸ λείψανόν του μετεφέρθη καὶ ἐτάφη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων.

Ἡ Ἐκκλησία μας τὸν ὠνόμασεν ἰσαπόστολον καὶ ἅγιον, διότι εἰργάσθη ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡσὰν Ἀπόστολος.

γ) Ὁ τίμιος Σταυρὸς καὶ ἡ Ἁγία Ἑλένη.

Ἡ μητέρα τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ἡ εὐσεβεστάτη

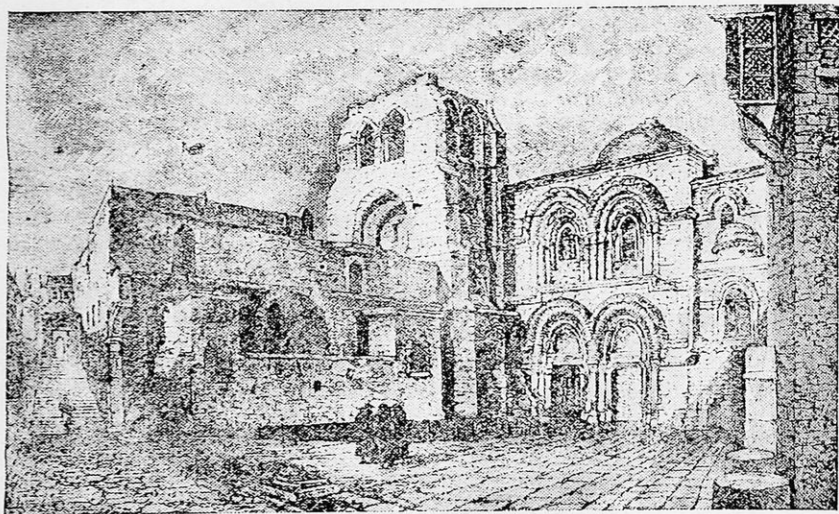
Εἰκ. 8. Ὁ τίμιος Σταυρὸς καὶ ἡ Ἁγία Ἑλένη.

Ἑλένη, ἐπῆγεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔκαμεν ἀνασκαφὰς καὶ εὔρε τὸν τίμιον Σταυρόν.

δ) Ὁ ναὸς τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐκεῖ ποὺ εὐρέθη ὁ τίμιος Σταυρός, ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ἡ Ἀγ. Ἑλένη ἔκτισαν ἓνα μεγαλοπρεπέστατον ναόν, τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως. Καὶ μέσα εἰς αὐτὸν ὕψωσαν τὸν Σταυρόν. Καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔγινε μία μεγάλη πανήγυρις.

Ὁ ναὸς οὗτος εἶναι τὸ προσκύνημα ὀλοκλήρου τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου.

Εἰκ. 9. Ὁ ναὸς τοῦ Ἀγ. Τάφου.

Ἐκεῖ χιλιάδες προσκυνητῶν πηγαίνουν κατ' ἔτος ἀπὸ διάφορα μέρη μὲ μεγάλην εὐλάβειαν. Ἐκεῖ σήμερον ὁ Πατριάρχης κάμνει τὴν θεῖαν λειτουργίαν. Καὶ ἀπὸ τὸ μνήμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ Μ. Σάββατον, ἐξέρχεται τὸ Ἅγιον Φῶς.

Ὁ κόσμος τότε τρέχει μὲ συγκίνησιν, ἀνάπτει τὰ κερὰ του ἀπὸ τὸ Ἅγιον Φῶς, ἐνῶ ψάλλεται· «Δεῦτε λά-

βετε φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός». Ἡ στιγμή αὐτὴ εἶναι ἱερωτάτη καὶ ὁ εὐσεβῆς Χριστιανὸς κυριεύεται ἀπὸ μίαν βαθυτάτην εὐλάβειαν.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἀνεγνώρισε καὶ τὴν μητέρα τοῦ Κωνσταντίνου ἁγίαν.

Τὴν μνήμην των ἑορτάζει τὴν 21 Μαΐου. Ψάλλονται δὲ τὰ ἐξῆς ἀπολυτίκια.

Ἀπολυτίκιον τοῦ Κωνσταντίνου.

«Τοῦ Σταυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος,
καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλῆσιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος,
ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀπόστολός σου, Κύριε,
βασιλεύουσαν πόλιν τῇ χειρὶ σου παρέθετο·
ἦν περίσῳζε διὰ παντὸς ἐν εἰρήνῃ,
πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, μόνη Φιλάνθρωπε».

Κοντάκιον Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.

«Κωνσταντῖνος σήμερον σὺν τῇ μητρὶ τῇ Ἑλένῃ,
τὸν Σταυρὸν ἐμφαίνουσι, τὸ πανσεβάσμιον ξύλον,
πάντων μὲν τῶν Ἰουδαίων αἰσχύνην ὄντα,
ὄπλον δὲ πιστῶν Ἀνάκτων κατ' ἐναντίων·
δι' ἡμᾶς γὰρ ἀνεδείχθη,
σημεῖον μέγα, καὶ ἐν πολέμοις φρικτόν».

ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΙΡΕΤΙΚΟΙ

ΚΑΤΑ τὴν ἐποχὴν τῶν διωγμῶν ἐχθροὶ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, ὡς εἶδομεν, ἦσαν οἱ εἰδωλολάτραι.

Τώρα εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Μ. Κωνσταντίνου παρουσιάζονται ἄλλοι ἐχθροὶ τῆς θρησκείας ἀπὸ τοὺς κόλπους αὐτῆς.

Οἱ ἐχθροὶ οὗτοι ἐλέγοντο αἰρετικοί. Ἦσαν δὲ οὗτοι μορφωμένοι Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι δὲν ἠγνόησαν τελείως τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔπесαν εἰς πλάνας.

Αὐταὶ δὲ αἱ πλάνας τῶν λέγονται αἱρέσεις.

Οἱ αἰρετικοὶ αὐτοὶ ἐκλόνιζον τὰ θεμέλια τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, διότι ἐσκανδάλιζον τοὺς Χριστιανούς.

Καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐκκλησία ἤρχισε νὰ ταράσσεται ἀπὸ αὐτοὺς μόλις ἠσύχασεν ἀπὸ τοὺς διωγμούς.

α') Ὁ Ἄρειος.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς αὐτοὺς ἦτο ὁ Ἄρειος. Οὗτος ἦτο ἱερεὺς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Καὶ ἐθεωρεῖτο ἕνας ἀπὸ τοὺς πλέον μορφωμένους κληρικούς τῆς ἐποχῆς του (3ου αἰῶνος). Ἐδίδασκε δὲ τὴν πλάνην ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι κτίσμα, ὅπως ὅλα τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ. Ὅτι δηλαδὴ ὁ Χριστὸς δὲν ἦτο Θεός, ἀλλ' ἄνθρωπος. Καὶ ἄνθρωπος τελειότερος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, φωτισμένος ὁμως ἀπὸ τὸν Θεόν. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τοῦ ἀποδίδωμεν θείας τιμᾶς.

Ἡ διδασκαλία του αὐτὴ ἀνεστάτωσε τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ τότε ὁ ἐπίσκοπός του Ἀλέξανδρος καὶ ὁ διάκονος αὐτοῦ Ἀθανάσιος προσεπάθησαν νὰ τὸν βγάλουν ἀπὸ τὴν πλάνην του, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσαν. Διότι ὁ Ἄρειος ἐπέμενε νὰ μένη εἰς αὐτὴν.

Διὰ τοῦτο ὁ Ἀλέξανδρος ἐκάλεσεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν μίαν ἐπαρχιακὴν σύνοδον, ἣ ὁποία κατεδίκασε τὸν Ἄρειον καὶ τὴν αἵρεσίν του.

Ὁ Ἄρειος ὁμως ἐξηκολούθει νὰ μένη εἰς τὴν πλάνην του. Καὶ μάλιστα ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καὶ παντοῦ ἐδίδασκε μὲ φανατισμὸν τὴν αἵρεσίν του.

β) Ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ σύνοδος.

Ὁ Ἄρειος κατώρθωσε νὰ παρασύρῃ εἰς τὴν διδασκαλίαν του πολλοὺς Χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι ἐλέγοντο Ἀρειανοί. Οἱ ἄλλοι, πὺ ἔμενον πιστοὶ εἰς τὴν ἀληθινὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐλέγοντο ὀρθόδοξοι. Καὶ ἔτσι ὁ Χριστιανικὸς κόσμος ἐχωρίσθη εἰς δύο θρησκευτικὰ κόμματα. Ἡ δὲ ἐκκλησία, καθὼς καὶ τὸ κράτος, ἐταράσσετο ἀπὸ τὰς διχονοίας καὶ τὰς ἔριδας τῶν δύο κομμάτων.

Τότε ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ἐκάλεσεν οἰκουμενικὴν σύνοδον διὰ τὴν ἡσυχίαν τοῦ κράτους καὶ τῆς ἐκκλησίας.

Ἡ οἰκουμενικὴ αὕτη σύνοδος εἶναι ἡ πρώτη. Καὶ ἔγινεν εἰς τὴν Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας κατὰ τὸ ἔτος 325 μ.Χ. Εἰς αὐτὴν ἦλθον 318 Πατέρες. Καὶ πρόεδρος ἔγινεν ὁ ἴδιος ὁ αὐτοκράτωρ.

Οἱ πατέρες τῆς συνόδου συνεζήτησαν πολὺ τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου καὶ τὴν κατεδίκασαν.

Ἐδέχθησαν δὲ τὴν γνώμην τοῦ διακόνου Ἀθανασίου, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεός, ὅπως καὶ ὁ Πατήρ του, καὶ ὄχι κτίσμα (ὁμοούσιος).

γ) Τὸ σύμβολον τῆς πίστεως.

Διὰ νὰ φωτισθοῦν δὲ οἱ Χριστιανοί, ἔγραψαν, τί πρέ-

πει νὰ πιστεύουν διὰ τὸν Θεὸν καὶ διὰ τὸν Χριστὸν μὲ ἑπτὰ συντόμους προτάσεις.

Αἱ προτάσεις αὐταὶ λέγονται ἄρθρα.

Προτοῦ νὰ ἡσυχάσῃ ἡ ἐκκλησία ἀπὸ τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἄρειου (Ἀρειανισμόν), παρουσιάσθη καὶ ἄλλη αἵρεσις, τοῦ Μακεδονίου.

Ὁ Μακεδόنيος ἐδίδασκεν ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν εἶναι Θεός, ὅπως καὶ ὁ Ἄρειος ἐδίδασκεν ὅτι δὲν εἶναι Θεὸς ὁ Χριστός.

Διὰ τοῦτο ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδοσίος ὁ Α΄ ἐκάλεσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν δευτέραν οἰκουμενικὴν σύνοδον κατὰ τὸ ἔτος 381 μ.Χ. Εἰς τὴν σύνοδον αὐτὴν συνηλθον 150 Πατέρες.

Ἡ δευτέρα αὕτη οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐπεκύρωσεν ὅσα ἀπεφάσισεν ἡ πρώτη, συνεζήτησε τὴν αἵρεσιν τοῦ Μακεδονίου, τὴν κατεδίκασε καὶ ἔκαμεν ἄλλα πέντε ἄρθρα. Τὰ ἄρθρα αὐτὰ μαζὶ μὲ τὰ ἑπτὰ ἄρθρα τῆς πρώτης ἀποτελοῦν «Τὸ πιστεύω» τὸ ὁποῖον λέγεται σύμβολον τῆς πίστεως. Καὶ μὲ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως ξεχωρίζουν οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἀπὸ τοὺς αἵρετικούς.

Τὰ πέντε αὐτὰ ἄρθρα διδάσκουν διὰ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὸ Βάπτισμα, διὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν καὶ διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν.

Εἶναι δὲ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως ἰὸ ἐξῆς:

Ἄρθρον 1ον. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀορατῶν.

Ἄρθρον 2ον. Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Φῶς ἐκ Φωτός,

Θεὸν ἀληθινόν, ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

Ἄρθρον 3ον. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

Ἄρθρον 4ον. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

Ἄρθρον 5ον. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς.

Ἄρθρον 6ον. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς Οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.

Ἄρθρον 7ον. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος. /

Ἄρθρον 8ον. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τῷ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν.

Ἄρθρον 9ον. Εἰς μίαν, ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἄρθρον 10ον. Ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄφε-
σιν ἁμαρτιῶν.

Ἄρθρον 11ον. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

Ἄρθρον 12ον. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶ-
νος Ἀμήν.

ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

α) Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ τῆς Ἐκκλησίας λέγονται οἱ σοφοὶ ἐκεῖνοι κληρικοί, οἱ ὅποιοι μὲ τοὺς λόγους τῶν καὶ τὰ συγγράμματά τῶν ἐξηγοῦν ὀρθὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν. Οὗτοι ἔστερέωνον τὰς ἀποφάσεις τῶν Συνόδων καὶ ἐπολέμουν τοὺς αἰρετικούς.

Ἐπειδὴ ἔδειξαν ἕνα ἐνδιαφέρον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν πατρικόν, διὰ τοῦτο λέγονται καὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ τὸ νὰ ἠμποροῦν οὗτοι νὰ ἐξηγοῦν ὀρθὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν ἐμάνθανον καὶ τὴν Ἑλληνικὴν σοφίαν. Καὶ διὰ τοῦτο ἦσαν πολὺ μορφωμένοι. Δὲν ἦσαν δὲ μόνον μορφωμένοι, ἀλλὰ καὶ ἠθικοὶ καὶ ἐνάρετοι.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς σοφοὺς αὐτοὺς διδασκάλους καὶ πατέρας εἶναι καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος. Εἶχε δὲ ἐξαιρετικὴν θέσιν μετὰ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν κατὰ τὸ ἔτος 297 μ.Χ.

Ἀπὸ μικρὸς ἀκόμη διεκρίνετο μετὰ τῶν συμμαθητῶν του διὰ τὴν ἀρετὴν του καὶ τὴν ἐπιμέλειάν του.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας πολὺ τὸν ἠγάπησε

καὶ τὸν ἐπροστάτευσε, καὶ ἔπειτα τὸν ἐχειροτόνησε διάκονόν του.

Διάκονος ἀκόμη, ὡς εἶδομεν, ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴν σύνοδον καὶ ἔκαμεν ἐντύπωσιν ἢ πολυμάθεια καὶ ἡ σοφία του.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔγινεν ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας. Καὶ ἐκυβέρνησεν αὐτὴν ἐπὶ 47 ἔτη.

Ἐγραψε πολλὰ συγγράμματα ἐναντίον τῶν Ἀρειανῶν καὶ τοὺς ἐπολέμησε μὲ ἀκλόνητα ἐπιχειρήματα.

Διὰ τοῦτο ἐξωρίσθη δέκα φορὰς ἀπὸ διαφόρους αὐτοκράτορας φίλους τοῦ Ἀρείου.

Ἡ ζωὴ του πολλάκις ἐκινδύνευσε. Καὶ ἐπὶ 20 ἔτη ἔζησεν ὡς ἐξόριστος. Ἐπειτα δὲ ἀπὸ μίαν τοιαύτην βασανισμένην ζωὴν ἀπέθανε κατὰ τὸ ἔτος 373 μ.Χ. εἰς ἡλικίαν 76 ἐτῶν.

Ἡ Ἐκκλησία μας πολὺ δικαίως ἐθεώρησε τοῦτον ἅγιον διὰ τοὺς ἀγῶνάς του ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τὴν μνήμην του ἑορτάζει τὴν 18 Ἰανουαρίου, τὴν 2 δὲ Μαΐου τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου του.

Κατὰ τὴν ἑορτὴν του ψάλλεται τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον:

«Στυλὸς γέγονας Ὁρθοδοξίας

θεῖοις δόγμασιν ὑποστηρίζων τὴν Ἐκκλησίαν,

Ἱεράρχα Ἀθανάσιε·

τῷ γὰρ Πατρὶ τὸν Υἱὸν ὁμοούσιον ἀνακηρύξας
κατήσχενας Ἀρειον.

Πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε

δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ

Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ
Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

ΟΙ τρεῖς οὗτοι ἱεράρχαι εἶναι οἱ τρεῖς φωστῆρες τῆς
Ἐκκλησίας μας. Τοὺς φωστῆρας τούτους ἐθαύμασαν
ὄχι μόνον οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ οἱ εἰδωλολάτραι.

Εἰκ. 10. Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ
Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Οἱ χρόνοι εἰς τοὺς ὁποίους ἔζησαν λέγονται χρυσοῖ,
διότι μὲ τοὺς λόγους των καὶ τὰ συγγράμματά των
ἐλάμπρυναν τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ ἐφώτισαν πολὺ τὸν
χριστιανικὸν κόσμον.

Εἰς τὸ λαμπρὸν αὐτὸ ἔργον τῶν τοὺς ἐβοήθησαν καὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα ἐσπούδασαν.

Διὰ τοῦτο ἡ ἑορτὴ τῶν τριῶν ἱεραρχῶν εἶναι καὶ ἑορτὴ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῶν Σχολείων.

α) Ὁ Μέγας Βασίλειος.

Ὁ Μέγας Βασίλειος ἐγεννήθη εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας κατὰ τὸ ἔτος 330 μ.Χ.

Αἱ εὐσεβεῖς μητέρα του Ἐμμέλεια καὶ ἡ μάμμη του Μακρίνη ἀνέθρεψαν αὐτὸν χριστιανικά.

Ἀφοῦ δὲ εἰς τὰς σχολὰς τῆς πατρίδος του ἔλαβεν ἀνώτερα μαθήματα, ἔφυγε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐκεῖ ἐσπούδασε θεολογικὰ καὶ νομικά. Ἐπειτα ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἐσπούδασε τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ρητορικὴν.

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγνωρίσθη μὲ τὸν συμπολίτην του Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, μὲ τὸν ὁποῖον συνεδέθη μὲ ἀδελφικὴν φιλίαν.

Ἀπὸ ἐκεῖ μετέβη εἰς ἓν μοναστήριον τοῦ Πόντου, πού τὸ διήυθυνεν ἡ μάμμη του. Εἰς αὐτὸ μὲ τὸν Γρηγόριον ἐξηκολούθησε νὰ μελετᾷ τὰ Ἑλληνικὰ συγγράμματα καὶ τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Ἀπὸ τὸν Πόντον ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Καισαρείας.

Ἀπὸ τότε ἤρχισε νὰ φανερώνη τὰ χριστιανικά του χαρίσματα. Καὶ πρῶτον ἐμοίρασεν εἰς τοὺς πτωχοὺς τὸ περισσότερον μέρος τῆς περιουσίας του. Ἐπειτα εἰς μίαν μεγάλην πείναν ἐκάλεσε τοὺς πλουσίους τοῦ τόπου καὶ ἔσωσε τοὺς πεινῶντας ἀπὸ τὸν θάνατον.

Μὲ τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς περιουσίας του ἴδρυσεν ἓνα περίφημον πτωχοκομεῖον, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο Βασιλείας, ἀπὸ τὸ ὄνομά του.

Δὲν ἦτο μόνον φιλόανθρωπος, ἀλλὰ καὶ ἀκλόνητος εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν.

Τὴν πίστιν τοῦ αὐτὴν ἔδειξεν, ὅταν μὲ θάρρος σπάνιον ἀπέρριψε τὰς ὑποσχέσεις καὶ δὲν ἐφοβήθη τὰς ἀπειλὰς τοῦ αὐτοκράτορος Οὐάλεντος.

Ὁ Οὐάλης ἦτο Ἀρειανὸς καὶ ἤθελε νὰ ἐξαναγκάσῃ ὄλους τοὺς ἐπισκόπους νὰ γίνουιν καὶ αὐτοὶ Ἀρειανοί.

Ἐφθασε λοιπὸν εἰς τὴν Καισάρειαν ἓνας ἀντιπρόσωπος τοῦ αὐτοκράτορος, πὺ ἐλέγετο Μόδεστος.

Ὁ Μόδεστος ἐκάλεσε τὸν Βασίλειον καὶ τοῦ εἶπε: «Πῶς τολμᾶς καὶ δὲν ὑπακούεις εἰς τὸν ἰσχυρὸν βασιλέα; Μόνον ἐσὺ ἀρνείσαι νὰ ἀκολουθήσῃς τὰς ἰδέας τοῦ. Πρόσεξε πολὺ, διότι, ἂν ἀκόμη ἐξακολουθῆς νὰ ἀρῆσαι νὰ γίνῃς Ἀρειανός, σὲ περιμένουν δήμευσις, ἐξορία, μαρτύρια, θάνατος».

Ὁ Βασίλειος τότε μὲ ἓνα ἡρωϊκὸν θάρρος τοῦ ἀπήντησε:

«Δὲν μὲ φοβίζει καμμία ἀπειλή σου. Περιουσίαν δὲν ἔχω, παρὰ ὀλίγα βιβλία καὶ αὐτὰ τὰ παλαιὰ ἐνδύματα πὺ φορῶ. Ἐξορίαν δὲν φοβοῦμαι, διότι εἰς τὸν κόσμον εἴμεθα ξένοι καὶ ὁδοιπόροι, ἡ δὲ ἀληθινὴ πατρίς μας εἶναι ὁ οὐρανός. Βασανιστήρια; Τὸ ἀσθενικὸν μου σῶμα δὲν θὰ ἀνθέξῃ καὶ εἰς τὸ παραμικρότερον μαρτύριον. Τὸν θάνατον δὲν τὸν λογαριάζω, ἀλλὰ τὸν ἐπιθυμῶ, διότι θὰ μὲ ἐνώσῃ γρήγορα μὲ τὸν Θεόν.

» Ἡμεῖς οἱ χριστιανοί, ἐξηκολούθησεν, εἴμεθα πρᾶοι καὶ ταπεινοὶ ὄχι μόνον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἐλάχιστον τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλά, ἂν πρόκειται νὰ παραβῶμεν τὴν πίστιν μας, δὲν φοβούμεθα κανένα. Τὸ πῦρ, τὸ ξίφος, τὰ θηρία πὺ σχίζουιν τὰς σάρκας τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ὄλα αὐτὰ ἀπόλαυσις δι' ἐμὲ παρὰ φόβος. Τὴν ἀπάντησίν μου αὐτὴν, εἶπε τέλος, ἄς τὴν ἀκούσῃ καὶ ὁ βασιλεύς».

Ὁ Μόδεστος κατάπληκτος τοῦ εἶπεν, ὅτι τοιοῦτους
τολμηροὺς λόγους κανεῖς δὲν ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ ἐναντίον
τοῦ αὐτοκράτορος.

Τότε ὁ Βασίλειος τοῦ ἀπήντησεν: «Ἴσως δὲν θὰ
συνεξήτησες ἀκόμη μὲ ἀληθινὸν ἐπίσκοπον».

Οἱ λόγοι αὐτοὶ τοῦ Βασιλείου ἔκαμαν μεγάλην ἐν-
τύπωσιν εἰς τὸν αὐτοκράτορα. Καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὑπο-
χωρήσῃ καὶ νὰ ἀφήσῃ ἤσυχον τὸν Βασίλειον.

Ἐγγραψε δὲ πολλὰ καὶ διάφορα συγγράμματα. Ἐπο-
λέμησε μὲ αὐτὰ τὸν Ἀρειανισμόν, μὲ ἄλλα δὲ προέ-
τρεπε τοὺς νέους νὰ μελετοῦν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα
πρὸς ὠφέλειάν των.

Ἐγγραψεν ἐπίσης λόγους, ἐπιστολὰς καὶ ἐξηγήσεις
τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Ἐγγραψεν ἀκόμη καὶ τὴν θείαν λει-
τουργίαν του, ἣ ὁποία γίνεται δέκα φορὰς τὸ ἔτος.

Δηλαδή εἰς τὰς 5 Κυριακὰς τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς,
τὴν Μ. Πέμπτην, τὸ Μ. Σάββατον, τὴν παραμονὴν
τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων καὶ τὴν ἡμέ-
ραν τῆς ἑορτῆς του.

Ἐξῆ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν του βίον ἀσκητικὸν καὶ ἀπέ-
θανε τὴν 1 Ἰανουαρίου τοῦ 379 εἰς ἡλικίαν 50 ἐτῶν.

Διὰ τὰ μεγάλα ἐπισκοπικὰ του ἔργα καὶ διὰ τὴν με-
γάλην του πίστιν ὠνομάσθη Μέγας.

Ἡ ἐκκλησία εἰς τὴν ἑορτὴν του ψάλλει τὸ ἐξῆς
ἀπολυτίκιον:

*«Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος σου,
ὡς δεξαμένην τὸν λόγον σου·
δι' οὗ θεοπρεπῶς ἐδογματίσας,
τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἐτράνωσας,
τὰ τῶν ἀνθρώπων ἡθῆ κατεκόσμησας*

Βασίλειον ἱεράτευμα,

*Πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε,
δωρῆσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».*

β) Γρηγόριος ὁ Θεολόγος.

Ὁ Γρηγόριος ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν Ἀρριανζὸν τῆς Καππαδοκίας κατὰ τὸ ἔτος 328 μ.Χ.

Τὴν πρώτην χριστιανικὴν του ἀνατροφὴν ἔλαβεν ἀπὸ τὴν εὐσεβῆ μητέρα του Νόνναν. Τὸν προώριζε δὲ αὕτη διὰ τὸ κληρικὸν στάδιον.

Ὁ πατὴρ του ἦτο ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Ναζιανζοῦ τῆς Καππαδοκίας καὶ ἐλέγετο Γρηγόριος.

Κατ' ἀρχὰς ἔστειλε τὸν υἱὸν του εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Καισαρείας, ἔπειτα εἰς τὴν περίφημον σχολὴν Ἀλεξανδρείας καὶ τελευταῖα εἰς τὰς σχολὰς τῶν Ἀθηνῶν.

Εἰς τὰς Ἀθήνας συνεδέθη μὲ τὸν Βασίλειον διὰ φιλίας. Μαζὶ δὲ ἐσπούδασαν εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν τῶν Ἀθηνῶν. Διὰ τὴν δειξῆν ὁ Γρηγόριος τὸν ἀδελφικὸν του δεσμὸν μὲ τὸν Βασίλειον ἔλεγεν, ὅτι ἔχουν δύο σώματα καὶ μίαν ψυχὴν.

Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ναζιανζὸν, ὁ πατὴρ τὸν ἐχειροτόνησε πρεσβύτερον καὶ τὸν εἶχε βοηθὸν του.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του οἱ Χριστιανοὶ τὸν ἐξέλεξαν ὡς ἐπίσκοπόν των. Ἀπὸ μεγάλην του ὅμως ταπεινοφροσύνην δὲν ἐδέχθη τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς του. Ἐφυγε τότε εἰς μοναστήριον τοῦ Πόντου καὶ μὲ τὸν Βασίλειον ἐμελέτα τὰς Γραφάς.

Ἐφημίζετο διὰ τὴν σοφίαν του, τὴν ρητορικὴν του δύναμιν καὶ τὸν ἐνάρετον βίον του.

Τὰ μεγάλα αὐτὰ χαρίσματά του εἶχον ἀκουσθῆ καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Οἱ Ὀρθόδοξοι τότε τῆς Κων/πόλεως τὸν ἐκάλεσαν διὰ τὴν πολεμῆσιν τοὺς Ἀρειανούς. Διότι οὗτοι, πού ὑπεστηρίζοντο ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Οὐάλεντα, ἦσαν οἱ περισσότεροι. Ὅλοι οἱ ναοὶ ἀνῆκον εἰς αὐτοὺς καὶ μόνον ἓνας μικρὸς ναὸς τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας παρέμενεν ἀκόμῃ εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους.

Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ἐσκέφθη, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ πνιγῇ ἢ Ὁρθοδοξία ἀπὸ τοὺς Ἀρειανούς. Ἐδέχθη λοιπὸν τὴν πρόσκλησιν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Οἱ ὀρθόδοξοι μόνον εἰς τὴν ἀξίαν αὐτοῦ ἐστήριζον τὴν σωτηρίαν των ἀπὸ τοὺς Ἀρειανούς.

Ἦτο μικρόσωμος καὶ ἀσθενικός, ἀλλὰ πολὺ γρηγορα ἐκατάλαβαν, ὅτι εἰς τὸ σῶμα ἐκεῖνο κατῴκει μία μεγάλη σοφία καὶ δύναμις.

Πράγματι εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἐξεφώνησε πέντε περιφήμους λόγους τοῦ ἐναντίον τῶν Ἀρειανῶν.

Μὲ αὐτοὺς ἀπεδείκνυε τὴν θεότητα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ (Χριστοῦ) καὶ ἀπὸ τότε ὠνομάσθη Θεολόγος.

Αἱ ἐπιτυχίαι του ἦσαν μεγάλαι, διότι κατῴρθωσε νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν πολλοὺς Ἀρειανούς.

Διὰ τοῦτο ὁ διάδοχος τοῦ Οὐάλεντος Θεοδόσιος ὁ Α΄, πού ἦτο ὀρθόδοξος (380 μ.Χ.), ἐκατάλαβεν ἀμέσως τὴν ἀξίαν τοῦ Γρηγορίου. Καὶ τὸν ἔκαμε πρόεδρον τῆς Β΄ Οἰκουμενικῆς συνόδου καὶ ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπειδὴ ὁμως χάριν τῆς εἰρήνης τῆς Ἐκκλησίας δὲν κατεδίωξε τοὺς Ἀρειανούς, παρεξηγήθη ἀπὸ τοὺς ὀρθόδοξους. Καὶ διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Ἐκεῖ κατεγίνετο εἰς μελέτας καὶ εἰς συγγραφὰς καὶ ἀπέθανεν εἰς βαθὺ γῆρας κατὰ τὸ ἔτος 390 μ.Χ.

Ἐγραψε πολλοὺς λόγους, ἐπιστολὰς καὶ θρησκευτικὰ ποιήματα.

Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας θεωρεῖ τὸν Γρηγόριον ὡς τὸν πλέον δυνατὸν φιλόσοφον, θεολόγον, ρήτορα καὶ συγγραφέα.

Ἡ ἐκκλησία μας τιμᾷ τὴν μνήμην του τὴν 25ην Ἰανουαρίου καὶ ψάλλει τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον:

«Ὁ ποιμενικὸς αὐλὸς τῆς Θεολογίας σου,
τὰς τῶν ρητόρων ἐνίκησε σάλπιγγας·
ὡς γὰρ τὰ βάθη τοῦ πνεύματος ἐκζητήσαντι,
καὶ τὰ κάλλη τοῦ φθέγματος προσειέθη σοι
Ἄλλὰ πρόσβενε Χριστῷ τῷ Θεῷ, Πάτερ Γρηγόριε,
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

γ) Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Ὁ Ἰωάννης θεωρεῖται τὸ κόσμημα τῶν πατέρων
καὶ θεολόγων τῆς ἐκκλησίας μας.

Ἡ ρητορική του δύναμις καὶ ἡ εὐγλωττία του ἦτο
ὑπέροχος, διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Χρυσόστομος (ἀπὸ τὸ
στόμα του ἔτρεχον, ὡσὰν χρυσός, οἱ λόγοι του).

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν κατὰ τὸ ἔτος 347.

Ἀνετράφη χριστιανικὰ ἀπὸ τὴν εὐσεβῆ μητέρα του
Ἀνθοῦσαν.

Κατ' ἀρχὰς ἐσπούδασεν εἰς τὴν περίφημον ρητορικὴν
σχολὴν τοῦ ἐθνικοῦ ρήτορος Λιβανίου εἰς Ἀντιόχειαν.

Τόσον μεγάλη ἦτο ἡ προκοπή του εἰς τὴν ρητορι-
κὴν, ὥστε ὁ γέρον Λιβάνιος ἤθελε νὰ τὸν κάμῃ διά-
δοχόν του. Ἐλυπεῖτο ὅμως, διότι ὁ Ἰωάννης ἦτο χριστι-
ανὸς καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ τὸν διαδεχθῆ.

Μετὰ τὰς σπουδὰς του ἔγινε δικηγόρος, ἀλλὰ γρή-
γορα ἠννόησεν ὅτι τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ δὲν ἦτο σύμφω-
νον μὲ τὸν χαρακτῆρα του. Ἄφησε λοιπὸν τὸ ἐπάγ-
γμα αὐτὸ καὶ ἤρχισε νὰ μελετᾷ τὰς ἁγίας Γραφάς.

Ἐχειροτονήθη ἔπειτα πρεσβύτερος. Διὰ τὰ μεγάλα
του χαρίσματα ὁ λαὸς ἐξέλεξεν αὐτὸν ἐπίσκοπον Ἀντιο-
χείας, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἐδέχθη. Ἡ φήμη του ὅμως ὡς
μεγάλου θεολόγου καὶ ρήτορος ἔφθασεν εἰς τὴν Κων-
σταντινούπολιν.

Τότε ὁ αὐτοκράτωρ Ἀρκάδιος ἐκάλεσε σύνοδον, ἣ
ὁποία τὸν ἐξέλεξεν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως.

Όταν ἔγινεν ἐπίσκοπος, ἐκήρυττε καθημερινῶς καὶ ἔμαστίγωνε μὲ τοὺς λόγους τοῦ κάθε παρεκτροπῆν ὄλων, μικρῶν καὶ μεγάλων.

Ἐνῶ ὁμως ἐπολέμει τὴν διαφθοράν, ἐφρόντιζε καὶ διὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ ὑπεστήριζε τοὺς ἐναρέτους. Ἰδρυσε μάλιστα διάφορα φιλανθρωπικὰ καταστήματα, τὰ δὲ πλούσια εἰσοδήματα τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ τὰ ἐμοίραζεν εἰς τοὺς πτωχοὺς. Αὐτὸς δὲ ἔζη πολὺ λιτὰ καὶ πτωχά, ὡσὰν ἀσκητῆς.

Δι' ὅλα αὐτὰ ὁ λαὸς τὸν ἠγάπα πολὺ καὶ τὸν ἐσέβετο.

Εἶχεν ὁμως ἀποκτήσει καὶ πολλοὺς ἐχθροὺς καὶ ἰδιαιτέρως τὴν αὐτοκράτειραν Εὐδοξίαν. Διότι μὲ τοὺς πυρίνους λόγους τοῦ ἐκαυτηρίαζε τὴν αἰσχρὰν ζωὴν της.

Διὰ τὸν ἐκδικηθῆ ἡ Εὐδοξία τὸν ἐξορίζει κατὰ τὸ ἔτος 403 εἰς Βιθυνίαν.

Ἡ ἐξορία δὲν τὸν φοβίξει καθόλου καὶ μὲ θάρρος λέγει: «Δὲν φοβοῦμαι τὴν πτωχείαν, δὲν ἐπιθυμῶ τὰ πλούτη, δὲν τρομάζω διὰ τὴν ζωὴν μου. Τὰ κύματα τὰ ἄγρια, ἂν σηκωθοῦν ἐναντίον μου καὶ οἱ ὠκεανοὶ ἢ καὶ ὁ θυμὸς τῶν ἀρχόντων, ὅλα αὐτὰ εἶναι ἐλαφρότερα καὶ ἀπὸ τὴν ἀράχνην δι' ἐμέ».

Τώρα ὁμως μὲ τὸ ἄκουσμα τῆς ἐξορίας ἐφάνη ἡ λατρεία τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Χρυσόστομον. Ὁ λαὸς ἐστάσασεν, ἐπυρπόλησε τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ ἠνάγκασε τὴν αὐλὴν νὰ τὸν φέρῃ ὀπίσω ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἐξορίαν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν.

Ἐπειτα ὁμως ἀπὸ ὀλίγα ἔτη ἐξορίζεται καὶ πάλιν, διότι εἰς ἓνα λόγον τοῦ παρωμοίασε τὴν Εὐδοξίαν μὲ τὴν διαβόητον Ἡρωδιάδα. «Πάλιν ἡ Ἡρωδιάς, ἔλεγε, μαίνεται, πάλιν ταράσσεται, πάλιν ζητεῖ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰωάννου ἐπὶ πίνακι».

Ἐξωρίσθη τότε εἰς Κουκουσὸν τῆς Ἀρμενίας κατὰ τὸ ἔτος 404 μ.Χ. Ἀπὸ τὰς πολλὰς ὁμως κακουχίας ἠσθέ-

νησε καὶ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 60 ἐτῶν, κατὰ τὸ 407 μ.Χ., εἰς τὴν ἔξορίαν του.

Ὁ Χρυσόστομος δὲν περιορίσθη εἰς τὸ ἐπισκοπικόν του ἔργον. Ἐφρόντισε νὰ φθάσῃ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ εἰς τοὺς εἰδωλολάτρας Γότθους καὶ Πέρσας.

Ὁ Χρυσόστομος θεωρεῖται ὁ μεγαλύτερος ρήτωρ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἴσος μὲ τὸν παλαιὸν ρήτορα Δημοσθένην.

Ἐγραψε πολλὰ συγγράμματα καὶ ἠρμήνευσε τὴν Ἁγίαν Γραφήν.

Ἐγραψε καὶ τὴν λειτουργίαν του, ἡ ὁποία τελεῖται εἰς ὅλας τὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας.

Ἡ μνήμη του ἑορτάζεται τὴν 13 Νοεμβρίου, ἡ δὲ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου του εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὴν 27 Ἰανουαρίου. Ψάλλεται δὲ τὸ ἑξῆς ἀπολυτίκιον:

*«Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ χρυσὸς
ἐκλάμψασα χάρις
τὴν οἰκουμένην ἐφώτισεν,
ἀφιλαργυρίας τῷ κόσμῳ θησαυροὺς ἐναπέθετο
τὸ ὕψος ἡμῶν τῆς ταπεινοφροσύνης ὑπέδειξεν.
Ἄλλὰ σοῖς λόγοις παιδεύων, Πάτερ Ἰωάννη
Χρυσόστομε,
πρέσβευε τῷ λόγῳ Χριστῷ τῷ Θεῷ
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».*

Ὁ Χρυσόστομος μὲ τὸν Βασίλειον καὶ τὸν Γρηγόριον ὠνομάσθησαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν οἱ τρεῖς ἱεράρχαι.

Καὶ οἱ τρεῖς μαζὶ θεωροῦνται οἱ μεγαλύτεροι διδάσκαλοι τῆς ἐκκλησίας. Διότι καὶ οἱ τρεῖς κατώρθωσαν νὰ ἐνώσουν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα μὲ τὸν Χριστιανισμόν.

Ἡ Ἐκκλησία ἑορτάζει καὶ ἕνα ἕκαστον χωριστὰ καὶ τοὺς τρεῖς μαζὶ εἰς μίαν κοινὴν ἑορτὴν, τὴν 30 Ἰανουαρίου.

Ἡ κοινὴ αὕτῃ ἑορτὴ ὠρίσθη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν

διὰ νὰ παύσουν αἱ ἔριδες μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων. Διότι οὗτοι διηρέθησαν εἰς τρία κόμματα καὶ κάθε ἓνα ἐπροτιμοῦσεν ἓνα ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἱεράρχας.

Ψάλλεται δὲ τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον :

«Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου
Θεότητος,

Τοὺς τὴν οἰκουμένην ἀκτίσι δογμάτων θείων
πυρσεύσαντας,

τοὺς μελιρρύτους παταμοὺς τῆς σοφίας

τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι

καταρδεύσαντας,

Βασίλειον τὸν Μέγαν καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον
σὺν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ,

τῷ τὴν γλῶσσαν χρυσορρήμονι,

πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἐρασταί,

συνελθόντες ὕμνοις τιμήσωμεν.

Αὐτοὶ γὰρ τῇ Τριάδι ὑπὲρ ἡμῶν αἰεὶ πρεσβεύουσιν»,

ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ Ο ΠΑΡΑΒΑΤΗΣ, ΠΟΛΕΜΙΟΣ ΤΩΝ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ (361 μ.Χ.)

ΑΠΟ ὅλους τοὺς διαδόχους τοῦ Μ. Κωνσταντίνου μόνον ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς προσεπάθησε νὰ πολεμήσῃ τὸν Χριστιανισμόν. Καὶ νὰ φέρῃ εἰς τὸ κράτος τοῦ τὴν εἰδωλολατρείαν.

Αὐτὸς καὶ μόνος δὲν ἠκολούθησε τὸ παράδειγμα τοῦ Κωνσταντίνου, ἀλλὰ παρέβη αὐτό. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία ὠνόμασεν αὐτὸν παραβάτην ἢ ἀποστάτην.

Ὁ Ἰουλιανὸς ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου. Ἦτο πολὺ πολὺ σοφὸς καὶ ἱκανὸς αὐτοκράτωρ κατὰ τὰ ἄλλα. Ἡ ἀποστασία του ὁμως αὐτῇ τὸν ἔκαμε νὰ χάσῃ τὴν φήμην του.

Κατὰ τὴν νεαράν του ἡλικίαν καὶ προτοῦ νὰ γίνῃ αὐτοκράτωρ ἦτο Χριστιανός.

Φαίνεται δὲ ὅτι, ὅταν ἀκόμη ἐσπούδαζεν εἰς τὰς Ἀθήνας, παρεκινήθη ἀπὸ τοὺς διδασκάλους του φιλοσόφους νὰ πολεμήσῃ τὸν Χριστιανισμόν. Διότι τὸν ἐπεισαν, ὅτι τὸ κράτος του θὰ ἐδοξάζετο, ἂν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν.

Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔγινεν αὐτοκράτωρ ἐφάνερωσε καθαρὰ τοὺς σκοπούς του. Διότι διέταξε νὰ ἀνοίξουν ὅλοι οἱ ναοὶ τῶν εἰδωλολατρῶν, πὺ εἶχον πρὶν κλεισθῆ. Καὶ ἐπανάφερε τὴν ἀρχαίαν λατρείαν τῶν εἰδώλων. Ἐφορολόγησε τοὺς ἱερεῖς τῶν Χριστιανῶν καὶ τοὺς κατεδίωξε. Καὶ αὐτὸν τὸν Μ. Ἀθανάσιον ἐξώρισε δύο φορές.

Ἐπεστήριξε δὲ καὶ τοὺς αἵρετικοὺς διὰ νὰ διαιρέσῃ τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τοὺς ἐξασθενήσῃ.

Διὰ νὰ διαψεύσῃ τὸν Χριστὸν ἔκτισε τὰ τεῖχη τῶν Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ δυνατὸς σεισμὸς τὰ κατέστρεψε.

Ὅλαι ὁμως αὐταὶ αἱ προσπάθειαι τοῦ ὑπὲρ τῆς εἰδωλολατρείας ἀπέτυχον. Ἦτο πλέον ἀδύνατον νὰ σβύσῃ τὸ φῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Καὶ αὕτῃ ἡ Πυθία τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, πὺ τὴν ἠρώτησε, τοῦ ἔδωκεν ἀπελπιστικὴν ἀπάντησιν διὰ τὰς προσπαθείας του.

Καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὸ τέλος ἐκατάλαβεν, ὅτι ἡ εἰδωλολατεία δὲν ἠμπορεῖ νὰ νικήσῃ τὸν Χριστιανισμόν.

Τοῦτο δὲ φανερόνουν οἱ τελευταῖοι λόγοι του κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου του. Εἶχε πληγωθῆ θανάσιμως εἰς μίαν μάχην ἐναντίον τῶν Περσῶν πλησίον τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ. Καὶ κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς του εἶπε: «Νενίκηκας Ναζωραῖε».

Ἀπέθανε κατὰ τὸ 363 μ.Χ. καὶ ἐτάφη εἰς τὴν Ταρσόν.

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Ο Α΄, ΔΙΩΚΤΗΣ
ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ (392 μ.Χ.)

Ο Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ὅπως εἶδομεν, δὲν κατεδίωξε τοὺς Ἐθνικούς, ἀλλὰ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ λατρεύουν ἐλεύθερα τοὺς θεοὺς των.

Ὁ αὐτοκράτωρ ὅμως Θεοδόσιος ὁ Α΄ κατεδίωξε τοὺς Ἐθνικούς.

Οἱ Χριστιανοὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Θεοδοσίου ἦσαν χωρισμένοι εἰς ἐχθρικά κόμματα ἀπὸ τὰς αἱρέσεις. Οἱ δὲ Ἐθνικοὶ ἐνόμιζαν ὅτι θὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ τὰς διαιρέσεις τῶν Χριστιανῶν καὶ ἔκαμνον ταραχάς. Ἐγίνε λοιπὸν μία ἀναστάσις ἐξ αἰτίας των εἰς τὸ κράτος καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Διὰ τοῦτο ὁ Θεοδόσιος μὲ ἓνα διάταγμά του ἀφῆρεσεν ἀπὸ τοὺς ἐθνικούς, α΄) τὰ πολιτικά των δικαιώματα, β΄) τὴν ἐξουσίαν ποὺ εἶχον εἰς τὴν περιουσίαν των, γ΄) τὸ δικαίωμα νὰ κάμνουν ἀγῶνας καὶ θυσίας καὶ δ΄) ἀπηγόρευσεν εἰς αὐτοὺς νὰ λατρεύουν τὰ εἰδῶλα μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου.

Τότε κατεστράφησαν πολλοὶ ναοὶ τῶν Ἐθνικῶν. Μαζὶ ὅμως μὲ αὐτοὺς κατεστράφησαν δυστυχῶς καὶ πολλὰ ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαίας τέχνης.

Τοὺς διωγμοὺς αὐτοὺς πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρας ἀπεδοκίμασαν, διότι ἡ βία δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ὅπως κατεδίωξε τοὺς εἰδωλολάτρας, κατεδίωξεν ἐπίσης καὶ τοὺς αἵρετικούς, διὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν ὀρθοδοξίαν.

Διὰ τοῦτο δὲ ἐκάλεσε καὶ τὴν δευτέραν οἰκουμενικὴν σύνοδον.

Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ

ΕΙΣ ὄλους τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἔθνους μας ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν πάντοτε αἱ σκέψεις μας ἐπήγαιναν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Εἰκ. 11. Ὁ Ἰουστινιανός.

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν δέ, πὺ ἡ Κωνσταντινούπολις ἔγινε τουρκική, ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους ἦσαν εἰς τὸν ναὸν αὐτόν. Τὸν ἱστορικὸν δὲ αὐτὸν ναὸν ἔκτισεν ὁ Ἰουστινιανός.

α) Ὁ Ἰουστινιανὸς (527 - 565).

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς συνέχισε σκληρότερα τοὺς διωγμοὺς τοῦ Θεοδοσίου ἐναντίον τῶν Ἑθνικῶν.

Ἡ εἰδωλολατρεία δὲν εἶχεν ἀκόμῃ ἐκλείψει. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἔδωκε τὸ τελευταῖον θανατηφόρον κτύπημα ἐναντίον αὐτῆς.

Ὅσοι ἀπὸ τοὺς ἐθνικοὺς δὲν ἤθελον νὰ βαπτισθοῦν, ἐθανατώνοντο.

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἔκλεισεν ἐπίσης τὰς φιλοσοφικὰς τῶν σχολᾶς, εἰς τὰς ὁποίας ἐδιδάσκετο ἡ εἰδωλολατρεία.

Καὶ ἐξεδίωξεν ὅλους τοὺς ἐθνικοὺς φιλοσόφους καὶ ρήτορας ἀπὸ τὸ κράτος του.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἡ εἰδωλολατρεία δὲν ὑπῆρχε πλέον εἰς τὰς πόλεις, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰ χωρία. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 900 μ.Χ. ἔλειψεν ἐντελῶς καὶ ἀπὸ αὐτά.

Ὁ Ἰουστινιανὸς δὲν κατεδίωξε μόνον τὴν εἰδωλολατρείαν, ἀλλὰ ἐφρόντισε νὰ ἐξαπλωθῇ καὶ ὁ Χριστιανισμός. Καὶ μὲ ἱεραποστόλους ἐξήπλωσεν αὐτὸν εἰς τὰ βᾶθη τῆς Ἀσίας, εἰς τὰς Ἰνδίας, εἰς τὴν Κίναν καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν.

β) Ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Ὁ ναὸς οὗτος εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἔργον τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τὸ σπουδαιότερον δεῖγμα τῆς εὐσεβείας του.

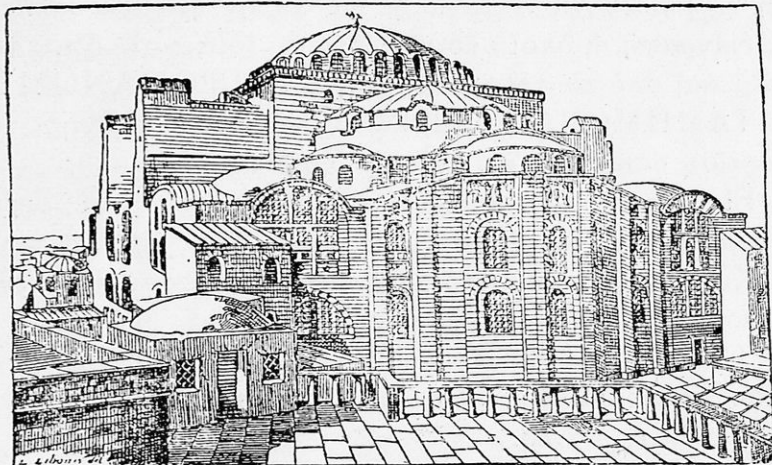
Ὁ πρῶτος ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας ἐκτίσθη ἀπὸ τὸν Μ. Κωνσταντῖνον, ὡς εἶδομεν. Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Κώνστας τὸν ἔκαμεν ἔπειτα εὐρυχωρότερον. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Χρυσοστόμου ἐκάη ἀπὸ τὸν ὄχλον καὶ ἐκτίσθη πάλιν.

Εἰς δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ πάλιν ἐσυρπολήθη κατὰ τὴν στάσιν τοῦ «νίκα» (532). Καὶ τότε ὁ αὐτοκράτωρ τὸν ἔκτισε πάλιν, ὅπως εἶναι σήμερον.

Τὸ σχέδιον τοῦ ναοῦ ἔκαμαν κατ' ἐντολὴν τοῦ αὐτοκράτορος οἱ περίφημοι ἀρχιτέκτονες Ἀνθέμιος καὶ Ἰσίδωρος. Οἱ ἴδιοι δὲ ἐπέβλεψαν κατὰ τὴν οἰκοδομὴν του.

“Ολαι αἱ πόλεις τῆς αὐτοκρατορίας ἔστειλαν διὰ τὴν κτίσιν τοῦ ναοῦ ὅ,τι καλὸν καὶ πολύτιμον εἶχον.

Καὶ ἔτσι ἔλαβε μέρος εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ αὐτοῦ ὅλη ἡ Χριστιανωσύνη.

Εἰκ. 12. Ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Ἐκατὸν ἐργολάβοι μηχανικοί, μὲ ἑκατὸν τεχνίτας καθένας, ἤρχισαν τὴν οἰκοδομὴν.

Ἐχρηιάσθησαν ἕξ ἔτη διὰ νὰ τελειώσῃ ὁ ναὸς καὶ ἐξωδεδύθησαν τριακόσια ἑκατομμύρια χρυσῶν δραχμῶν.

Ὁ ναὸς ἔχει σχῆμα ὀρθογώνιον, ἀπὸ τὸ μέσον δὲ αὐτοῦ ὑψώνονται τέσσαρες μεγάλοι στῦλοι.

Ἐπάνω δὲ εἰς τὰς κορυφὰς τῶν στύλων (ἀψίδων) στηρίζεται ἓνας σφαιρικὸς θόλος (τροῦλλος). Ὁ τροῦλλος ἔχει διάμετρον 31 μέτρων (Βυζαντινὸς ρυθμὸς).

Ἐσωτερικῶς ἦτο στολισμένος μὲ πολύχρωμα μάρμαρα καὶ μὲ σπανίας εἰκόνας (Μωσαϊκά).

Ἡ Ἁγία Τράπεζα ἦτο ἀπὸ χρυσὸν καὶ ἐστολίζετο μὲ πολυτίμους λίθους. Ἐκρέμαντο δὲ ἀπὸ ἀλύσεις χιλιάδες πολυτίμων κανδηλῶν.

Ὅσοι εἰσῆρχοντο εἰς τὸν ναὸν τὰ ἔχαναν. Ἦσθάνοντο ὅτι εὐρίσκοντο πραγματικὰ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ των ὑψώνετο εἰς τὸν οὐρανόν.

Εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ναοῦ καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὑπῆρχε μία κρήνη. Ἐπάνω δὲ εἰς αὐτὴν ἦτο μία περιέρογος ἐπιγραφὴ, ἡ ὁποία ἐδιαβάζετο ἢ ἰδίᾳ καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ ἀπὸ τὸ τέλος. Ἡ ἐξῆς· «ΝΙΨΟΝΑΝΟΜΗΜΑΤΑΜΗΜΟΝΑΝΟΨΙΝ». Δηλαδὴ «νὰ πλύνης τὰς ἁμαρτίας σου, ὄχι μόνον τὸ πρόσωπόν σου».

Εἰς ὕδωρ τῆς κρήνης αὐτῆς οἱ Χριστιανοὶ ἔβρεχον τοὺς δακτύλους των προτοῦ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν ναόν.

Καὶ τὸ ἔκαμνον αὐτὸ διὰ νὰ φανερώσουν ὅτι εἶναι καθαροὶ καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν.

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ ναὸς καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν ὁ αὐτοκράτωρ διὰ πρώτην φορὰν, ἡ χαρὰ καὶ ἡ συγκίνησις του ἦτο μεγάλη.

Ἦψωσε τὰς χεῖρας του εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε· «Δοξασμένος νὰ εἶναι ὁ Θεός, ποὺ μὲ ἠξίωσε νὰ κάμω ἕνα τόσον μεγάλο ἔργον. Νενίκηκά σε Σολομῶν!»

Τώρα ἡ Ἁγία Σοφία εἶναι τουρκικὸν τζαμίον.

Τὸ ἔθνος πιστεύει ὅτι μὲ τὸν καιρὸν ἡ Ἁγία Σοφία θὰ γίνῃ πάλιν χριστιανικὸς ναός.

Σημείωσις. Ἡ ἐπιγραφὴ αὐτὴ λέγεται καρκινικὴ (ἐκ τοῦ καρκίνος=κάβουρας).

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ (610 - 640)

Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ κατήγετο από την Καππαδοκίαν. Έγινεν αυτοκράτωρ εις ηλικίαν 36 ετών και έβασιλευσεν επί 30 έτη.

Ό Ηράκλειος είχε μεγάλην πίστιν εις τόν Χριστόν και μεγάλην ευλάβειαν εις τήν Θεοτόκον. Όταν μάλιστα έξεστράτευεν έναντίον των έχθρων της αυτοκρατορίας, έφερε πάντοτε μαζί του τήν εικόνα της.

Διά τουτο εις όλους τους πολέμους ήτο νικητής. Και με αυτούς έδόξασε τό κράτος του.

α) Ό άκάθιστος ύμνος.

Όταν οί Πέρσαι εκήρυξαν τόν πόλεμον έναντίον του Βυζαντινού κράτους, ό Ηράκλειος έξεστράτευσεν έναντίον αυτών εις τήν Άσίαν. Και αφήκεν εις τήν Κωνσταντινούπολιν αντιπροσώπους του, διά να τήν υπερασπισθοῦν και τήν φυλάξουν, τόν Πατριάρχην Σέργιον και τόν πρωθυπουργόν του Βώνον. Προτού δέ να αναχωρήση επήγεν εις τόν ναόν της Άγίας Σοφίας. Και γονατιστός και με δάκρυα έζήτησε βοήθειαν από τήν εικόνα του Χριστού με τους εξής λόγους: «Δέσποτα Θεέ, Κύριε Ίησοῦ Χριστέ, μήν αφήσης να μάς νικήσουν οί έχθροί μας διά τας άμαρτίας μας, αλλά δόσε μας τήν νίκην». Και έπειτα ανεχώρησεν.

Όταν πλέον ό Ηράκλειος ήτο μακράν της πρωτεύουσης, ό βασιλεύς των Άβάρων Χαγάνος έπολιόρησε τήν Κωνσταντινούπολιν. Εις τήν πολιορκίαν δέ αυτήν έλαβε μέρος και περσικός στρατός του βασιλέως των Περσών Χοσρόου.

Οί πολιορκούμενοι τότε επήγαν πρώτον εις τήν

Ἁγίαν Σοφίαν, ἐξήτησαν βοήθειαν καὶ ὠρκίσθησαν νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πόλιν μέχρι θανάτου.

Ὅλαι αἱ ἔφοδοι τῶν Περσῶν καὶ Ἀβάρων ἀπέτυγον. Οἱ Χριστιανοὶ ἦσαν ἀνίκητοι, διότι ἐπολέμουν μὲ τὴν πίστιν, ὅτι ἔχουν στρατηγὸν ὑπέρμαχον τὴν Θεοτόκον. Ἡ Θεοτόκος πάντοτε ἐθεωρεῖτο ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς, ὅτι εἶναι ἡ πολιοῦχος τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Χαγάνος τότε ἐξῶ φρενῶν λύει τὴν πολιορκίαν καὶ φεύγει.

Οἱ νικηταὶ ἀποδίδουν τὴν νίκην εἰς τὴν προστασίαν τῆς Θεοτόκου. Καὶ τὴν ἰδίαν νύκτα, συναθροίζονται εἰς τὸν ναὸν τῶν Βλαχερνῶν, πού ἦτο ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου. Καὶ ἐκεῖ ὄρθιοι ἀπὸ εὐγνωμοσύνην καὶ σεβασμὸν ψάλλουν τὸν ἀκάθιστον ὕμνον (χωρὶς νὰ καθήσουν) ὅλην τὴν νύκτα.

Ὁ ὕμνος αὐτὸς ἔπειτα ἐσηματίσθη ἀπὸ 24 τροπάρια, πού λέγονται καὶ χαιρετισμοὶ πρὸς τὴν Θεοτόκον (οἴκοι, ἤχοι).

Κάθε ἓνας ἀπὸ τοὺς 24 Χαιρετισμοὺς ἀρχίζει κατὰ σειρὰν μὲ κάθε γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου (Α—Ω).

Καὶ ψάλλονται κάθε ἕξ χαιρετισμοὶ ἐκάστην Παρασκευὴν τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς. Τὴν δὲ πέμπτην Παρασκευὴν ψάλλονται ὅλοι οἱ Χαιρετισμοί.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι σήμερον ψάλλεται μὲ μεγάλην κατάνυξιν ὁ ἀκάθιστος ὕμνος εἰς τὰς ἐκκλησίας μας. Καὶ μὲ εὐλάβειαν ἀκούομεν νὰ ψάλλεται τὸ ἐξῆς ὠραιότατον κοντάκιον τοῦ ὕμνου. Μὲ αὐτὸ δὲ ἀποδίδομεν τὰ εὐχαριστήρια εἰς τὴν Θεοτόκον, ὡς τὴν ὑπέρμαχον στρατηγὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

*«Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια
ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια
ἀναγράφω σοι ἡ πόλις σου, Θεοτόκε.*

Ἄλλ' ὡς ἔχουσα τὸ Κράτος ἀπροσμάχητον
ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,
ἵνα κραζῶ Σοι, Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε».

β) Ἡ ὑψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

Εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Ἡρακλείου οἱ Πέρσαι κατέλαβον τὰ Ἱεροσόλυμα (614).

Ἡ ἱερὰ πόλις ἐπυρπολήθη ἀπὸ τοὺς κατοίκους, ἄλλοι ἐσφάγησαν καὶ ἄλλοι ὠδηγήθησαν αἰχμάλωτοι εἰς τὴν Περσίαν. Καὶ ὁ πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων Ζαχαρίας μαζὶ μὲ τὸν τιμιον Σταυρὸν ὠδηγήθη εἰς τὴν πόλιν Κτησιφῶντα τῆς Περσίας.

Ὁ Ἡράκλειος ὁμως ἔπειτα ἀπὸ πολλοὺς ἀγῶνας ἐνίκησε τοὺς Πέρσας, κατὰ τὸ ἔτος 627, εἰς μίαν μάχην εἰς τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως Νινευί. Καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ ἐπιστρέψουν εἰς αὐτὸν τὸν Σταυρὸν.

Μετὰ τὴν νίκην ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ὁλος ὁ κλῆρος καὶ ὁ λαὸς ἔσπευσαν νὰ τὸν ὑποδεχθοῦν. Εἰσήρχετο θριαμβευτικῶς. Τὸ ἄρμα τοῦ ἐσύρετο ἀπὸ τέσσαρας ἐλέφαντας. Οἱ δὲ στρατιῶται τοῦ ἐκράτουν ἐμπρὸς τὸν Σταυρὸν, πὺ ἦτο τὸ ἐνδοξότερον καὶ τὸ ἱερώτερον λάφυρον τοῦ πολέμου.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος εἰς τὰς 14 Σεπτεμβρίου ἔφερε τὸν Σταυρὸν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν ἔστησεν εἰς τὴν πρώτην του θέσιν. Ἐγιναν δὲ τότε μεγάλαι καὶ κατανυκτικαὶ τελεταί. Καὶ ὁλος ὁ λαὸς ἔψαλλε:

«Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου,
καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου,
νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος
καὶ τὸ Σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ Σου πολίτευμα».

Ἡ εὐρεσις τοῦ Σταυροῦ, ὡς εἶδομεν, ἔγινεν ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Ἑλένην, ἡ δὲ δευτέρα ἀνύψωσις Του ἔγινεν ἀπὸ τὸν Ἡράκλειον. Τὰ δύο αὐτὰ γεγονότα ἡ ἐκκλησία μας ἑορτάζει μὲ τὴν ἑορτὴν τῆς ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ. Ἡ ἑορτὴ αὐτὴ ἑορτάζεται τὴν 14 Σεπτεμβρίου.

Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

ΤΟΣΟΝ πολὺ εἶχεν ἀλλάξει τὴν ζωὴν τῶν Χριστιανῶν ἡ νέα θρησκεία, ὥστε καὶ οἱ ἴδιοι οἱ Ἑθνικοὶ τοὺς ἐθαύμαζον. «Κοιτάξετε, ἔλεγον, πόσον ἀγαπῶνται ἀναμεταξύ των χωρὶς καὶ νὰ γνωρίζωνται. Καὶ πῶς εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἀποθάνῃ ὁ ἕνας διὰ τὸν ἄλλον».

Καὶ ἐνῶ οἱ Χριστιανοὶ ἔζων μίαν τοιαύτην ζωὴν, οἱ εἰδωλολάτραι ἐκυλίοντο μέσα εἰς τὴν ἀκολασίαν καὶ τὴν διαφθοράν. Μάλιστα δὲ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ 3ου αἰῶνος καὶ πολλοὶ Χριστιανοὶ ἤρχισαν νὰ μὴ ἔχουν τὸν ἄλλοτε καθαρὸν καὶ αὐστηρὸν βίον των.

α) Οἱ ἀσκηταί.

Ἡ κοινωνία λοιπὸν ἤρχισε νὰ διαφθείρεται. Τὴν κατάστασιν δὲ αὐτὴν ἀηδίασαν πολλοὶ Χριστιανοί, αὐστηροὶ καὶ ἠθικοί. Καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ τὴν βλέπουν. Διὰ τοῦτο ἤρχισαν οὗτοι νὰ φεύγουν ἀπὸ τὰς πόλεις καὶ νὰ πηγαίνουν εἰς τὰς ἐρήμους, ἰδίως τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἐκεῖ ἔζων ἀπομονωμένοι μὲ νηστείας καὶ προσευχάς. Ἐπόθουν δὲ νὰ ἀνυψωθοῦν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ νὰ εὕρουν μίαν ἄλλην ζωὴν.

Οἱ τοιοῦτοι ἐλέγοντο ἀσκηταί ἢ ἐρημίται ἢ ἀναχωρηταί.

Οἱ πλέον φημισμένοι ἀσκηταί κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν

ἦσαν ὁ Παῦλος, ἐκ τῆς Θηβαΐδος τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Μέγας Ἀντώνιος.

Οἱ ἀσκηταὶ οὐδέποτε ἤρχοντο εἰς τὰς πόλεις, παρὰ μόνον ὁσάκις ἦτο ἀνάγκη νὰ στηριξοῦν τὴν πίστιν τῶν Χριστιανῶν.

Ὁ Παῦλος ἔζησε τὰ περισσότερα ἔτη τῆς ζωῆς του εἰς ἓνα βραχῶδες σπήλαιον τῆς Αἰγύπτου καὶ ἀπέθανε κατὰ τὸ 360 μ.Χ. Ὁ δὲ Ἀντώνιος εἶναι ὁ πρῶτος θεμελιωτὴς τοῦ ἀσκητικοῦ βίου. Ἐγεννήθη κατὰ τὸ 250 μ.Χ. εἰς μίαν μικρὰν κώμην τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ γονεῖς εὐσεβεῖς καὶ εὐπόρους.

Δὲν ἔμαθε γράμματα, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἐκκλησίας, πὺ ἐπήγαινε τακτικά, ἔμαθεν ἀπ' ἔξω τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Παρεκινήθη νὰ γίνῃ ἀσκητὴς ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ πρὸς ἓνα νεανίσκον, πὺ ἤκουσεν εἰς τὸν ναόν, «πώλησον τὰ ὑπάρχοντά σου καὶ δὸς πτωχοῖς». Καὶ ἀμέσως, εἰς ἡλικίαν 20 ἐτῶν, ἐπώλησε τὴν περιουσίαν του καὶ ἔγινεν ἀσκητὴς εἰς τὴν ἔρημον τῆς Αἰγύπτου. Εἴκοσιν ἔτη ἔζησεν ἀπομονωμένος εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἔπειτα παρουσιάσθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ τότε ἤρχισαν πολλοὶ νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ ἐρημητήριόν του καὶ νὰ τὸν θαυμάζουν.

Ἡ φήμη του εἶχε φθάσει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ δὲ Μέγας Κωνσταντῖνος, καθὼς καὶ οἱ υἱοὶ του, ἔγραφον πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ὠνόμαζαν πατέρα. Δύο φορὰς μόνον ἦλθεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν διὰ νὰ καταπολεμήσῃ τοὺς αἰρετικούς καὶ ἰδίως τοὺς Ἀρειανούς.

Ἐζη μὲ πολλὰς στερήσεις. Ἐκοιμᾶτο εἰς μίαν ψάθαν καὶ ἔτρωγε μίαν φορὰν τὴν ἡμέραν ἄρτον ξηρόν. Ἐφόρει ἐπανωφόριον ἀπὸ δέρμα προβάτου (μηλωτὴν), μὲ ζώνην πλεκτὴν ἀπὸ τρίχας, ὡς ὁ Προόδρομος.

Ἄν καὶ ἦτο ἀγράμματος, ὁ λόγος του ὁμως ἦτο

γεμᾶτος ἀπὸ μεγάλης σοφίας. Καὶ διὰ τοῦτο ἔκαμνον μεγάλην ἐντύπωσιν αἱ ἀπαντήσεις του εἰς διάφορα ζητήματα. Π.χ. εἰς δύο φιλοσόφους ποῦ ἦλθον νὰ τὸν πειράξουν, εἶπε: «Ἐὰν ἦλθετε πρὸς ἐμὲ μὲ τὴν ιδέαν, ὅτι εἶμαι μωρός, μάταιος εἶναι ὁ κόπος σας. Ἐὰν

Εἰκ. 13. Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος.

δὲ ἦλθετε πρὸς ἐμὲ, μὲ τὴν ιδέαν, ὅτι εἶμαι φρόνιμος, τότε γίνεστε καὶ σεῖς καθὼς ἐγώ. Διότι καθένας πρέπει νὰ μιμῆται ὅσα θεωρεῖ ἀγαθὰ».

Ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 105 ἐτῶν κατὰ τὸ 355 μ.Χ. καὶ διετήρηε μέχρι τέλους τὴν ὑγείαν του.

Ὀλίγον δὲ πρὸ τοῦ θανάτου του, τὸν ὁποῖον προη-

σθάνθη, έμοίρασε τήν περιουσίαν του. Ἀπετελεῖτο δέ αὕτη ἀπό δύο μηλωτάς, καί ὄρισε νά δώσουν τήν μίαν εἰς τόν Μ. Ἀθανάσιον, τήν δέ ἄλλην εἰς ἕνα φίλον του ἀσκητήν, τόν Σεραπίωνα. Ἡ μνήμη τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου ἐορτάζεται τήν 17 Ἰανουαρίου.

β) Οἱ μοναχοί.

Οἱ ἀσκηταί κατ' ἀρχάς ἔζων καθένας χωριστά. Ὁ μαθητής ὁμως τοῦ Μεγ. Ἀντωνίου Παχώμιος συνήθροισεν ἑπτὰ χιλιάδας ἀσκητάς εἰς ομάδας (τάγματα). Καί οἱ ἀσκηταί αὐτοὶ ἀπό τότε ἔζων ὅλοι μαζί (κοινότητες). Ὁ νέος αὐτὸς βίος των λέγεται μοναχικός, αἱ δὲ ομάδες τῶν μοναχῶν ἔκαμαν τὰ διάφορα μοναστήρια.

Οἱ μοναχοὶ εἶχον μεταξύ των ἀδελφικὴν ἀγάπην. Ἐζων πτωχικά. Καί δὲν ἔκαμνον τίποτε ἄλλο παρὰ νά νηστεύουν, νά προσεύχωνται καί νά ἐργάζωνται. Πολλοὶ ἀπό τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν μοναχοί. Πολλοὶ αὐτοκράτορες ἐθαύμασαν τὸν μοναχικὸν βίον. Καί ἔκτισαν ἀργότερα μεγαλοπρεπῆ μοναστήρια.

Σημείωσις. Καί εἰς τοὺς χρόνους πρὸ Χριστοῦ δὲν ἦτο ἄγνωστος ὁ ἀσκητικὸς βίος. Ὁ προφήτης Ἡλίας π.χ. καθὼς καί ὁ Πρόδρομος ἔπειτα ἦσαν ἀσκηταί.

ΟΙ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΙ

α) Αἱ ἅγιοι εἰκόνες.

ΟΙ χριστιανικοὶ ναοὶ ἤρχισαν νά στολίζονται μὲ τὰς εἰκόνας τῶν ἁγίων ἀπὸ τὸν 3ον αἰῶνα. Μὲ αὐτάς δὲ ἡ ἐκκλησία ἐδυνάμωνε τὴν εὐσέβειαν τῶν Χριστιανῶν. Διότι οἱ Χριστιανοί, πού τὰς ἠσπάζοντο, ἠσθάνοντο περισσότερον σεβασμὸν πρὸς τοὺς ἁγίους. Καί παρεκινούντο νά μιμηθοῦν τὸν βίον των. Δηλαδὴ αἱ εἰκόνες ἐχρησίμευον ὡσάν βιβλία εἰς τὸν λαόν.

β) Οἱ εἰκονολάτραι καὶ οἱ εἰκονομάχοι.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος τοῦ Γ' τοῦ Ἰσαύρου (717 - 741) πολλοὶ Χριστιανοὶ περιέπεσαν εἰς μίαν φοβερὰν πλάνην. Δηλαδὴ τόσον πολὺ ἐσέβοντο τὰς ἀγίας εἰκόνας, ὥστε ἐλάτρευον αὐτὰς ἀντὶ νὰ λατρεύουν τὸν Θεόν. Δὲν ἠδύναντο οὗτοι νὰ ξεχωρίσουν, ὅτι ἄλλο ἦτο ἡ τιμὴ τῶν εἰκόνων καὶ ἄλλο ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐσύγχιζον τὸ πρόσωπον τῆς εἰκόνας μὲ αὐτὴν τὴν εἰκόνα. Ἡ σκέψις των δὲν ἐπήγαινε εἰς τὸ πρόσωπον, ποὺ παρίστανεν ἡ εἰκὼν, ἀλλὰ περιορίζετο εἰς αὐτὴν τὴν εἰκόνα. Οἱ Χριστιανοὶ ὁμως, ποὺ δὲν εἶχον πάθει αὐτὴν τὴν σύγχυσιν καὶ αὐτὴν τὴν πλάνην, κατηγοροῦν ἐκείνους. Καὶ τοὺς ἔλεγον εἰκονολάτρας. Οὗτοι δὲ πάλιν ἔλεγον τοὺς ἄλλους εἰκονομάχους.

Ἔτσι λοιπὸν οἱ Χριστιανοὶ ἐχωρίσθησαν εἰς δύο μερίδας. Καὶ σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὰς καθημερινὰς συζητήσεις των, ἡ μία μερὶς ἐμίσησε τὴν ἄλλην. Καὶ μὲ τὰ μίσση καὶ τὰς φιλονικίας των ἐζημίωσαν πολὺ καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ κράτος.

Εἰκονολάτραι ἦσαν ὁ ἀγράμματος λαός, ὁ κατώτερος κληρὸς καὶ οἱ μοναχοί. Εἰκονομάχοι δὲ ἦσαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους κληρικοὺς, οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ μορφωμένοι.

Ὁ αὐτοκράτωρ λοιπὸν Λέων, διὰ νὰ ἡσυχάσῃ τὸ κράτος καὶ ἡ Ἐκκλησία, ἀπεφάσισε νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα αὐτὸ τῶν εἰκόνων.

Καὶ κατ' ἀρχὰς ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ χαμηλὸν τότε εἰκονοστάσιον ὑψηλοὺς στύλους καὶ ἐκεῖ ὑψηλὰ ἐκρέμασε τὰς εἰκόνας. Καὶ αὐτὸ τὸ ἔκαμε διὰ νὰ μὴν ἡμπορῇ ὁ λαὸς νὰ ἀσπάζηται τὰς εἰκόνας, ποὺ ἦσαν πρὶν χαμηλὰ εἰς τὸ εἰκονοστάσιον. Ἀλλὰ τὸ μέτρον αὐτὸ ἔφερε χειρότερον ἀποτέλεσμα, διότι ἐξηρέθισε μὲ αὐτὸ περιο-

σότερον τοὺς εἰκονολάτρας. Ἡ λατρεία των πρὸς τὰς εἰκόνας τώρα ἔγινε μεγαλυτέρα, διότι, ἐνῶ τὰς ἔβλεπον, δὲν ἠδύναντο νὰ τὰς ἀσπασθοῦν. Καὶ διὰ τοῦτο ὠργίσθη ὁ Λέων καὶ διέταξε νὰ ἀφαιρεθοῦν ὀλοτελῶς αἱ εἰκόνες ἀπὸ τοὺς ναοὺς.

Ἡ διαταγὴ δὲ αὕτη τόσον ἠγανάκτησε τοὺς εἰκονολάτρας, ὥστε ἡ ἀγανάκτησις των ἐξέσπασεν εἰς ἐπανάστασιν, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ διαδόχου τοῦ Λέοντος Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄, τοῦ Κοπρωνύμου (741). Καὶ τότε πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς καὶ μάλιστα μοναχοὶ ἐξωρίσθησαν, ἐφυλακίσθησαν καὶ ἄλλοι ἐθανατώθησαν. Ἐνας δὲ φιλόσοφος μοναχός, ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνός, ἐπολέμησε τότε μὲ τὰ συγγράμματά του τοὺς εἰκονομάχους αὐτοκράτορας.

Οἱ αὐτοκράτορες λοιπὸν ὄχι μόνον δὲν κατώρθωσαν νὰ λύσουν αὐτὸ τὸ ζήτημα, ἀλλὰ μὲ τὰ αὐστηρὰ μέτρα των ἀνεστάτωσαν περισσότερον τὴν Ἐκκλησίαν.

Κακῶς ἐνόμισαν, ὅτι μὲ τὰς ἐξορίας, μὲ τὰς φυλακίσεις καὶ μὲ τοὺς θανάτους θὰ διαλύσουν τὰς πλάνας τῶν Χριστιανῶν.

γ) Ἡ ἑβδόμη οἰκουμενικὴ σύνοδος.

Ἄφοῦ λοιπὸν οἱ αὐτοκράτορες ἀπέτυχον, ἔρχεται τώρα ἡ ἐκκλησία νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο μὲ οἰκουμενικὴν σύνοδον.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος 787 ἔγινεν ἡ ἑβδόμη οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐπὶ τῆς βασιλείσεως Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας εἰς τὴν Νίκαιαν. Εἰς αὐτὴν δὲ προσῆλθον 350 πατέρες. Καὶ ἀπεφάσισε τὴν ἀναστύλωσιν τῶν εἰκόνων (δηλαδὴ νὰ κρεμασθοῦν πάλιν εἰς τοὺς στύλους).

Ἄλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν τῆς συνόδου ἄλλοι αὐτοκράτορες ἔπειτα ἀπηγόρευσαν καὶ πάλιν τὰς εἰκόνας.

δ) Ἡ Θεοδώρα καὶ ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὁ τελευταῖος εἰκονομάχος αὐτοκράτωρ ἦτο ὁ Θεόφιλος.

Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ σύζυγός του Θεοδώρα ἐκάλεσεν ἄλλην σύνοδον κατὰ τὸ ἔτος 842.

Εἰκ. 14. Ἡ Θεοδώρα καὶ ὁ Θεόφιλος.

Ἡ σύνοδος αὐτὴ ἐξέδωκε τὴν ἐξῆς ἀπόφασιν (ὄρον) διὰ τὰς εἰκόνας.

«Ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ τιμᾷ τὰς εἰκόνας καὶ ἡ τιμὴ του νὰ μεταβαίνει εἰς τὸ πρωτότυπον αὐτῆς. Δηλαδή ἡ προσκύνησις του, ποὺ εἶναι μόνον τιμητικὴ καὶ ὄχι λατρευτικὴ, δὲν ἀνήκει εἰς αὐτὴν τὴν εἰκόνα. Ἄλλὰ ἀνήκει εἰς τὸ πρόσωπον, ποὺ εἶναι ζωγραφισμένον εἰς αὐτὴν. Ἡ δὲ λατρεία ἢ ἡ λατρευτικὴ προσκύνησις ἀνήκει εἰς μόνον τὸν Θεόν».

Ἡ Θεοδώρα, χάριν τῆς νίκης αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας, ὄρισε νὰ ἐορτάζεται τὴν πρώτην Κυριακὴν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Ἡ Κυριακὴ δὲ αὐτὴ λέγεται Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, διότι εἰς τὴν σύνοδον ἐκείνην ἐπεκράτησεν ἡ ὀρθὴ δόξα (γνώμη) τῆς Ἐκκλησίας.

Ψάλλομεν δὲ κατὰ τὴν ἐορτὴν αὐτὴν τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον :

*«Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου προσκυνοῦμεν, Ἀγαθέ, αἰτούμενοι συγχώρησιν τῶν πταισμάτων ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ Θεός·
βουλήσει γὰρ ἠὐδόκησας σαρκὶ ἀνελθεῖν ἐν τῷ
Σταυρῷ,
ἵνα ρύσῃ, οὓς ἔπλασας, ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ
ὄθεν εὐχαρίστως βοῶμεν σοι
χαρᾶς ἐπλήρωσας τὰ πάντα, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν,
παραγενόμενος εἰς τὸ σῶσαι τὸν κόσμον».*

ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΜΕΧΡΙ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος ἡ Ἐκκλησία ἦτο μία δι' ὅλους τοὺς Χριστιανούς.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ὅμως αὐτὴν ἐχωρίσθη εἰς δύο ἐκκλησίας. Καὶ μὲ τὸν χωρισμὸν αὐτὸν (σχίσμα) ἐσηματίσθη ἡ Ὁρθόδοξος ἀνατολικὴ ἐκκλησία καὶ ἡ Δυτικὴ ἢ Παπικὴ (καθολικὴ).

α) Αἱ ἀξιώσεις τῶν Παπῶν καὶ αἱ δικαιολογίαι των.

Αἴτιοι τοῦ σχίσματος αὐτοῦ ἦσαν οἱ Πάπαι, οἱ ὁποῖοι πάντοτε εἶχον τὴν ἀξίωσιν νὰ κυβερνοῦν αὐτοὶ καὶ μόνοι ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν.

Τὴν ἀξίωσιν τῶν δὲ αὐτὴν εἰς τοὺς χρόνους αὐτοὺς

ἠθέλησε νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ ὁ πάπας τῆς Ρώμης Νικόλαος.

Κάθε Πατριάρχης, ὅπως ἐμάθαμεν, δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἀναμιγνύεται εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ ἄλλου πατριαρχείου. Ὅλοι οἱ Πατριάρχαι, ποὺ ἦσαν ἴσοι μεταξὺ των, ἦσαν ἀνεξάρτητοι εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐκκλησίας των. Ὁ πάπας Ρώμης, ὡς πατριάρχης τῆς πρωτεύουσας τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, εἶχε μίαν ξεχωριστὴν τιμὴν ἀπὸ τοὺς ἄλλους πατριάρχας. Τὴν τιμὴν ὅμως αὐτὴν εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ τὴν κάμῃ ἐξουσίαν. Δηλαδή ἤθελε νὰ ἐξουσιάζῃ τοὺς ἄλλους Πατριάρχας καὶ νὰ διοικῆ μόνος του ὅλας τὰς ἐκκλησίας. Ἦθελε μὲ ἄλλας λέξεις, νὰ ἔχῃ τὰ πρωτεῖα, νὰ γίνῃ μονάρχης τῆς ἐκκλησίας.

Τὴν ἀξίωσιν αὐτὴν τοῦ Πάπα δὲν ἐδέχθη ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος ἀντεπροσώπευε καὶ τοὺς ἄλλους Πατριάρχας. Καὶ ἔτσι ἐχωρίσθη (ἐσχίσθη) ἡ Ἐκκλησία εἰς δύο (σχίσμα).

Τὴν ἀξίωσιν του αὐτὴν ὁ Πάπας ἐδικαιολόγει ὡς ἐξῆς: Ἐλεγεν ὅτι ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἦτο ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀποστόλους. Καὶ ὅτι ὁ Πέτρος ἴδρυσεν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης. Καὶ ὅτι ὁ Πάπας ἦτο διάδοχος τοῦ Πέτρου. Καὶ ἔτσι εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ διοικῆ αὐτὸς καὶ μόνος ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν.

Αὐτὴ ὅμως ἡ ἀξίωσις του ἦτο ἀδικαιολόγητος. Διότι οὔτε ὁ Πέτρος ἴδρυσεν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης, οὔτε ἦτο ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀποστόλους. Οἱ ἀπόστολοι ἦσαν μεταξὺ των ἴσοι, τὴν δὲ ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης ἴδρυσεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

β) Αἱ ἀφορμαὶ τοῦ σχίσματος.

Ἐπειδὴ ὁ Πάπας εἶχεν αὐτὰς τὰς ἀξιώσεις, ἐζήτει νὰ εὔρη ἀφορμὴν νὰ τὰς ἐπιβάλλῃ. Καὶ ὅταν κατεβιβάσθη ἀπὸ

Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ Ἰγνάτιος καὶ ἔγινε Πατριάρχης ὁ Φώτιος, ἐνόμισεν ὅτι εὔρε τὴν ἀφορμὴν ποῦ ἐζήτει.

Τὸν Ἰγνάτιον κατεβίβασεν ἀπὸ τὸν θρόνον ὁ θεῖος τοῦ ἀνηλικίου αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Γ' Βάρδας.

Εἰκ. 15. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος.

Τὸν κατεβίβασε δὲ (καθῆρεσε), διότι ἐκαυτηρίαζεν, ὅπως ὁ Χρυσόστομος, τὴν διαφθορὰν τῆς Αὐλῆς. Καὶ ἀντὶ τοῦ Ἰγνατίου ἀνεβίβασε τὸν Φώτιον.

Ὁ Φώτιος ἦτο τότε ἀρχηγὸς τῶν ὑπασπιστῶν τοῦ αὐτοκράτορος (πρωτοσπαθάριος).

Ἦτο πολὺ σοφὸς ἄνθρωπος καὶ ἠθικώτατος, κατήγετο δὲ ἀπὸ εὐγενῆ οἰκογένειαν.

Οἱ φίλοι ὁμως τοῦ Ἰγνατίου ἤρχισαν νὰ κάμνουν θόρυβον διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου καὶ δὲν τὸν ἀνεγνώριζον. Καὶ ὁ Φώτιος τότε ἐκάλεσε μίαν σύνοδον διὰ νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ἐκλογὴν του καὶ παύσουν τὰ παράπονα καὶ ὁ θόρυβος.

Εἰς τὴν σύνοδον αὐτὴν ἐκάλεσε καὶ τὸν Πάπαν Νικόλαον τὸν Α΄. Ὁ Πάπας τότε ἔστειλε δύο ἀντιπροσώπους εἰς τὴν σύνοδον καὶ μὲ αὐτοὺς καὶ μίαν ἀλαζονικὴν ἐπιστολήν. Εἰς αὐτὴν κατηγορεῖ τὸν αὐτοκράτορα, διότι κατεβιάσθη ὁ Ἰγνάτιος, χωρὶς αὐτὸς νὰ ἐρωτηθῆ. Καὶ διότι ἔκαμε τὸν Φώτιον πατριάρχην, ἐνῶ ἦτο λαϊκός.

Αἱ κατηγορίαι του αὐταὶ ἦσαν τελείως ἄδικοι καὶ ψευδεῖς. Δὲν ἦτο καμμία ἀνάγκη νὰ ἐρωτηθῆ ὁ Πάπας διὰ ζήτημα μόνον τῆς ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ διότι καὶ ἄλλοι ἀπὸ λαϊκοὶ προηγουμένως ἔγιναν πατριάρχαι.

Ἡ σύνοδος ἔγινε καὶ ἐπεκύρωσε τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου κατὰ τὸ 861. Μὲ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν τῆς συνόδου συνεφώνησαν μάλιστα καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα.

Ὁ Πάπας τότε ἔξω φρενῶν ἐκάλεσε καὶ αὐτὸς ἄλλην σύνοδον εἰς τὴν Ρώμην. Καὶ ἡ σύνοδος αὐτὴ ἐθεώρησεν ἄκυρον τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου. Καὶ μάλιστα ἀφώρισε καὶ τοὺς δύο παπικοὺς ἀντιπροσώπους.

Ἡ ἀπόφασις αὐτὴ ἐξηρέθισε πολὺ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐναντίον τοῦ Πάπα.

Ὁ Φώτιος ὁμως διὰ τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας ἤθελε νὰ ἀποφύγῃ τὸν χωρισμὸν τῆς. Καὶ συνεβούλευσε τὸν λαὸν νὰ ἔχῃ ὑπομονήν.

Τὰ σχέδια λοιπὸν τοῦ Πάπα δὲν ἐπέτυχον μὲ τὴν ἀφορμὴν αὐτὴν, καὶ ἐζήτει νὰ εὔρῃ ἄλλην. Δὲν ἤργησεν ὁμως νὰ τὴν εὔρῃ καὶ μάλιστα σπουδαιοτέραν. Διότι ἀπὸ

τὴν ἀφορμὴν αὐτὴν ἔγιναν αἱ σχέσεις τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Πατριάρχου ἐχθρικάι. Καὶ τὸ σχίσμα ἔγινε τελειωτικόν. Ἡ ἀφορμὴ αὐτὴ εἶναι ἡ ἐξῆς.

Οἱ Βούλγαροι δὲν ἦσαν ἀκόμη τότε Χριστιανοί. Καὶ ὁ βασιλεὺς των Βόγορις ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ Χριστιανός. Ἐστάλησαν λοιπὸν δύο μοναχοὶ ἀδελφοί, ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Κύριλλος, καὶ ἐκήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς Βουλγάρους. Καὶ ὁ Βουλγαρικὸς λαὸς μαζὶ μὲ τὸν βασιλέα του ἐβαπτίσθη.

Τότε ὁ πατριάρχης Φώτιος ἔστειλεν ὀρθοδόξους ἱερεῖς διὰ νὰ διοργανώσουν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας.

Δὲν εἶχον προφθάσει ὅμως οἱ Ἕλληνες ἱερεῖς νὰ ἀρχίσουν τὸ ἔργον των, ὅποτε ὁ Πάπας ἔστειλεν ἰδικούς του ἱερεῖς ἐκεῖ. Καὶ ἀμέσως οὗτοι ἤρχισαν νὰ φέρωνται ὑβριστικῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἱερεῖς. Νὰ ἀλλάζουν τοὺς κανονισμοὺς τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας καὶ νὰ θέλουν νὰ ἐνώσουν τοὺς Βουλγάρους μὲ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης. Τὸ δὲ σπουδαιότερον ἦτο, ὅτι ἐδίδασκον τοὺς Βουλγάρους καὶ μίαν αἵρεσιν. Ὅτι δηλαδὴ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον δὲν ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Πατέρα μόνον, ὡς διδάσκει ὁ Χριστός, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν Υἱόν.

Ὁ Φώτιος τότε δὲν ἠμπόρεσε πλέον νὰ ἀνεχθῆ αὐτὴν τὴν νέαν καὶ σοβαρωτάτην κατάστασιν καὶ πρὸ παντὸς τὴν αἵρεσιν. Ὁ Πάπας δὲν ἔκαμνε μόνον ἐπέμβασιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ποὺ δὲν εἶχε δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ ἐδίδασκεν αἰρετικὰς διδασκαλίας.

Ἐστειλε λοιπὸν τότε ὁ Φώτιος μίαν ἐγκύκλιον εἰς τοὺς ἄλλους τρεῖς πατριάρχας, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων. Καὶ κατήγγειλεν εἰς αὐτοὺς τὸν Πάπαν δι' ὅσα ἔκαμνε. Τοὺς ἐκάλεσε δὲ νὰ συνέλθουν εἰς μίαν σύνοδον διὰ νὰ ἀποφασίσουν, τί νὰ κάμουν διὰ τὴν διαγωγὴν τοῦ Πάπα.

Πράγματι ἔγινεν ἡ σύνοδος εἰς τὴν Κωνσταντινού-

πολιν κατὰ τὸ ἔτος 867. Ἡ σύνοδος αὐτὴ ἀφώρισε τὸν Πάπαν, δηλαδὴ τὸν ἐθεώρησεν ὡς ἕνα ἐπιζήμιον μέλος τῆς ἐκκλησίας. Καὶ ἀπὸ τότε ἔπαυσε τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ὅλη ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία νὰ ἔχη πλεόν σχέσεις μετὰ τὴν Παπικὴν. Δηλαδὴ ἔγινε τὸ σχίσμα.

γ) Ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων καὶ Ρώσων.

ΕΙΔΟΜΕΝ προηγουμένως ὅτι τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἐκήρυξαν οἱ ἀδελφοὶ μοναχοὶ Μεθόδιος καὶ Κύριλλος. Οἱ μοναχοὶ αὐτοὶ κατήγοντο ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην.

Ἐκαμαν δὲ Χριστιανούς, ἐκτὸς τῶν Βουλγάρων, καὶ ἄλλους σλαβικοὺς λαούς, ὅπως Σέρβους, Κροάτας κλπ.

Διὰ τοῦτο οἱ μοναχοὶ αὐτοὶ λέγονται ἀπόστολοι τῶν Σλάβων. Εἰς αὐτοὺς οἱ Σλάβοι χρεωστοῦν μεγάλην εὐγνωμοσύνην. Διότι δὲν ἐκήρυξαν μόνον τὸν χριστιανισμὸν εἰς αὐτούς, ἀλλὰ τοὺς ἐδίδαξαν καὶ τὸ σλαβικὸν ἀλφάβητον. Καὶ μετέφρασαν τὴν Ἀγ. Γραφὴν καὶ ἄλλα βιβλία εἰς τὴν γλῶσσάν των.

Ἡ πρώτη ἀπὸ τοὺς Ρώσους, πού ἔγινε Χριστιανή, ἦτο ἡ αὐτοκράτειρά των Ὀλγα. Ἡ Ὀλγα ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐβαπτίσθη κατὰ τὸ ἔτος 995. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς δὲ τοῦ ἐγγόνου τῆς Βλαδιμήρου ἐβαπτίσθησαν καὶ ὅλοι οἱ Ρῶσοι εἰς τὸν Δνείπερον ποταμόν.

Ὁ Βλαδιμήρος μάλιστα ἐπῆρε σύζυγον τὴν ἑλληνίδα πριγκήπισσαν Ἄνναν.

Λέγουν, ὅτι ὁ Βλαδιμήρος, προτοῦ νὰ γίνῃ Χριστιανός, ἔστειλεν εὐγενεῖς Ρώσους εἰς διαφόρους χώρας διὰ νὰ εὔρουν τὴν καλυτέραν θρησκείαν. Οὗτοι, ὅταν ἦλθον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐθαύμασαν τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς λατρείας τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ ὅταν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ρωσίαν ἐπληροφόρησαν τὸν Βλα-

δίμηρον, ὅτι ἡ καλύτερα εἶναι ἡ ὀρθόδοξος. Τότε ὁ Βλαδίμηρος τὴν ἀπεδέχθη καὶ ἔγινε Χριστιανός.

Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΙΣ

α) Ὁ Λούθηρος καὶ αἱ ἐκκλησίαι τῶν διαμαρτυρομένων.
Ἡ κατάστασις τῆς παπικῆς ἐκκλησίας.

ΕΙΧΟΝ περάσει ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ σχίσματος 700 περίπου ἔτη. Καὶ κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἡ δυτικὴ ἐκκλησία ἔφθασεν εἰς μίαν μεγάλην παραλυσίαν.

Αἴτιοι δὲ αὐτῆς τῆς καταστάσεως ἦσαν οἱ Πάπαι.

Ἐξ αἰτίας αὐτῶν ἔγινεν ὁ χωρισμὸς τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν Ἀνατολικήν. Ἐξ αἰτίας τῶν ἰδίων τώρα, ὡς θὰ ἴδωμεν, γίνεται ἄλλος χωρισμὸς μέσα εἰς αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν των. Καὶ εἶναι αἴτιοι οἱ Πάπαι καὶ τοῦ νέου χωρισμοῦ διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους:

1) Διότι καθημερινῶς παρεμόρφωναν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ ἀνθαιρέτως. Καὶ ἐδίδασκον αἰρετικὰς διδασκαλίαις.

2) Διότι τὴν λατρείαν των εἰς τοὺς ναοὺς των τὴν μετέβαλλον μὲ διαφόρους θεατρικὰς ἐπιδείξεις εἰς εἰδωλολατείαν.

3) Διότι διὰ τὰ ὑλικά συμφέροντά των παρεμόρφωναν καὶ τὴν ἱερὰν Παράδοσιν.

4) Διότι ἐδίδασκον ψευδῶς ὅτι ὁ Χριστιανὸς σφίζεται ὄχι μὲ τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν πίστιν, ἀλλὰ μόνον μὲ τὰς νηστείας, μὲ τὰς προσευχὰς καὶ μὲ τὰ ταξίδια εἰς ἱεροὺς τόπους.

5) Διότι, καὶ αὐτὸ ἦτο τὸ χειρότερον, ἐδίδασκον

ὅτι μὲ τὰ συγχωροχάρτια, πὺ ἐπώλουν οἱ Πάπαι, ἐσυγχωροῦντο αἱ ἁμαρτίαι τῶν Χριστιανῶν.

Τὰ συγχωροχάρτια αὐτὰ ἦσαν γραπταὶ συγχωρήσεις ἁμαρτιῶν. Καὶ ἐπωλοῦντο, ἄλλα εὐθηνὰ καὶ ἄλλα ἀκριβὰ, ἀναλόγως τοῦ μικροῦ ἢ μεγάλου ἁμαρτήματος. Ἐκαμαν δηλαδὴ οἱ Πάπαι διατίμησιν τῶν ἁμαρτημάτων, ὅπως κάμνει ὁ ἔμπορος τῶν ἐμπορευμάτων του.

Εἰκ. 16. Ὁ Λούθηρος.

Αὐτὸ δὲ τὸ ἐμπόριον τὸ ἔκαμνον οἱ Πάπαι διὰ νὰ εἰσπράττουν χρήματα. Καὶ νὰ τὰ ἐξοδεύουν εἰς διαφόρους ἄσωτείας των.

Αἱ καταχρήσεις αὐταὶ τῆς Θρησκείας καὶ ἡ ἄσωςτος ζωὴ τῶν Παπῶν ἔκαμαν τὸν λαὸν νὰ ἀγανακτῆ. Καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὸν λαὸν αὐτὸν ἐξήτουν τὴν ἀλλαγὴν τῆς καταστάσεως αὐτῆς (μεταρρύθμισιν).

β) Ὁ Λούθηρος καὶ ἡ μεταρρυθμισίς.

Τότε ἀκριβῶς, πὺ τὸ κακὸν αὐτὸ εἶχε παραγίνει, παρουσιάσθη ἕνας τολμηρὸς μεταρρυθμιστής, ἕνας ἐπαστάτης. Καὶ αὐτὸς ἔκαμε τὴν ἀλλαγὴν, πὺ ἤθελεν ὁ λαός. Οὗτος ἐλέγετο Μαρτίνος Λούθηρος. Ἦτο ἕνας μοναχὸς καὶ θεολόγος, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὴν Σαξωνίαν κατὰ τὸ ἔτος 1483. Ἐδίδασκε δὲ ὡς καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βιττεμβέργης τῆς Γερμανίας. Πάπας ἦτο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην (1520) Λέων ὁ δέκατος.

Ὁ πάπας αὐτὸς εἶχεν ἑξαπολύσει διαφόρους μοναχοὺς εἰς διάφορα μέρη τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, νὰ πωλοῦν συγχωροχάρτια καὶ νὰ εἰσπράττουν χρήματα.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς τούτους, πὺ ἐλέγετο Τέξελος, ἔφθασε διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν εἰς τὴν Βιττεμβέργην τῆς Γερμανίας, ὅπου ἦτο ὁ Λούθηρος. Ὁ Λούθηρος λοιπόν, πὺ παρηκολούθει καὶ ἀπὸ πρὶν τὰς καταχρήσεις τοῦ Πάπα, δὲν ἠμπόρесе νὰ ἀνεχθῆ αὐτὴν τὴν κατάστασιν.

Καὶ μὲ τὴν βοήθειαν πολλῶν φίλων ὁπαδῶν του ἀπεφάσισε νὰ τὴν κτυπήσῃ. Ἀμέσως ἐτοιχοκόλλησεν εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Βιττεμβέργης μίαν προκήρυξιν ἐναντίον τοῦ Πάπα μὲ 95 κατηγορίας (θέσεις).

Ἐπειτα ἤρχισε νὰ διδάσκη φανερὰ καὶ θαρραλέα τὸν λαὸν τῆς Γερμανίας, ὅτι τὰ συγχωροχάρτια εἶναι ἕνα αἰσχρὸν ἐμπόριον τοῦ Πάπα. Καὶ ὅτι ὁ Χριστιανὸς δὲν συγχωρεῖται μὲ συγχωροχάρτια καὶ μὲ χρήματα, ἀλλὰ μὲ τὴν πραγματικὴν πίστιν.

Ἐπίσης ἐδίδασκεν εἰς τὰ κηρύγματά του, ὅτι τὴν ἀλήθειαν τῆς θρησκείας θὰ εὕρωμεν μόνον εἰς τὴν Ἁγ. Γραφὴν καὶ ὄχι εἰς τὴν Παράδοσιν. Ὅτι ἡ ἐκκλησία δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους. Ὅτι ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ παραδέχεται ὡς μυστήρια μόνον τὸ βάπτι-

σμα και την θειαν ευχαριστιαν. Και αλλα τοιαυτα, τα οποια ησαν εναντιον και της ορθοδοξιας.

Όλη η δυτικη Ευρωπη εμαθε τότε την θρησκευτικην επαναστασιν του Λουθηρου. Αι ιδεαι του ηρχισαν να εξαπλωνωνται εις τας λαϊκας τάξεις και να συγκλονιζουν τας καρδιας των. Ο γερμανικος λαος επανεστατησε πλεον εναντιον του Πάπα.

Ο Πάπας εφοβήθη και δια να καθησυχάση τον κόσμον, οπως ενόμιζεν, εστειλεν εις τον Λούθηρον ένα εγγραφον (βούλλαν). Εις αυτό τον εγραφεν αίρειτικόν. Και τον εφοβέριζεν ότι θα τον άφορίση, αν δέν ανεκάλει όσα ειπε και εγραψεν εναντιον του.

Ο Λούθηρος, δια να δείξη την περιφρόνησίν του εις τας άπειλās του Πάπα, εκουσε το εγγραφον αυτό εις την πλατειαν της Βιττεμβέργης ενώπιον πολλου λαου.

Ο πάπας ειδε τότε, ότι με τας άπειλās του άφορισμου δέν κατορθώνει να σταματήση το ρεϋμα εναντιον του. Και με τας ενεργειās του γίνεται ένα συνέδριον εις την Βορματιαν της Γερμανίας κατὰ το έτος 1521. Το συνέδριον αυτό άπετελειτο από γερμανους ηγεμόνας και ανωτέρους κληρικούς, φίλους του Πάπα. Όλοι αυτοι εκάλεσαν τον Λούθηρον να ανακαλέση τας διδασκαλιας του. Ο Λούθηρος όμως δέν τους ηκουσε και τους ειπεν ότι θα επιμείνη εν όσω αι διδασκαλιαί του, ως ελεγεν, εινα σύμφωνοι με την Αγίαν Γραφήν.

Επειτα συγκαλειται και άλλο συνέδριον εις την πόλιν Σπείραν της Γερμανίας το 1529. Και το συνέδριον αυτό ελαβε μέτρα αυστηρά δια να εμποδίση την εξάπλωσιν της διδασκαλιας του Λουθηρου.

Τότε ο Λούθηρος και οι όπαδοί του διεμαρτυρήθησαν δια τα μέτρα αυτά.

Και δια τουτο ώνομάσθησαν διαμαρτυρόμενοι η προτεστάνται (ξένη λέξις, που σημαίνει διαμαρτυρόμενοι).

Οὗτοι ἐχωρίσθησαν ἀμέσως ἀπὸ τὴν Δυτικὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐσχημάτισαν τὴν ἐκκλησίαν τῶν Διαμαρτυρομένων.

Ὅταν ὁ Λούθηρος ἐκήρυξε τὴν μεταρρύθμισιν εἰς τὴν Γερμανίαν, ἕνας ἄλλος μεταρρυθμιστὴς ἐδίδαξε τὰ ἴδια περίπου εἰς τὴν Ἑλβετίαν, ὁ Σβίγγλιος. Ἐπειτα τὴν μεταρρύθμισιν τούτου ἐξηκολούθησεν ἐκεῖ ὁ Καλβίνος. Ἡ διδασκαλία τοῦ Καλβίνου (Καλβινισμὸς) διεδόθη κατόπιν καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου ἐσχηματίσθη ἡ Ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία.

Αἱ ἐκκλησῖαι λοιπὸν τῶν διαμαρτυρομένων εἶναι αἱ ἑξῆς:

- 1) Ἡ ἐκκλησία ἡ Λουθηρανικὴ ἢ προτεσταντικὴ.
- 2) Ἡ Καλβινικὴ ἐκκλησία.
- 3) Ἡ Ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία ἢ ἐπισκοπιανή, διότι αὐτὴ διετήρησε τὸν βαθμὸν τοῦ ἐπισκόπου.

Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι μικρότεραι ἐκκλησῖαι τῶν διαμαρτυρομένων, πού ἔχουν μεταξὺ των πολλὰς διαφορὰς εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ λατρείαν των. Ὅλαι δὲ αὐταὶ αἱ ἐκκλησῖαι καθὼς καὶ ἡ Δυτικὴ εἶναι αἰρετικά.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

α) Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ἀνατολικὴ ἐκκλησία ἔπειτα ἀπὸ τὸ σχίσμα ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὰ Πατριαρχεῖα:

α) Κωνσταντινουπόλεως, β) Ἀλεξανδρείας, γ) Ἀντιοχείας, δ) Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ ἄλλας ὀρθοδόξους ἐκκλησίας.

Ἀπὸ αὐτὰ ὅμως τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπό-

λεως ἐθεωρεῖτο τὸ σπουδαιότερον. Διότι αὐτὸ ἦτο τὸ κέντρον ὄλων τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν τῆς οἰκουμένης. Καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ἐλέγετο καὶ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Λέγεται δὲ καὶ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία.

Τοῦτο μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εὐρέθη ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων (1453).

Ὁ δὲ κατακτητῆς Μωάμεθ ὁ Β΄ δὲν κατεδίωξε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Πατριαρχείου τούτου. Ἐκατάλαβεν ὅτι τὸ συμφέρον του ἦτο νὰ τὰ ἔχη καλὰ μὲ τοὺς ὑποδούλους Χριστιανούς. Καὶ διὰ τοῦτο ἔδωκε τὴν ἄδειαν εἰς τοὺς Χριστιανούς νὰ ἐκλέξουν τὸν νέον Πατριάρχην των. Οἱ δὲ Χριστιανοὶ ἐξέλεξαν ἓνα πολὺ ἱκανὸν καὶ μορφωμένον, πού ἐλέγετο Γεώργιος Σχολάριος. Ὅταν δὲ ἐχειροτονήθη εἰς Πατριάρχην ὠνομάσθη Γεννάδιος.

Τὸν νέον τοῦτον Πατριάρχην ὁ Μωάμεθ περιποιήθη πολὺ καὶ ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν πολὺ μεγάλας τιμὰς.

Ὅταν π. χ. μετὰ τὴν χειροτονίαν του ἐπῆγεν εἰς τὰ ἀνάκτορα, τὸν ὑπεδέχθη μὲ στρατιωτικὴν παράταξιν.

Ἐπειτα, ὅταν εἰσηλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ σουλτάνου, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν οὗτος ἰδιοχείρως τὴν ποιμαντορικὴν ράβδον (πατερίτσαν).

Ὅταν δὲ ἀνεχώρει ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα τὸν συνώδευσεν ὁ ἴδιος ὁ Μωάμεθ μέχρι τῆς Πύλης τῶν ἀνακτόρων. Ἀπὸ ἐκεῖ δὲ ἔδωκε διαταγὴν καὶ συνώδευσεν ἔφιππον τὸν Πατριάρχην μίᾳ τιμητικῇ φρουρᾷ μέχρι τῶν Πατριαρχείων.

β) Τὰ προνόμια τοῦ Πατριάρχου.

Ἐπειτα ἀπὸ ὅλας αὐτὰς τὰς τιμὰς παρεχώρησε μὲ ἓνα σουλτανικὸν βεράτιον (διάταγμα) εἰς τὸν Πατριάρχην τὰ ἐξῆς προνόμια :

1) Ὁ Πατριάρχης νὰ εἶναι ἀνώτατος ἄρχων τοῦ κλήρου, τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων.

2) Νὰ δικάζῃ τὰς διαφορὰς ὄλων τῶν Χριστιανῶν, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν.

3) Ὅλα τὰ κτήματα τῶν ναῶν καὶ τῶν μοναστηρίων νὰ ἀνήκουν εἰς τοὺς Χριστιανούς. Καὶ νὰ εἶναι ἀφορολόγητα.

4) Νὰ μὴ γίνεται κανεὶς χριστιανὸς διὰ τῆς βίας μωαμεθανός.

5) Ὁ Πατριάρχης νὰ εἶναι ἀρχηγὸς καὶ τῶν ὑποδούλων Χριστιανῶν καὶ ὁ ἀντιπρόσωπὸς των εἰς τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν (Ἐψηλὴν Πύλην). Ἦτο δηλαδὴ ὁ ἐθνάρχης ὄλων τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

6) Νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ εἰσπράττῃ φόρους ἀπὸ τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας.

7) Νὰ διοικοῦν τὰ σχολεῖα τοῦ λαοῦ οἱ ἐπίσκοποι ἐκάστης περιφερείας κλπ.

Αὐτὰ ὅμως τὰ προνόμια, ἔπειτὰ, πὺ ἀνέβαιναν εἰς τὸν θρόνον ἄλλοι σουλτάνοι, σιγὰ σιγὰ κατηργήθησαν.

Καὶ τότε οἱ ναοὶ ἐγίνοντο τζαμιά, χιλιάδες χριστιανοὶ ἐγίνοντο μωαμεθανοὶ διὰ τῆς βίας. Πολλὰ παιδιὰ ἀπὸ 6-18 ἐτῶν ἠρπάζοντο ἀπὸ τὰς οἰκογενεῖας των καὶ ἐγίνοντο διὰ τῆς βίας τοῦρκοι στρατιῶται (Γενίτσαροι).

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς χριστιανούς ἐπροτίμων τὸν θάνατον, παρὰ νὰ ἀλλαξοπιστήσουν. Οἱ χριστιανοὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ Νεομάρτυρες τῆς Ἐκκλησίας μας.

γ) Ἡ διοίκησις τοῦ Πατριαρχείου.

Ὅλα τὰ προνόμια, πὺ ἔλαβεν ὁ Πατριάρχης, τὰ ἐκτελοῦσε μὲ μίαν σύνοδον. Ἡ σύνοδος ἀπετελεῖτο ἀπὸ κληρικούς, πὺ εἶχον διάφορα ἀξιώματα.

Συνεννοεῖτο δὲ ὁ Πατριάρχης μὲ τὸν Σουλτάνον διὰ τὰς ὑποθέσεις τῆς ἐκκλησίας μὲ ἓνα διερμηνέα ἑλληνα, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Λογοθέτης.

Πολλάκις ὁ Πατριάρχης ἔκαμνε συνόδους καὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς, πὺ ἤρχοντο προσωρινῶς εἰς Κωνσταντινούπολιν. Αἱ σύνοδοι αὐταὶ ἐλέγοντο ἐνδημοῦσαι.

Καὶ σήμερον ὁ Πατριάρχης διοικεῖ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μὲ σύνοδον, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ δώδεκα ἐπισκόπους. Ἐκτὸς αὐτῆς ἔγινε καὶ ἐν συμβούλιον μικτόν, ἀπὸ ἀνωτέρους κληρικοὺς καὶ προκρίτους λαϊκοὺς. Τὸ συμβούλιον αὐτὸ λύει ζητήματα, πὺ εἶναι μαζὶ ἐκκλησιαστικὰ καὶ πολιτικά. Ὅπως π.χ. τὰ ζητήματα τοῦ γάμου, τὰς κληρονομίας καὶ περιουσίας τῶν μοναστηρίων, τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ κλπ. Σήμερον ὁ Πατριάρχης περιορίζεται εἰς τὰ καθαρῶς ἐκκλησιαστικὰ του καθήκοντα. Ὁ περιορισμὸς αὐτὸς τῶν δικαιωμάτων, πὺ εἶχεν ἄλλοτε, ἔγινεν ἔπειτα ἀπὸ τὸν τελευταῖον Ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμόν (1923).

ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

Τὰ μοναστήρια φύλακες τῆς ἐθνικῆς παιδείας
καὶ τῆς θρησκείας.

ΕΙΣ τὰ πρῶτα μοναστήρια, πὺ ιδρύθησαν κατὰ τοὺς πρῶτους Χριστιανικοὺς αἰῶνας, οἱ μοναχοὶ μὲ τὰς ἐξόχους ἀρετάς τῶν ἐδυνάμωσαν τὴν πίστιν.

Εἰς τὰ μοναστήρια αὐτὰ ἔπειτα εὗρισκον παρηγορίαν αἱ πληγωμέναι ψυχαὶ τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τὰς δυ-

στυχίας τοῦ κόσμου. Οἱ πτωχοὶ καὶ ὀδοιπόροι εἰς αὐτὰ ἐζήτουν καταφύγιον.

Εἰς περιστάσεις δὲ δυσκόλους τοῦ ἔθνους ἢ τῆς κοινωνίας, εἰς τοὺς πολέμους κλπ. ἐκεῖ ἐζήτουν προστασίαν τὰ γράμματα καὶ ἡ θρησκεία μας.

Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας (Τουρκοκρατίας) τὰ μοναστήρια ἐφύλαξαν ὄχι μόνον τὰ γράμματα καὶ τὴν θρησκείαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐθνικὴν ιδέαν.

Εἰς τὴν ἐποχὴν π.χ. τοῦ παιδομαζώματος τῶν Γενιτζάρων, οἱ δυστυχεῖς γονεῖς εἰς τὰ μοναστήρια ἔκρυπταν τὰ τέκνα των. Καὶ ἐκεῖ ἐσφύζοντο ἀπὸ τὴν μάχαιραν τοῦ τυράννου.

Εἰς τὰ μοναστήρια αὐτὰ ἐδίδασκοντο τὰ ἑλληνικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ γράμματα. Καὶ ἐγένετο τὸ ἐθνικὸν κήρυγμα διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἔθνους ἀπὸ τὴν δουλείαν. Πολλοὶ μορφωμένοι μοναχοὶ ἐδίδασκον καὶ εἰς τοὺς νάρθηκας τῶν ἐκκλησιῶν.

Τὰ σχολεῖα αὐτὰ εἰργάζοντο τὴν νύκτα διὰ τὸν φόβον τῶν Τούρκων.

Τὰ δὲ ἑλληνόπουλα ἐπήγαινον ἐκεῖ μὲ συντροφίαν τὸ φεγγάρι διὰ νὰ διδαχθοῦν.

Ἀπὸ τότε ἔμεινε καὶ λέγεται μέχρι σήμερον μὲ θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν συγκίνησιν τὸ δημῶδες ᾄσμα:

«Φεγγαράκι μου λαμπρὸ
φέγγε μου νὰ περπατῶ κλπ.»

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ τῆς Ἑλλάδος, προτοῦ ἢ Ἑλλάς νὰ ἐλευθερωθῆ, ἐκυβερνᾶτο ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὅταν ὅμως ἀπηλευθερώθη καὶ ἔγινε τότε βασιλείον ἐλεύθερον, μετὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς ἀγῶνας τοῦ 1821, ἐδικαιοῦτο νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὸν Πατριάρχην.

Καὶ διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν συνηθροίσθησαν ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος τὸ ἔτος 1833 εἰς τὸ Ναύπλιον (πρωτεύουσαν τότε τῆς Ἑλλάδος). Καὶ ἐκεῖ ἔκαμαν μίαν σύνοδον. Ἡ σύνοδος δὲ αὐτὴ ἀνεκήρυξε τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἀνεξάρτητον, δηλαδὴ νὰ διοικῆται μόνη τῆς (αὐτοκέφαλος). Καὶ τὴν διοικήσιν αὐτῆς ἀνέθεσαν οἱ ἐπίσκοποι οὗτοι εἰς μίαν μικροτέραν σύνοδον. Ἡ σύνοδος δὲ αὐτὴ ἀπετελεῖτο ἀπὸ 4 ἐπισκόπους καὶ ἀπὸ ἓνα λαϊκόν, πὺν ἦτο ἀντιπρόσωπος τοῦ κράτους. Ἐλέγετο δὲ οὗτος βασιλικὸς ἐπίτροπος. Καὶ ἐχρησίμευε διὰ νὰ ὑπάρχῃ μὲ αὐτὸν συνεργασία τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας. Πρόεδρος δὲ τῆς συνόδου αὐτῆς ἦτο ὁ μητροπολίτης τῆς πρωτεύουσας.

Τὸ Πατριαρχεῖον διὰ διαφόρους λόγους δὲν ἀνεγνώρισεν ἀμέσως τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτὴν τῆς ἐκκλησίας. Ἀλλὰ μόνον κατὰ τὸ ἔτος 1852.

Ἀπὸ τότε ἢ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐκυβερνᾶτο ὡς ἑξῆς:

1) Πρόεδρος τῆς συνόδου θὰ ἦτο ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν (διότι αἱ Ἀθῆναι ἔγιναν πρωτεύουσα).

2) Οἱ ἐπίσκοποι τῆς συνόδου θὰ ἐκλέγωνται κατὰ σειράν, σύμφωνα μὲ τὸν χρόνον τῆς χειροτονίας των.

3) Τὸ ἅγιον μύρον θὰ λαμβάνεται ἀπὸ τὸ Πατρι-
αρχεῖον χάριν σεβασμοῦ.

4) Ἡ κυβέρνησις τοῦ κράτους θὰ ἔχη ὡς ἀντιπρό-
σωπον τὸν βασιλικὸν ἐπίτροπον.

5) Οἱ κατηγορούμενοι κληρικοὶ διὰ ἐκκλησιαστι-
κὰς παραβάσεις θὰ δικάζονται ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικὰ
δικαστήρια.

6) Ἡ σύνοδος θὰ ἐκλέγη τοὺς ἐπισκόπους καὶ θὰ
ἐπιβλέπη τὸν κληρὸν καὶ τὰ μοναστήρια.

7) Θὰ ἐπαγρυπνῆ διὰ νὰ τηρῆται ἡ ὀρθόδοξος πί-
στις καὶ ἡ ὀρθὴ διδασκαλία.

Εἰς τὴν ἀνεξάρτητον ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος προ-
σετέθησαν ἔπειτα καὶ αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἑπτανήσου,
Θεσσαλίας καὶ Ἄρτης (1886).

Μετὰ δὲ τοὺς ἐνδόξους πολέμους τοῦ 1912-1913,
ἠνώθησαν μὲ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ αἱ ἐκ-
κλησίαι τῶν χωρῶν ποὺ ἠλευθερώθησαν.

Σήμερον τὰ μέλη τῆς ἱεραῆς συνόδου εἶναι ἐν ὄλῳ
13, δηλαδὴ 12 ἀρχιερεῖς καὶ ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν,
ὡς πρόεδρος. Παρευρίσκεται δὲ εἰς τὰς συνεδριάσεις
τῆς καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ κράτους, ποὺ λέγεται ἐπί-
τροπος τῆς ἐπικρατείας. Λέγεται δὲ ἔτσι ἔπειτα ἀπὸ τὸ
νέον δημοκρατικὸν μας πολίτευμα.

Τὰ δὲ δικαιώματα τῆς συνόδου αὐτῆς εἶναι τὰ
ἴδια ποὺ εἴπαμεν προτῆτερα.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν σύνοδον αὐτὴν ἡ διοίκησις
τῆς Ἐκκλησίας γίνεται καὶ ἀπὸ μίαν ἄλλην σύνοδον.
Ἡ σύνοδος αὐτὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐπισκό-
πους τῆς Ἑλλάδος (ἱεραρχία) καὶ συνέρχεται κάθε 3
χρόνια τακτικά. Κάποτε δέ, ὅταν εἶναι ἀνάγκη, συνέρ-
χεται καὶ ἐκτάκτως.

ΤΑ ΑΛΛΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

ΕΚΤΟΣ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἔχομεν, ὡς εἶδομεν, καὶ τρία ἄλλα Πατριαρχεῖα. Δηλαδή τὸ πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, τὸ πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας καὶ τὸ πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων.

Τὰ τρία αὐτὰ Πατριαρχεῖα κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνας εἶχον μεγάλην ἀκμὴν καὶ δύναμιν. Ἀλλὰ ἔπειτα κατεδιώχθησαν ἀπὸ διαφόρους ἐχθρούς, δηλαδή ἀπὸ τοὺς Ἀραβας, τοὺς Σταυροφόρους, τοὺς Μαμελούκους καὶ τοὺς Τούρκους.

Ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς δὲ αὐτοὺς ἔχασαν τὴν πρώτην τὴν ἀκμὴν καὶ ἐξησθένισαν.

Μόνον δὲ μετὰ τὴν ἄλωσιν ἤρχισεν ἡ θέσις τῶν νὰ καλυτερεύῃ. Διότι ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως μὲ τὰ προνομία του ἐπροστάτευσεν αὐτά.

α) Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας.

Τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀλεξανδρείας ἵδρυσεν ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, ὅταν ἐπεσκέφθη τὴν Αἴγυπτον μαζὶ μὲ τὸν ἀπόστολον Πέτρον.

Τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο ἔπαθε πολλὰς περιπετείας ἀπὸ διαφόρους ἐχθρούς, πὺ εἶδομεν προητέρως, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα πατριαρχεῖα. Κατώρθωσεν ὅμως νὰ διασωθῇ καὶ εἶναι τὸ δεύτερον ἔπειτα ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως.

Σήμερον διαιρεῖται εἰς 8 ἐκκλησιαστικὰς ἐπαρχίας.

α) Ἀλεξανδρείας (Ἀλεξάνδρεια-Καΐρον), β) Μέμφιδος (Ἡλιούπολις), γ) Πηλουσίου (Πόρτ-Σάϊδ), δ) Λεοντοπόλεως (Ζαγαζίκ), ε) Πτολεμαΐδος (Μίνια), ς) Νουβίας (Χαρτούμ), ζ) Αἰθιοπίας (Ἀδδῖς Ἀμπέμπα) καὶ η) Τριπόλεως (Τρίπολις).

Διοικεῖται δὲ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς ἱεράς Συνόδου. Ὁ δὲ Πατριάρχης χάριν τιμῆς φέρει τὸν τίτλον τοῦ Πάπα καὶ δεκάτου τρίτου τῶν Ἀποστόλων.

Ὁ ὀρθόδοξος πληθυσμὸς τοῦ Πατριαρχείου εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον εἶναι 140 χιλιάδες, ἀπὸ αὐτοῦς δὲ 15 χιλιάδες εἶναι ὀρθόδοξοι ἐκ τῆς Συρίας.

Ἡ κατάστασις τοῦ Πατριαρχείου σήμερον ἔχει ἀρκετὰ καλυτερεύσῃ μὲ τὸ νέον πολίτευμα τῆς Αὐτονομίας τῆς Αἰγύπτου.

β) Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας.

Ἡ Ἀντιόχεια ἦτο μία ἀπὸ τὰς σπουδαιότερας πόλεις, ἔπειτα ἀπὸ τὴν Ρώμην καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Καὶ διὰ τοῦτο παλαιότερον ἐλέγετο ἡ τρίτη πόλις τοῦ κόσμου,

Ἐπειτα ἀπὸ τὸν διωγμὸν τοῦ Στεφάνου ἤλθον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν Κύπριοι Χριστιανοὶ καὶ ἐκήρυξαν τὸν Χριστιανισμόν.

Μετὰ ταῦτα ἤλθον ὁ Βαρνάβας καὶ ὁ Παῦλος καὶ ἐπὶ ἓν ἔτος εἰργάσθησαν διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς νέας θρησκείας. Κατόπιν δὲ διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν τὴν ἐπεσκέφθη καὶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος. Ἡ ἐκκλησία δὲ τῆς Ἀντιοχείας ἐσχηματίσθη ἰδίως ἀπὸ Ἑλλήνας. Καὶ διὰ τοῦτο ἐλέγετο «Μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν» ἐκ τῶν ἐθνῶν.

Καὶ τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο ἔπαθε πολλὰς περιπετείας. Καὶ σήμερον ἀκόμη ἀγωνίζεται ἐναντίον τῶν ἱεραποστόλων, δυτικῶν καὶ διαμαρτυρομένων.

Πολλοὶ μάλιστα ὀρθόδοξοι μὲ τὰς ἐνεργείας τῶν ἔγιναν ἄλλοι δυτικοὶ καὶ ἄλλοι διαμαρτυρόμενοι.

Ὁ Πατριάρχης ἔχει τὴν ἔδραν του εἰς τὴν Δαμασκόν. Τὸ Πατριαρχεῖον αὐτὸ ἄλλοτε εἶχεν ἑκατὸν ἐπισκοπὰς καὶ μητροπόλεις, σήμερον δὲ ἔχει μόνον 6 μητροπόλεις καὶ 16 ἐπισκοπὰς.

Οἱ ὀρθόδοξοι τοῦ Πατριαρχείου εἶναι 300 χιλιάδες περίπου ἀραβόφωνοι.

Διοικεῖται ἀπὸ τὴν ἱερὰν σύνοδον καὶ ἀπὸ ἓν μικτὸν συμβούλιον ἀπὸ τέσσαρας συνοδικοῦς καὶ ὀκτὼ λαϊκοῦς.

γ) Τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων.

Τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο εὐρίσκεται εἰς τὴν πόλιν Ἱεροσόλυμα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἡ πρώτη πόλις ὅπου ἰδρῦθη ὁ Χριστιανισμός. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐκκλησία τοῦ Πατριαρχείου τούτου λέγεται «Μήτηρ τῶν ἐκκλησιῶν». Εἰς τοὺς ἁγίους τόπους τῶν Ἱεροσολύμων χιλιάδες προσκυνηταὶ ἔρχονται κατ' ἔτος. Καὶ ἰδίως κατὰ τὰς μεγάλας ἡμέρας τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος μας.

Τὸ Πατριαρχεῖον ἔπαθε τὰ πάνδεινα, διότι πολλοὶ ἠθέλησαν νὰ τὸ καταλάβουν. Ὅπως π.χ. οἱ Πέρσαι, οἱ Τοῦρκοι, οἱ Ἀραβες κλπ.

Κατὰ δὲ τὰς Σταυροφορίας κατέλαβον αὐτὸ οἱ Φράγκοι. Καὶ ἀπὸ τότε τὰ ἱερὰ προσκυνήματα δὲν ἀνήκουν πλέον εἰς μόνους τοὺς ὀρθοδόξους, ὅπως προηγουμένως. Καὶ αἱ ἄλλαι ἐκκλησίαι ἀπέκτησαν δικαιώματα.

Καὶ σήμερον ἀκόμη τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων εὐρίσκεται εἰς ἀνωμαλίας καὶ ταραχάς. Διότι οἱ ἀραβόφωνοι ὀρθόδοξοι θέλουν νὰ ἀλλάξουν τοὺς κανονισμοὺς τῆς Ἀγιοταφικῆς ἀδελφότητος. Καὶ τὴν ἀνωμαλίαν αὐτὴν προσπαθεῖ νὰ διορθώσῃ ἡ ἀγγλικὴ διοίκησις εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάγεται τὸ Πατριαρχεῖον σήμερον.

Πολλοὶ ὀλίγοι εἶναι σήμερον οἱ ὀρθόδοξοι τοῦ Πατριαρχείου, διότι ἀπὸ τὰς 90 χιλιάδας κατοίκων τῆς πόλεως οἱ 77 χιλιάδες εἶναι Ἑβραῖοι καὶ Μουσουλμᾶνοι. Οἱ δὲ λοιποὶ διαφόρων θρησκευμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων τὴν πλειοψηφίαν ἔχουν οἱ Ὀρθόδοξοι.

Ἀνακεφαλαίωσις.

Εἶδομεν λοιπόν, πῶς ιδρύθη ἡ Ἐκκλησία καὶ πῶς ἐξηπλώθη. Καὶ πῶς, ἀπὸ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, ἡ μία καὶ ἠνωμένη ἐκκλησία διηρέθη εἰς τρεῖς χριστιανικὰς ἐκκλησίας. Εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς :

Α'. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται α) ἀπὸ τὰ τέσσαρα Πατριαρχεῖα καὶ β) ἀπὸ τὰς αὐτοκεφάλους ἐκκλησίας : 1) τῆς Κύπρου, 2) τῆς Ρωσίας, 3) τῆς Ἑλλάδος, 4) τῆς Σερβίας, 5) τῆς Ρουμανίας, καὶ 6) τῆς Βουλγαρίας (σχισματικῆς). Ὅλοι δὲ οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ εἶναι 120 ἑκατομμύρια.

Β'. Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία (Παπικὴ ἢ Καθολικὴ). Ἐδρα τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς εἶναι ἡ Ρώμη. Καὶ διοικεῖται ἀπὸ τὸν Πάπαν, ὁ ὁποῖος διαμένει εἰς τὸ Βατικανόν. Ἡ ἐκκλησία αὐτὴ ἔχει ὀπαδοὺς εἰς τὴν Γαλλίαν, Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν κλπ. Ὅλοι δὲ οἱ καθολικοὶ εἶναι 230 ἑκατομ.

Γ'. Ἡ Ἐκκλησία τῶν Διαμαρτυρομένων. Διακρίνεται δὲ εἰς τρεῖς κυρίως ἰδιαιτέρας ἐκκλησίας. α) Εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Λουθήρου (πρεσβυτεριανήν). β) Εἰς τὴν Καλβινικὴν καὶ γ) εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν (Ἐπισκοπιανήν). Αἱ Ἐκκλησίαι αὗται ἔχουν ὀπαδοὺς εἰς τὴν Γερμανίαν, Ἑλβετίαν, Βέλγιον, Ὀλλανδίαν, Ἀγγλίαν, Βόρειον Ἀμερικὴν κλπ. Ὅλοι δὲ οἱ διαμαρτυρόμενοι εἶναι 200 περίπου ἑκατομμύρια.

Εἰς διάστημα δηλαδὴ 1934 ἐτῶν ἀπὸ τρεῖς χιλιάδες, πού ἦσαν οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν ἀρχήν, ἔφθασαν 550 ἑκατομμύρια.

Καὶ θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, πού ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θὰ γίνουν Χριστιανοί. Διότι, ὅπως ἔγιναν ὅλα ὅσα εἶπεν ὁ Χριστός, ἔτσι θὰ γίνῃ καὶ τὸ ἄλλο, πού εἶπεν : «Ἔσεται μία ποίμνη, εἰς ποιμήν». Δηλαδὴ θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, πού

ὄλοι οἱ ἄνθρωποι θὰ ἀναγνωρίσουν ἀρχηγόν των τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Σημείωσις. Τὸ Βατικανὸν εἶναι τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πάπα. Λέγεται δὲ ἔτσι ἀπὸ τὸν λόφον ὅπου εἶναι κτισμένον (Βατικανὸς λόφος). Τοῦτο ἔχει εἴκοσι μεγάλας αὐλὰς καὶ 11 χιλιάδες δωμάτια, πολλὰ παρεκκλήσια, αἰθούσας βιβλιοθηκῶν κλπ. Τὸ ἔδαφος τοῦ Βατικανοῦ ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν πόλιν τοῦ Πάπα.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
<i>Εισαγωγή</i>	3
<i>Πῶς ιδρύθη ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία</i>	5
α) Ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς	5
β) Ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ ἁγίου Πνεύματος	5
γ) Τὸ πρῶτον Χριστιανικὸν κήρυγμα	7
<i>Ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία</i>	7
α) Πῶς ἔζων οἱ πρῶτοι Χριστιανοί	8
β) Οἱ πρῶτοι διάκονοι	9
γ) Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος	10
δ) Ὁ Φίλιππος	12
<i>Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος</i>	14
α) Ἡ καταγωγή του	14
β) Αἱ σπουδαί του	15
γ) Ὁ Παῦλος θεομότητος κήρυξ τῆς νέας θρησκείας	15
δ) Τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου	17
<i>Ἡ πρώτη περιοδεία τοῦ Παύλου εἰς τὴν Συρίαν, τὴν</i> <i>Μ. Ἀσίαν καὶ τὴν Κύπρον</i>	18
<i>Ἡ δευτέρα περιοδεία τοῦ Παύλου εἰς τὴν Εὐ-</i> <i>ρώπην</i>	19
α) Ὁ Παῦλος εἰς Φιλίππους	20
β) Ὁ Παῦλος εἰς Θεσσαλονίκην	22
γ) Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Βέροϊαν	23
δ) Ὁ Παῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας	23
ε) Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Κόρινθον	26*
<i>Τρίτη περιοδεία τοῦ Παύλου</i>	28

α) Ἡ σύλληψις του εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἡ ἀποστολή του εἰς τὴν Ρώμην	28
<i>Τετάρτη περιοδεία τοῦ Παύλου</i>	30
α) Ὁ θάνατος τοῦ Παύλου	30
β) Τὸ ἔργον τοῦ Παύλου	31
Ὁ ἀπόστολος Πέτρος	31
Ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας	35
Ὁ ἀπόστολος καὶ Ἐὐαγγελιστὴς Λουκᾶς	36
Οἱ ἄλλοι ἀπόστολοι	37
Ὁργανισμὸς καὶ διοικήσεις τῶν πρώτων Ἐκκλησιῶν	41
Αἱ ἀποστολικαὶ ἐκκλησίαι καὶ αἱ σχέσεις αὐτῶν	44
Οἱ διωγμοὶ τῶν χριστιανῶν ἐπὶ τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων	45
Ὁ διωγμὸς ἐπὶ Νέρωνος	46
Οἱ μάρτυρες τῆς νέας θρησκείας	49
α) Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ μυροβλήτης Δημήτριος	50
β) Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ τροπαιοφόρος Γεώργιος	52
Ὁ προστάτης τοῦ Χριστιανισμοῦ Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας	55
α) Τὸ Λάβαρον	55
β) Ἡ προστασία τῆς νέας θρησκείας	57
γ) Ὁ τίμιος σταυρὸς καὶ ἡ ἅγια Ἑλένη	58
δ) Ὁ ναὸς τῆς Ἀναστάσεως	59
<i>Αἵρέσεις καὶ αἵρετικοί</i>	61
α) Ὁ Ἄρειος	61
β) Ἡ πρώτη οἰκουμενικὴ σύνοδος	62
γ) Τὸ σύμβολον τῆς πίστεως	63
<i>Οἱ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας</i>	65
α) Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος	65
<i>Οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι</i>	67
α) Ὁ Μέγας Βασίλειος	68

	Σελ.
β) Γρηγόριος ὁ Θεολόγος	71
γ) Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος	73
Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης πολέμιος τῶν χριστιανῶν.	76
Ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδοσίος ὁ Α', διώκτης τῶν	
Ἐθνικῶν	78
α) Ὁ Ἰουστινιανός	79
β) Ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας	80
Ὁ αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος.	83
α) Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος	83
β) Ἡ ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ	85
Ὁ Μοναχικὸς Βίος	86
α) Οἱ ἀσκηταὶ	86
β) Οἱ μοναχοί	89
Οἱ Εἰκονομάχοι	89
α) Αἱ ἅγιοι εἰκόνες	89
β) Οἱ εἰκονολάτραι καὶ εἰκονομάχοι	90
γ) Ἡ ἑβδόμη οἰκουμενικὴ σύνοδος	91
δ) Ἡ Θεοδώρα καὶ ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας	92
Τὸ Σχίσμα τῆς Ἐκκλησίας	93
α) Αἱ ἀξιώσεις τῶν Παπῶν καὶ αἱ δικαιολογίαι των	93
β) Αἱ ἀφορμαὶ τοῦ σχίσματος	94
γ) Ὁ ἑκχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων καὶ Ρώσων	98
Ἡ Ὄρησκευτικὴ Μεταρρῦθμισις	99
α) Ὁ Λούθηρος καὶ αἱ ἐκκλησίαι τῶν διαμαρτυρομένων	99
β) Ὁ Λούθηρος καὶ ἡ μεταρρῦθμισις	101
Ἡ διοικήσεις τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τουρκοκρατίας	103
α) Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης	103
β) Τὰ προνόμια	104
γ) Ἡ διοικήσεις τοῦ Πατριαρχείου	106
Τὰ Μοναστήρια εἰς τοὺς χρόνους τῆς δουλείας	106
Τὰ μοναστήρια φύλακες τῆς ἐθνικῆς παιδείας καὶ τῆς	
θρησκείας	106

	Σελ.
Ἡ Διοίκησης τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος	108
Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα	110
α) Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας	110
β) » » Ἀντιοχείας	111
γ) » » Ἱεροσολύμων	112
Ἀνακεφαλαίωσις	113
Πίναξ τῶν περιεχομένων	115
Πίναξ τῶν εἰκόνων	119

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

	Σελ.
1. Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος	11
2. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας	25
3. Οἱ ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος	34
4. Ὁ Μεγαλομάρτυς καὶ μυροβλήτης Δημήτριος	50
5. Ὁ Μεγαλομάρτυς καὶ τροπαιοφόρος Γεώργιος	53
6. Ὁ προστάτης τῶν Χριστιανῶν Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας	54
7. Τὸ Λάβαρον	56
8. Ὁ Τίμιος Σταυρὸς καὶ ἡ Ἁγία Ἑλένη	58
9. Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Τάφου	59
10. Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ Ἰωάν- νης ὁ Χρυσόστομος	67
11. Ὁ Ἰουστινιανός	79
12. Ὁ Ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας	81
13. Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος	88
14. Ἡ Θεοδώρα καὶ ὁ Θεόφιλος	92
15. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος	95
16. Ὁ Λούθηρος	100

Στοιχόν 25-075

Ψηφιοποιήθηκε από το Εθνικό Κέντρο Ψηφιοποίησης και Ηλεκτρονικής Εκδόσεως
024600023174 Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Εν Αθήναις τῇ 20/8/1934

Ἀριθ. πρωτ. 51231, 51232

Πρὸς

τοὺς κ.κ. Ἡλ. Μηνιάτην καὶ Γεώρ. Γιαννικόπουλον

Συγγραφεῖς

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταῦταριθμοῦ ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, στηριζομένης δὲ εἰς τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Νόμου 5911 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 1779 πρᾶξιν αὐτῆς, ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Ε' καὶ τῶν συνδιδασκομένων κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς Ε' καὶ Γ' τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία» βιβλίον σας διὰ μίαν τετραετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς 15 Σεπτεμβρίου 1934 ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συμμορφωθῆτε ἐπακριβῶς πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς ἀρμοδίας κριτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ νὰ ὑψῆ τὸ βιβλίον σας, πρὶν ἐκτυπωθῆ, τῆς Ἐγκρίσεως τῆς Ἱεραῆς Συνόδου.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ τμηματάρχης

Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ

ΑΡΘΡΟΝ 6^{ΟΝ} ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων»

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15% τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἀνεὺ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ παρὸν ἄρθρον.

Τιμὴ ἀδέτου Δοχ. 12.30

Τιμὴ δεδεμένου » 3 ἐπὶ πλέον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
46160
9/7/36